

Hrvatski Glasnik

GLASILO HKD "NAPREDAK" - GLAVNA PODRUŽNICA TUZLA

GODINA XVII

Broj 183/184

TUZLA, SRPANJ/KOLOVOZ 2009.

Cijena, 2 KM, 8 Kn

ISSN 1840-1260

Dragi čitatelji Hrvatskog Glasnika

Vaš i naš Glasnik izlazi evo već sedamnestu godinu. U ovih šesnaest godina prošli smo zajedno mnogo toga. Od samih početaka kada je u prostorima Franjevačkog samostana u Tuzli, za Božić 1992. godine, u teško ratno vrijeme, počeo izlaziti Glasnik, kada je ovo glasilo bilo najpotrebnije našem narodu i svim građanima našega grada, a ostao je dosljedan i dostojanstven, principijelan i argumentiran, pa sve do današnjih dana. Glasnik je svojim porukama utjecao na konsolidiranje hrvatske zajednice, na ostanak na ovim prostorima, na snošljivost i razumijevanje i suživot svih naroda koji žive u BiH, na kulturno zbližavanje i na suradnju kulturnih društava naroda BiH, na promicanje kulture i tradicije hrvatskoga i drugih naroda, na značaj i ulogu među-narodnih organizacija u Tuzli i u Bosni i Hercegovini.

Hrvatski Glasnik, glasilo Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" Glavne podružnice Tuzla, glas je hrvatskoga naroda ovog kraja. To je kulturni informativno-politički i poučni list. U Glasniku se objavljuju članci iz kulture, povijesti, duhovnosti, politike, odgoja, gospodarstva, školstva, zdravstva, znanosti i drugo. Glasnik prati aktivnosti hrvatskih društava i organizacija, rimokatoličkih župa i važna zbivanja u gradu Tuzli, Tuzlanskoj županiji, Bosni i Hercegovini i Republici Hrvatskoj. List je svestran, otvoren za svakoga, tko zna i želi u njemu surađivati pod uvjetom da piše istinito i da nikoga ne vrijeđa. Bio je i ostao neovisno glasilo.

Glasnik nema profesionalnih novinara niti uposlenih djelatnika. Ima mnogo suradnika i do danas je u njemu objavilo radove – članke oko 160 autora. Tu rade volonteri... Novinari, volonteri, amateri, stvarali su tijekom prošlih godina jednu novinu, koja je postigla zavidan ugled ne samo u Tuzli i BiH, nego i šire. Jedni su odlazili, drugi dolazili, vremena su se mijenjala, ali koncepcija lista je u svojoj suštini, do danas ostala ista.

Hrvatski Glasnik nema niti stalnih izvora financiranja. Financira se od sredstava reklame, dotiranim sredstvima, i uz potporu Općine Tuzla, Tuzlanskog kantona i Republike Hrvatske.

Kako bi Vaš i naš Glasnik došao i do najudaljenijih krajeva gdje žive ljudi koji su iz bilo kojeg razloga morali otići i napustiti svoju zemlju, mi smo se potrudili da se svi oni kroz Glasnik osjećaju bliže svojoj rodnoj grudi, da ne zaborave svoje korijene i svoju tradiciju. Naime, Hrvatski Glasnik se od samog početka šalje na preko 300 adresa širom Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Europe i cijeloga svijeta. Kroz sve ove godine dobili smo zahvale mnogih ljudi da se kroz Glasnik osjećaju bliže svome kraju i ljudima i da uvijek s velikim nestrpljenjem očekuju novi broj. Često je bilo teško, međutim, uvijek se smoglo snage i umijeća da se iznađu sredstva kako bi novi broj izašao i ugledao svjetlo dana. Često smo trpjeli i kritike i oko tekstova i oko autora, ali uvijek smo se vodili mišlju da radimo nešto što ne ostaje za trenutak nego će trajati puno dulje. Najbolja potvrda toga su Glasnici koji su nastali u nesretno ratno doba i čija se kroničarska i analitička vrijednost tek danas može spoznati, a budući naštaji će ih još više cijeniti.

Ali došlo je vrijeme kada se i mi moramo obratiti svojim čitateljima za pomoć. U prvom redu onima koji nas već sedam-naest godina prate i kojima redovito šaljemo Glasnik. Naši se izdaci za slanje Glasnika na adrese širom Europe i svijeta se iz broja u broj povećavaju i sve smo teže u mogućnosti da ga šaljemo na sve adrese kao do sada. U tu svrhu upućujemo molbu svima onima koji su do sada primali Glasnik, da u skladu sa svojim mogućnostima pomognu da Glasnik nastavimo redovito slati na njihove adrese. Bilo kakav vid pomoći u ovom trenutku bi nam umnogome pomogao kako bi i u narednim godinama bili još kvalitetniji i bolji.

Do sljedećeg broja!

Uredništvo

Kazan mahala 2/II
75 000 Tuzla, Bosna i Hercegovina
Tel/fax: +387/35/257-038
www.napredaktuzla.ba
hkd.napredak.tz@bih.net.ba

Transakcijski račun:
1321000310852125,
NLB Tuzlanska banka;
Identifikacijski broj: 4209424280004
Porezni broj: 03009564

Glasilo HKD "Napredak"
Glavna podružnica Tuzla
List za kulturu i društvena pitanja

OSNIVAČ I IZDAVAČ:

HKD Napredak, Glavna podružnica Tuzla

ZA IZDAVAČA:

Dr. sc. Miroslav Petrović, predsjednik

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Ivica Kovačević

LEKTOR:

Renata Jukanović

REDAKCIJA:

Zdravko Anđić, Nikola Čiča, Ivica Kovačević,
Maja Nikolić, Miroslav Petrović, Ankica Stjepić - Ćosić

UREDNIK FOTOGRAFIJE:

Fra Martin Antunović

UNOS TEKSTA:

Kata Čajić

KONTAKT:

Kazan mahala 2/II, 75000 Tuzla
Tel/fax: 035/257-038
www.napredaktuzla.ba
hkd.napredak.tz@bih.net.ba

TEHNIČKA PRIPREMA, REPRO I ŠTAMPA:

"PrintCom" d.o.o. Grafički inženjering Tuzla

RAČUN:

1321-000-31085-2125
kod NLB Tuzlanske banke d.d. Tuzla
HKD "Napredak" Glavna podružnica Tuzla
- za Glasnik

List je upisan u evidenciju javnih glasila
u Republičkom komitetu za informacije
pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993.

List izlazi mjesečno

Tekstovi i fotografije se ne vraćaju.

NASLOVNA STRANA

LIKOVNA KOLONIJA BREŠKE
Foto: fra Martin Antunović

uvodna riječ

Dragi čitatelji,

Nakon skoro punih pet mjeseci Hrvatski Glasnik se ponovno nalazi u vašim rukama. Najdulja je ovo pauza između dva Glasnika u njegovoj nepunih sedamnaest godina dugoj povijesti. Proteklih smo mjeseci bili često zapitkivani što je to s Glasnikom, gdje je Glasnik, zašto ne izlazi, kada će i slično. I sami ste svjedoci kako smo u zadnjih nekoliko brojeva Glasnika redovito ukazivali na tešku financijsku situaciju u kojoj se nalazi tuzlanski Napredak, a samim time i Glasnik, te kako smo pozivali sve one koji bi eventualno mogli pomoći da nam iziđu u susret. Očigledno je da nam mnogi nisu vjerovali, a našem pozivu u pomoć odazvali su se tek rijetki.

Godinu 2009. smo započeli jako ambiciozno. Tiskali smo tri broja Glasnika, organizirali nekoliko izložbi i realizirali niz drugih aktivnosti, međutim, onda nas je sve zajedno pogodila recesija. Financijska sredstva koja dobivamo od županije i općine srezana su za pedeset posto, a i tako umanjena nisu bila uplaćivana na naš račun sve do srpnja mjeseca. Tako smo se našli u situaciji da smo morali proteklih nekoliko mjeseci živjeti u neizvjesnosti, odnosno samo preživljavati. Vrhunac svega bio je koncem lipnja mjeseca kada je bilo predviđeno održavanje Likovne kolonije na Breškama. Lipanj je već bio dobrano poodmakao, a mi osim riječi i obećanja nismo imali ništa. Brojni planovi koje smo imali za obilježavanje desete po redu Kolonije srušili su se. Ipak, zahvaljujući pomoći nekolicine rijetkih ljudi koji sve vrijeme prate i pomažu rad Napretka uspjeli smo održati i ovogodišnju, jubilarnu desetu Koloniju po redu. I ne samo održati, već je organizirati jednako kvalitetno kao i svih ovih prethodnih godina.

Sada, nakon ljetne stanke, i Hrvatski Glasnik je ponovno s vama. U ovome trenutku vam ne možemo sa sigurnošću reći koliko će još Glasnika ugledati svjetlo dana do kraja godine. Nadajmo se svi zajedno nekim boljim i ljepšim vremenima.

Spremajući ovaj broj Glasnika našli smo se u nedoumici kako ga napraviti kada je prošlo toliko vremena. Na kraju smo se odlučili da u ovome broju, uz neka aktualna događanja, napravimo retrospektivu svih onih najznačajnijih događaja koji su se odigali u proteklih pet mjeseci.

Jedan od najznačajnijih događaja za tuzlanski Napredak bila je Izborna skupština HKD «Napredak» Glavna podružnica Tuzla održana krajem svibnja na kojoj je Društvo dobilo novu upravu. Napredak će u naredne četiri godine voditi mr. sc. Nikola Čiča kojemu u ime redakcije lista od srca čestitamo i želimo uspješan rad. Također su izabrana i druga tijela Društva. Kako novi predsjednik vidi budućnost Napretka i kako planira voditi Društvo možete pročitati u Glasniku.

Ono što je osobito obilježilo život običnih ljudi u proteklih nekoliko mjeseci kada je u pitanju BiH, ali i grad Tuzla, jesu česti obračuni različitih kriminalnih grupa. Tim povodom zamolili smo ministra sigurnosti u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine gospodina Miju Krešića za njegov komentar o aktualnoj sigurnosnoj situaciji na našim ulicama.

Početkom kolovoza tuzlanski je kraj postao bogatiji za dvije dragocjene monografije. Riječ je o monografijama o župama Breške i Drijenča. U ovome broju Glasnika donosimo detalje s predstavljanja ovih monografija, a u jednom od narednih svakako ćemo vas temeljitije upoznati i sa sadržajem. U svakom slučaju sve pohvale inicijatorima fra Franji Martinoviću i fra Marku Antiću.

Donosimo i pregled proslave zaštitnika župa Tuzlanskog dekanata, najznačajnije stvari koje su se dogodile u KŠC «Sv. Franjo», te kratku gradsku kroniku s pregledom događaja koji su obilježili život grada Tuzle. Sigurni smo da ćete kao i inače pronaći nešto za sebe.

Na kraju, siguran sam da dobar dio vas, koji redovito pratite Glasnik, već zna da se 23. kolovoza navršila godina dana od smrti našeg dragog Jureka. U ovome smo se broju još jednom kratko osvrnuli na lik i djelo pokojnog Jureka. Treba li opet spomenuti da je naš Jurek bio osoba koja je oplemenila živote svih onih s kojima se susretao, osoba od koje smo mogli puno toga naučiti... Nevezano za sve ono što je dao za ovaj grad, Juraj Novosel je prije svega bio veliki čovjek i hvala mu na tome!

Do sljedećeg susreta na stranicama Glasnika, svako vam dobro.

Ivica Kovačević

- ZAVIČAJ U RIJEČI I SLICI

Suvremeni francuski filozof Alain Finkelkraut na jednom je mjestu napisao da „sadašnjosti uopće ne trebamo priteći u pomoć jer ona je uvijek tu. Prošlost, naprotiv, moramo uhvatiti za rukav kao utopljenika. Ono što je postojalo zauzima u biću tek mjesto koje mu mi dajemo.“

Doista, zbog prošlosti se neprestano vodi bitka između pamćenja i zaborava. Takvu jednu bitku radeći na realizaciji ove monografije o Drijenči, na inicijativu župnika fra Marka Antića, vodila je jedna ne tako mala grupa ljudi da bi kroz riječi i fotografije zaboravu iz šaka otrgnuli prošlost Drijenče, ali i njezinu sadašnju koja iz dana u dan postaje prošlošću.

Naime, navikli smo da se monografije prave o velikim i značajnim mjestima, da se u njima govori o turističkim atrakcijama i da se njima pune police knjižara u velikim gradovima koje će turisti razgrabiti čim dođu u priliku za to. No, monografija o Drijenči nije nastala ni iz tih ni iz sličnih razloga. Ona je nastala kao plod svijesti da Drijenči prijeti doslovni nestanak. Jer, svima nam je dobro poznato da su u Drijenči ostali samo oni koji ili nisu imali kamo otići s nadom da će im tamo biti bolje, ili pak oni kojima Drijenča izaziva osjećaj ponosa i dragosti što ih je Bog pozvao u život baš u njoj. Stoga je ova monografija pokušaj da se njome Drijenča makar kroz riječi i fotografije otkine zaboravu, da se pokaže kako i ovaj kraj skriva i pamti mnoge vrijednosti i ljepote zbog kojih vrijedi ostati, zbog kojih vrijedi neprestano se u nju vraćati, čuvati je i voljeti kao svoju.

Nakon Predgovora i uvodnih riječi, u prvom od šest poglavlja, koliko ih knjiga sadrži, opisane su glavne zemljopisne i prirodne karakteristike Drijenče; drugo predstavlja sažet prikaz povijesti mjesta s naglaskom na problematiku iseljavanja; treće pruža uvid u demografske promjene i podrijetlo pojedinih rodova; u četvrtom, najopsežnijem, opisana je župa Drijenča: njezini korijeni i razvoj od osnutka 1986. godine, župna crkva i njezino umjetničko uređenje kojim bi se mogle ponositi i mnoge, puno bogatije, perspektivnije i brojnije župe, različite pučke pobožnosti i običaji vezani za pojedine blagdane i kulturna mjesta te popis župnika; u petom poglavlju prikazane su kulturološke znamenitosti Drijenče: opća etno-kulturna obilježja, graditeljstvo, običaji, groblja i nekropole stećaka, školstvo, karakteristike mjesnoga govora, narodna nošnja i lovstvo; posljednje poglavlje donosi župne statistike te popis poginulih i nestalih Drijenčana u posljednja dva rata te izbor iz literature u kojoj se spominje Drijenča. Monografija je obogaćena velikim brojem starijih i novijih fotografija kojima su tekstovi, pisani sažeto i informativno, zorno ilustrirani.

Svojim sadržajem monografija predstavlja vrijedno djelo bez čije se uporabe neće moći pisati ni jedan povijesno-kulturološki prikaz ovoga kraja. Naravno, ukoliko to itko ikada i bude činio! Ali, zato sigurno ima veliku vrijednost i značaj za Drijenčane, ma gdje se oni nalazili.

Jasno je da su mnogi Drijenčani vidjeli i objektivno ljepših i bogatijih i znamenitijih dijelova svijeta. Vjerojatno su imali i bolje i veće monografije u svojim rukama, one koje su pravljene u vremenu izobilja, za čija izdavanja nije trebalo tražiti sponzore jer one same sebe sponzoriraju, onakve kakve se mogu kupiti u svim knjižarama, u svim gradovima svijeta. . . No ipak ne treba iz vida izgubiti jednu veliku istinu koju ja često volim ponavljati: Ljepota svih krajeva svijeta mjeri se očima, a samo rodnog kraja dušom!

Stoga svi oni koji se nazivaju Drijenčanima i Drijenčankama, ne samo da bi trebali ovu knjigu imati, ne samo ni da bi ju trebali pročitati, nego bi njezin sadržaj trebali dobro naučiti i to znanje prenositi svojoj djeci, ali i svima onima koji im postavljaju pitanje po čemu je ta Drijenča posebna, lijepa i vrijedna. Doista bi bilo licemjerno reći da se Drijenči voli, a ne poznavati ju. Jer svi znamo da se ono što se ne poznaje ne može ni voljeti!

fra Leon Kikić

Selo moje sve me tebi zove

Otkad postoji svijeta, postoji i okupljanje, odnosno druženje ljudi. Ljudi su se okupljali uglavnom u trenucima odmora, blagdana i svetkovina kako bi malo predahnuli, porazgovarali, razmijenili mišljenja, ali i razveselili se uz čašicu i pjesmu i odmakli od napornog svakodnevlja. U bosanskohercegovačkim krajevima ovakva okupljanja se od davnina zovu „sijela“ i nije bilo tako davno kad su sijela manjeg ili većeg broja, uglavnom rodbine, susjeda i prijatelja bila svakodnevnica u svim ruralnim, ali i urbanim sredinama. Danas je došlo neko novo vrijeme koje tradicionalna sijela potiskuje iz života ljudi. Ljudi se osamljuju, rijetko se susreću, a još rjeđe pomažu i vesele.

Ovaj problem posebno je evidentan u sredinama koje su u ratnom periodu raseljene. Mladi su se uglavnom odselili, a roditeljima koji su već stari i iznemogli, ponajmanje je do sijela i druženja. Mjesto koje je najraseljenije u okolici Tuzle je Drijenča u kojoj trenutno živi oko 300, uglavnom starijih, dok je preko 1000 Drijenčana rasuto po svijetu. U selo se počela uvlačiti tišina, i osim što više nema djece da se igraju i razdragano trče po mjestu, dugo vremena se nije čula ni šargija i violina jer više nije bilo ni sijela. A kako bi i bilo kada bi se druženja svela na tužaljke i žal za djecom koju neki vide od godine do godine, a neki ni tada. Sve više se počela gubiti veza između domaćeg stanovništva i onog u dijaspori da bi se situacija u zadnje tri godine, drastično počela mijenjati na bolje. Kako je u ovom malom mjestu smještenom u srcu planine Majevice crkva „centar svijeta“ mjesto odakle sve polazi i završava, ne čudi da je ideja o boljem povezivanju i druženju Drijenčana upravo potekla od drijenačkog župnika fra Marka Antića i njegovih suradnika koji su prije tri godine probali okupiti što više Drijenčana na jednom mjestu i učvrstiti veze domaćeg stanovništva i dijaspore. Odlučili su da pod motom „Selo moje sve me tebi zove“ oko blagdana Velike Gospe jer je to vrijeme godišnjih odmora i samim tim veća mogućnost za dolazak, organiziraju „Drijenačko sijelo“. Ideja je dobro prihvaćena, a tomu u prilog ide činjenica da ovo sijelo prerasta u tradiciju jer je iz godine u godinu sve veći broj uzvanika.

Vratiti izgubljeni osjećaj zajedništva

Ovogodišnje, treće po redu „Drijenačko sijelo“ okupilo oko 600 uzvanika. Pripremljen je raznolik program koji su činili kulturni, zabavni, glazbeni i drugi sadržaji. Voditelj ovogodišnjeg „Drijenačkog sijela“ bio je fra Pavo Filipović koji je u više navrata podsjetio na cilj okupljanja, a to je da se vrati izgubljeni osjećaj zajedništva s matičnom župom, vlastitim zavičajem i krajem koji nerijetko nestaje kada ljudi dugo borave drugdje. „Drijenačko sijelo kao i mnoge druge aktivnosti župe izraz su odluke i borbe župljana za život i za kršćanski i hrvatski identitet u Bosni“ – naglasio je fra Pavo te dodao da je ta borba u današnjem vremenu neminovna. Osim poticanja na zajedništvo i druženje uz pjesmu i igru, jedan od ciljeva sijela je i da se nazočni, a posebice oni koji su u inozemstvu upoznaju sa stanjem u župi. Tako je ovdašnji župnik, fra Marko Antić u svom pozdravnom govoru prezentirao zajednici ono što je do sada urađeno, ali i predočio što su budući planovi i potrebe ove župe kako bi ih potakao na sudjelovanje u budućim projektima.

Izbor kuma sijela

Specifičnost „Drijenačkog sijela“ je da se svake godine bira kum sijela. Inače treba napomenuti da je kumstvo vrlo važna institucija u katoličkoj crkvi i postoji u različitim oblicima – kumstvo pri krštenju, krizmi (kumstvo u užem značenju te riječi) i drugim prigodama kao npr. pri postavljanju oltara, udaranju temelja, izgradnji crkve, manifestacija poput ovog sijela i sl. Kumom (u širem značenju te riječi) se proglašava onaj koji na izraziti način materijalno i duhovno pomaže župnu zajednicu, a ove godine za kuma „Drijenačkog sijela“ je proglašen gošpodin Franjo Stijepić.

Pored spomenutih sadržaja, organizator je priredio i tombolu s vrijednim nagradama, a okupljeni su imali prigodu i kupiti monografiju o Drijenči koja je dan prije promovirana u ovoj župi. Na kraju recimo i to da je okupljanje započelo sv. misom koju je predvodio Drijenčanin fra Leon Kikić, a završilo duboko u noć uz pjesmu, kolo i lijepo i ugodno druženje. Svi okupljeni s nestrpljenjem iščekuju naredno za koje ne sumnjaju da će biti još masovnije.

A. S. Č.

Blagdan Velike Gospe (15. kolovoza) svečano je proslavljen u tuzlanskoj župi Breške koja ove godine slavi 170. obljetnicu od svog osnutka. Svečanu svetu misu pred nekoliko tisuća vjernika predvodio je vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić uz koncelebraciju prečasnog Pere Iljkića, dekana Tuzlanskog dekanata, fra Zdravka Andića, gvardijana tuzlanskog, fra Franje Martinovića župnika brežakačkog i drugih svećenika. Kardinal se propovijedajući posebice osvrnuo na vrijednost obitelji i majčinstva. On kaže da je Bog stvorio zajedništvo, odnosno brak i obitelj, a da su ljudi dopustili da grijeh to sve poremeti. „Žene moraju same sebi vratiti dostojanstvo i to ono dostojanstvo žene i majke jer po ženi Bog daje živote. Na žalost mi smo stvorili takvo ozračje da majku koja nosi dijete pod svojim srcem ne zovemo ženom u blagoslovljenom stanju već koristimo neke druge nazive. Na žalost danas tog dostojanstva nema i slavljenjem Velike Gospe želimo vratiti ženi dostojanstvo i vrednovanje života. Majka je kolijevka života, tu se čovjek rađa i tu čovjek niče“, poručio je kardinal Vinko Puljić.

On je podsjetio kako gotovo svaki vjernik kada ga nešto počne tištati prvo pomisli na svoju majku. Ako majke nema žali za njom i čezne da se njoj požali i s njom se ispriča. „To je ono što je prirodno. A mi to želimo uništiti kojekakvim zakonima. Donosimo zakone po kojima nije normalno da se uzimaju muž i žena, nego muškarci s muškarcima i žene sa ženama. To čak proglašavamo demokracijom i sad Crkva nema pravo dići glas. Pa kako ne bi digla glas u obranu života i obranu čovjeka“, rekao je kardinal. U povodu 170. obljetnice župe Breške župnik brežakački fra Franjo Martinović poklonio je kardinalu Puljiću umjetničku sliku, nastalu na Međunarodnoj likovnoj koloniji „Breške“. Sliku s kolonije župnik fra Franjo darovao je i misionaru pateru Dragi Kolimbatoviću, koji je proteklih dana duhovno pripremao župljane

kroz pučke misije za proslavu Velike Gospe. Vjernici su tijekom devetnice i trodnevnice imali priliku za duhovnu obnovu, a posebne susrete s njim su imali mladi bračni parovi, djeca, mladići i djevojke. Ana Grgić iz Doknja izradila je poseban dar koje su kardinalu predale njezine dvije unuke, a predsjednica

Društva Breščana Svetlana Nikolić, u ime Udruge uručila je vrhbosanskom nadbiskupu, lutku obučenu u narodnu nošnju, koju su izradile vrijedne ruke žena Breščanki. Nakon svete mise, kardinal je porazgovarao sa vjernicima okupljenim u dvorištu, a potom bio na ručku kojem su osim svećenika prisustvovali i brojni drugi uzvanici. Sve prisutne nakon mise u crkvenom dvorištu zabavili su članovi folklorne sekcije Udruge Društva Breščana i izvorna skupina Tradicija predvođena Tomom Matoševićem. Svetište Gospe Brežakačke ove godine pohodili su vjernici iz svih dijelova Bosne i Hercegovine, te brojni župljani koji žive i rade u inozemstvu. Njih je kardinal posebno pozvao da se vrate na svoja ognjišta i da svoju zemlju ne prodaju. Dvorište Crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije u Breškama tokom cijelog dana bilo je prepuno vjernika koji su i ove godine, sa sobom ponijeli užinu i uživali sa svojim obiteljima i prijateljima.

D. N. i S. N.

Tiskana prva knjiga o župi Breške

Spomenar brežakačke župe

Uoči blagdana Velike Gospe, u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Breškama kod Tuzle upriličena je promocija prve knjige ili monografije *Župa Breške*. Knjiga je tiskana u spomen na 170 godina postojanja župe Breške, 185 godina od kako se u Breškama vode župne matice, 125 godina od dolaska prvih časnihi sestara Družbe Kćeri Božje Ljubavi i 120. obljetnicu izgradnje župne crkve. „Željeli smo sve ove godišnjice dostojanstveno obilježiti putem pisane riječi. Cilj nam je tekstom i fotografijom otrgnuti od zaborava bogatu povijest i kulturno povijesno naslijeđe ove župe i ovog naroda, i sve to prenijeti budućim naraštajima“, rekao je župnik fra Franjo Martinović, zahvaljujući čijoj nesebičnosti i upornosti je knjiga i ugledala svjetlo dana.

Još jedan poticaj za objavu ove spomeničko – župne monografije je i proslava 800 godina franjevačkog pokreta u svijetu (1209. – 2009.). Kako župu Breške od njezina utemeljenja vode franjevci Provincije Bosne Srebre, pri kraju knjige spomenuta su njihova imena. Oni su u Breškama, kao i diljem Bosne, bili ne samo duhovni pastiri, nego i svjedoci, prosvjetitelji i učitelji svoga naroda. Njihova imena i spomen u ovoj knjizi znak su duboke zahvalnosti za sav njihov poštrovani rad kroz povijest ove župe i cijeloga ovoga kraja.

U knjizi su sabrane najvažnije etape u povijesti župe, sadržaji njezine kršćanske tradicije, kulturnoga bogatstva i predajnih vrijednosti. Naglasak je stavljen i na suvremeno umjetnički uređenoj župnoj crkvi, na prirodnim ljepotama majevičkog krajolika, na pučkoj folklornoj tradiciji koja se aktivno njeguje u nekoliko mjesta ove župe, zatim na spomeničkoj baštini, na stećcima i starim nadgrobim spomenicima, kao i na stoljetnim grobljima. „U ovoj knjizi čitatelj će se susresti s bogatom kulturnom baštinom ovoga kraja i naroda, ove župe, a posebno arhitektonskim i umjetničkim ljepotama župne crkve. Ova knjiga ciljano je pisana za župljane Brežaka i sve one koji su na bilo koji način povezani s ovom župom i ovim krajem. Međutim, ona svojom namjerom, sadržajem i porukom izlazi iz okvira župe, te će biti nezaobilazna referentna točka za neko dalje istraživanje kako povijesti, tako i prirodnoga i kulturnoga naslijeđa ovoga kraja“, navodi župnik fra Franjo.

Autor knjige je Mijo Franković bivši dugogodišnji voditelj Zavoda za zaštitu kulturno – historijskoga i prirodnoga naslijeđa Tuzle i dobar poznavatelj povijesti ove župe i cijeloga kraja. On se na molbu župnika ovoga posla s oduševljenjem prihvatio. Interesantno je napomenuti da je u Pogovoru Franković napisao da je *Župa Breške* fra Franjina knjiga. „Bez njegove duhovne energije, poticaja i njegove usmjerivačko – ispravljačke upornosti u tijeku nastajanja knjige, autorovi naponi bili bi uzaludni. Njegov doprinos kulturnoj i franjevačkoj memoaristici, vrijeme i mi u njemu, moramo znati vrednovati.“

Nemjerljiv doprinos pri izdanju ove knjige, tiskane u 2000 primjeraka, kako u sadržajnome tako i u jezično – tehničkom smislu dali su dr. Andrija Zirdum, dr. Ivan Šarčević, prof. Alen Matošević i fra Franjo Ninić.

Na promociji održanoj u petak 14. kolovoza govorili su fra Franjo Ninić i fra Leon Kikić, te autor Mijo Franković.

S. Nikolić

Hrvati ovdje moraju i trebaju ostati

Hrvati s područja Tuzlanske županije veliko utočište pronalaze u HKD „Napredak“. Kroz godine postojanja na ovim prostorima HKD „Napredak“ je to prepoznao te svojim članovima i pružao potporu, te tako postao glavnom podružnicom. HKD „Napredak“ u Tuzli prepoznatljiv je u BiH i regiji po jedinstvenoj Međunarodnoj koloniji „Breške“ i po izdavanju jedinog časopisa s hrvatskim predznakom u BiH. HKD „Napredak“ Tuzla je početkom lipnja dobio novog predsjednika, mr. sc. Nikolu Čiču koji za *Hrvatski Glasnik* otvoreno govori projektima u budućnosti te problemima nedostatka financijskih sredstava koja su kao i ostala kulturna društva pogodila i *Napredak*, te hoće li zbog nedostatka financijskih sredstava *Napredak* u Tuzli biti primoran odustati od vodećih projekata?

HG: Izabrani ste za predsjednika HKD „Napredak“ u Tuzli u vrijeme kada gotovo sva kulturna društva i kulturne institucije prolaze kroz teško razdoblje. Kako što bezbolnije proći jednu takvu fazu?

ČIČA: I u prošlosti HKD „Napredak“ Tuzla je prolazio kroz teška razdoblja koja su bila uvjetovana kako društveno političkim tako i gospodarskim razlozima ali nikada se nije odustalo od temeljnog cilja pomaganja

drugima ne smeta. Pokazali smo kako rad može biti uspješan, promovirajući vrednotu rada koja se kod mnogih zagubila i nije bila na visokoj cijeni. Zato smatram da ćemo i iz ove financijske krize izaći jači i bolji. I u prethodnih nekoliko godina imali smo mnogo promjena i problema prije svih mislim na bolest predsjednika prof. dr. Miroslava Petrovića koji je bio u mnogo čemu velika pokretačka snaga ovoga društva i koji je rad *Napretka* podigao na jednu novu višu razinu, te

vota Hrvata i mnogih drugih na ovim prostorima. Sve što radimo, radimo radi ljudi i glavna nam je zadaća biti u službi čovjeka, posebno mladih ljudi. Želimo pomoći izgradnji boljeg društva ma gdje bili. *Napredak* je pokazao riječju i primjerom kako se može raditi i u najtežim uvjetima, puno i kvalitetno. Veliki doprinos *Napretka* je u tome što je pokazao kako se može njegovati vlastiti identitet, a ne stvarati neprijatelje. *Napretkovo* je načelo izgrađivanje zajedničke kulture i društva kroz njegovanje vlastite kulture. HKD „Napredak“ bi se trebalo okrenuti retorici posebnosti koja će isticati i promovirati kulturno blago Bosne i Hercegovine koristeći za to, između ostalog, i prednost geografske raširenosti podružnica na gotovo čitav svijet izgrađujući u građanima Bosne i Hercegovine ljubav i ponos zbog ljepote i bogatstva vlastitog zavičaja i domovine, a u strancima znatiželju i volju da Bosnu i Hercegovinu posjete, upoznaju i postanu njezini prijatelji – glasnici njezina bogatstva i ljepote. Stoga je nužno suočiti se sa suvremenim izazovima jer je to jedini način da HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla bude mjesto gdje će se okupljati ljudi dobra duha i gdje će se radati ideje prožete nadom. U protivnome će *Napredak* brzo, na tih i neprimjetan način, postati okamenjeno i zastarjelo društvo. Jedino će otvoreno suvremenim izazovima Društvo biti u stanju činiti djela, koja će opravdati njegovo postojanje, a koja će biti usmjerena izgradnji bosanskohercegovačkog društva i pomaganju narodima Bosne i Hercegovine polazeći od onoga naroda u čijem je okrilju *Napredak* nastao, jer hrvatski narod na ovome prostoru mora graditi svoju budućnost jer nigdje nije ljepše nego na svojoj grudi zemlje.

HG: Sada kada ste izabrani za predsjednika vjerojatno imate izgrađenu politiku upravljanja naredne četiri godine. Što je potrebno *Napretku* u Tuzli da bi postao još jača kulturna institucija?

ČIČA: Potrebno je okupiti što više mladih ljudi koji će svatko na svoj način doprinijeti da se društvo što više razvija i jača. Naš tamburaški orkestar ima 23 člana i već je postao prepoznatljiv na području Tuzlanske županije, ali i šire, a taj orkestar čine mladići i djevojke od 17 i 18 godina. Također smo pokrenuli i rad mladog orkestra koji će uskoro imati svoj prvi nastup. S pomoću studenata i učenika u fazi smo formiranja *Kluba Napretkovih studenata i stipendista*, te fonda za stipendiranje kojim bi pomagali nadarene učenike i studente što je jedan od temeljnih ciljeva *Napretka*. Mi u *Napretku* imamo puno planova i ambiciozne projekte od kojih su mnogi već prepoznati i cijenjeni. Međutim, za daljnje jačanje *Napretka* potrebno je da instance vlasti zadužene za kulturu pruže odgovarajuću potporu kako bi uspjeli realizirati što više od naših projekata.

HG: Kakav je položaj *Napretka* u Tuzli i Tuzlanskoj županiji?

ČIČA: Kao i većine ostalih kulturnih društava i udruga rad *Napretka* u većem dijelu ovisi o podršci vlasti, koje često nemaju sluha za kulturu koja se mnogo puta na ovim prostorima nalazila na margini interesiranja vlasti. Smatram da je *Napredak* svojim dosada-

šnjim djelovanjem pokazao kako se kultura razvija i da mnogi moraju shvatiti da se konačno kultura treba početi tretirati na pravi način, a ne kao neki balast, i da se mora što više raditi na razvijanju kulturne svijesti kako u gradu Tuzli tako i na širem području. Za svoj rad *Napredak* je od strane Središnje uprave dobio priznanje i proglašen je Glavnom podružnicom taj prefiks osim nas imaju još samo podružnice Beč i Hammliton što je svakako veliko priznanje za nas i što nas tjera na još predaniji rad.

HG: Poznato je da su glavni pokrovitelji *Napretka* u Tuzli umanjili financijska sredstva za čak više od 50 posto? Znači li to da će *Napredak* biti primoran odustati od nekih svojih vodećih projekata po kojima je prepoznatljiv?

ČIČA: Unatoč mnogim problemima na koje nailazimo u svome radu, smanjenje budžeta, otkazivanje reklama za Glasnik, ljudi u i oko *Napretka* će smoći snage, znanja i energije da naši glavni projekti opstanu, u kojem obimu vidjet ćemo. Međutim, Hrvatski Glasnik kao naš kapitalni projekt će izlaziti u manjem broju strana kao i puno rjeđe. Žalosno je da je Glasnik došao u ovu situaciju, jer nema stalne izvore financiranja. Nažalost, naši apeli za pomoć, koje smo odaslali sa stranica HG-a, nisu naišli na plodno tlo, a upozorenja da možemo doći u situaciju da daljnje izlaženje HG-a bude upitno očito nisu ozbiljno shvaćena. Svjesni smo da u ovim teškim vremenima propadaju mnogi tiskani mediji, ali mi se ne predajemo. Moram spomenuti da smo pohvale za Hrvatski Glasnik dobili od mnogih čitatelja (HG se šalje na preko 300 adresa u zemlji i inozemstvu), mnogi nas zovu i pitaju što je sa Glasnikom, a žalosno je što je njegova opstojnost dovedena u pitanje. Drugi naš veliki projekt Međunarodna likovna kolonija „Breške“ se održala i ove godine, istina u otežanim uvjetima uslijed nedostatka dovoljno financijskih sredstava, ali je i dalje okupila veliki broj umjetnika iz Češke, Mađarske, Hrvatske, Srbije i BiH. Međutim, i pored velikih problema uvijek je bilo ljudi i institucija koje su prepoznale ono što *Napredak* radi te su nam kroz sve ove godine pomagali, a i danas pomažu, gdje se posebice moram osvrnuti na Franjevački samostan Svetih Petra i Pavla u Tuzli sa gvardijanom fra Zdravkom Andićem, te svim franjevcima i sestrama u samostanu koji su nam uvijek pomagali u svim našim aktivnostima.

HG: Ipak, kakva je materijalna pomoć *Napretku* u Tuzli od strane bosanskohercegovačke vlasti?

ČIČA: Do sada od institucija vlasti na razini Federacije ili države BiH, HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla nije dobio ništa. Ali, pošto je ustrojstvo *Napretka* kao društva u cjelini složeno, Središnja uprava u Sarajevu je dobivala određena sredstva koja je po potrebi proslijeđivala podružnicama širom BiH pa tako i nama.

HG: *Napredak* je institucija koja radi na očuvanju hrvatskog identiteta u BiH. U današnje vrijeme kada se hrvatski narod susreće s brojnim problemima, na koji način *Napredak* može pomoći u očuvanju osnovnih hrvatskih načela i prava?

ČIČA: Naime, cilj *Napretka* mora biti da se što više uključi u razvijanje tolerancije i dijaloga kako u gradu

Tuzli tako i u cijelom bosanskohercegovačkom društvu, podizanju kulturne svijesti, a prije svega moramo se izdici iznad svojih osobnih, političkih i bilo kojih drugih

informativno-politički i poučni list. U Glasniku se objavljuju članci iz kulture, povijesti, duhovnosti, politike, odgoja, gospodarstva, školstva, zdravstva, znanosti i

HG: Posljednjih tjedana aktualizirano je pitanje zgrade Pozorišta u Tuzli koja pripada HKD „Napredak“ Tuzla?

Zgrada u kojoj se danas nalazi Pozorište ne pripada HKD „Napredak“ Tuzla nego svem hrvatskom pučanstvu koje je zajedničkim snagama pomoglo izgradnju *Hrvatskog Doma* koji je bio zgrada u kojoj su se okupljala sva tadašnja hrvatska Društva među njima i *Napredak*. Međutim, uslijed nemogućnosti tadašnje uprave *Hrvatskog doma* da vrati kredite koje je uzeo od Prve hrvatske štedionice *Napredak* je uskočio i tadašnji predsjednik Aleksandar Precca je pokrenuo akciju za prikupljanje priloga da se vrate krediti. Kako je najveću pomoć pružila Središnja uprava iz Sarajeva članom 41. pravila Društva „Hrvatski dom“ određeno je da u slučaju gašenja Društva svu imovinu *Hrvatskog Doma* preuzima *Napredak*, a ako *Napredak* u Tuzli ne bude postojao da će imovinom upravljati isti odbor koji će upravljati imovinom Središnjice iz Sarajeva te da se sve upiše u imovinske knjige što je i učinjeno.

interesa i podjela i zajedničkim snagama se posvetiti jačanju zajedničkog cilja, tj. boljem životu na ovome prostoru. Ne uključiti se u sve to za HKD „Napredak“ Tuzla značilo bi ogлуšiti se na jedan od presudnih izazova za budućnost naroda u čijem okrilju je nastao, ali i bosanskohercegovačkog društva u cjelini.

HG: Kakva je suradnja tuzlanskog *Napretka* s kulturnim društvima u Republici Hrvatskoj i drugim zemljama iz regije?

ČIČA: *Napredak* je u prethodnom razdoblju ostvario mnoge kontakte s nizom društva i udruga od kojih ćemo spomenuti najznačajnije kao što su *Bunjevačko kolo* iz Subotice, Hrvatskom udrugom iz Bača, Hrvatskom zajednicom iz Kotor, Crna Gora, Hrvatskom manjinskom samoupravom iz Mađarske, te mnogobrojnim društvima i udrugama iz Hrvatske, s kojima smo realizirali ili ćemo realizirati mnoge projekte.

HG: Hrvatski Glasnik kojeg izdaje HKD „Napredak“ Tuzla je jedini list s hrvatskim predznakom u BiH, je li mu kao takvom bilo teško opstajati na ovim prostorima?

ČIČA: Hrvatski Glasnik, glasilo Hrvatskoga kulturnog društva „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla, glas je hrvatskoga naroda na ovome prostoru. To je kulturni

drugo. Glasnik prati aktivnosti hrvatskih društava i organizacija, rimokatoličkih župa i važna zbivanja u gradu Tuzli, Tuzlanskoj županiji, Bosni i Hercegovini i Republici Hrvatskoj. List je svestran, otvoren za svakoga, tko zna i želi u njemu surađivati pod uvjetom da piše istinito i da nikoga ne vrijeđa. Na Glasnik smo svi u *Napretku* veoma ponosni i usprkos svim problemima i krizama Hrvatski Glasnik je uvijek izlazio i nadamo se da će još zadugo i izlaziti.

HG: Hrvati s ovog područja veliki oslonac nalaze upravo u hrvatskim institucijama među kojima je i *Napredak*. Dolaze li oni često kucati na vrata *Napretka* i je li to kucanje sada učestalije nego prethodnih godina?

ČIČA: Normalno je da krizna vremena dovode do toga da se i među ljudima javlja potreba da budu bliži jedni drugima i da traže oslonac. Mnogi ljudi su se ranije, a pogotovo sada obraćali *Napretku* za pomoć. Pomažemo i pomagat ćemo uvijek u skladu s našim mogućnostima, ali naš prvenstven cilj bio je i bit će pomaganje, školovanje i obrazovanje mladih.

Razgovarala: Maja Nikolić

mladima, te promicanja izobrazbe, kulture, duhovnosti. Na dobrobit prije svega hrvatskog puka, ali i svih drugih sugrađana. Pokazali smo kako jedno društvo građana, može puno učiniti i to u najtežim okolnostima. Govorili smo da nema nemogućih uvjeta, imaju samo teži i lakši i to smo pokazali djelima. Nismo kukali nego radili, a to činimo i danas. I tijekom samoga rata na ovim prostorima kada su bili nemogući uvjeti za rad, *Napredak* i mnogi ljudi oko njega koji su i sada tu su radili i djelovali stvarajući neke od najvećih projekata kao što su Hrvatski Glasnik, te Zbor i Tamburaški orkestar koji su i tijekom i nakon rata osvajali mnoge prestižne nagrade. Pokazali smo kako se može normalno njegovati vlastiti nacionalni identitet i kultura, a da to

smrt Jurja Novosela koji je imao izuzetne zasluge za ovakvu profilaciju *Napretka*, a posebice Hrvatskog Glasnika. Na nama koji smo došli poslije njih je da nastavimo putovima koje su oni utrljali i po čemu je *Napredak* postao prepoznatljiv ne samo na području Tuzlanske županije nego i cijele Bosne i Hercegovine pa i šire.

HG: Rijetkost je da jedna mlada osoba vodi jednu podružnicu veoma važne institucije kao što je *Napredak*. Kako Vi vidite *Napretkovu* budućnost, ali i uopće budućnost hrvatskoga naroda na ovom području?

ČIČA: Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla od svog osnivanja 1905. pa do danas ostalo je sjecište kulturnog i intelektualnog ži-

Teška financijska kriza sve se više odražava na Bosnu i Hercegovinu

BiH PRED BANKROTOM, prijetete socijalni nemiri

Predsjednik Udruženja umirovljenih i demobiliziranih pripadnika HVO-a FBiH Ivan Jurčević kaže da pripadnici braniteljske populacije ne prihvaćaju novi prijedlog zakona o uštedama

Bosnu i Hercegovinu je pogodila teška financijska kriza. Kako bi se vlasti izvukle iz nastale situacije morale su potegnute za aranžmanom Međunarodnog monetarnog fonda. Međutim, predstavnici MMF-a, da bi odobrili novac za BiH, postavili su i određene uvjete. Bh. vlasti su stoga obećale MMF-u da će do kraja godine uštedjeti znatna sredstva i to na najgori mogući način.

Smanjit će se izdvajanja za invalide, plaće proračunskih korisnika također će se smanjiti za 10 posto, topli obroci i ostale naknade za još veće iznose. Problem je nastao kada su ove kategorije stanovništva saznale što se sprema.

Branitelji ogorčeni

Udruženja invalida su, nakon najave da će im invalidnine biti smanjene za 10 posto, ustali i organizirali prosvjede ispred zgrade Vlade Federacije BiH. Tom prilikom je došlo i do eskalacije nezadovoljstva invalida kada su isti pokušali provaliti u zgradu Vlade kako bi je zaposjeli do ispunjenja njihovih zahtjeva. Specijalna policija je tada spriječila upad invalida u zgradu Vlade, no bilo je i povrijeđenih, kao i nekoliko razbijenih stakala na zgradi. Vlasti Federacije tada su zaustavile realizaciju svojih odluka o smanjenju naknada invalidima, no i dalje se vode rasprave što i kako učiniti.

Predsjednik Udruženja umirovljenih i demobiliziranih pripadnika HVO-a FBiH Ivan Jurčević kaže da pripadnici braniteljske populacije ne prihvaćaju novi prijedlog zakona o uštedama, kojim je predviđeno smanjenje invalidnina i vojnih mirovina za 10 posto retroaktivno od 1. siječnja ove godine. "Pripadnici braniteljske populacije protiv se ovim smanjenjima, kao i proširenju i uvođenju u pravo novih korisnika i traže da koeficijenti budu izjednačeni po činu i dužnosti", rekao je Jurčević. Naglasio je, da je ratnim vojnim invalidima i vojnim umirovljenicima ranije bilo obećano da neće biti smanjenja naknada, ali da je novim zakonom, koji je zamijenio interventni zakon, opet predviđeno njihovo smanjenje za deset posto od početka 2009., a ostalim korisnicima od 1. srpnja.

Savez ratnih vojnih invalida BiH će na izvanrednoj skupštini donijeti konačnu odluku u vezi s uštedama koje predlaže Vlada FBiH, odnosno smanjenjem njihovih naknada.

Zaduženja kod MMF-a

Nekadašnji visoki dužnosnik OHR-a Matthew Parish smatra kako će uskoro doći do novog zaduženja kod MMF-a. "Novac pozajmljen od MMF-a brzo će se potrošiti, a onda će trebati vraćati dugove. Kad država to ne bude mogla, jedino će rješenje biti novi zajam od MMF-a, a to će javne financije države prepustiti stranim birokratima na puno desetljeće ili još dulje", pojasnio je Parish vrlo izgledni scenarij koji čeka BiH.

Mnogi svjetski stručnjaci već godinama upozoravaju kako MMF služi najvećim silama svijeta da steknu kontrolu nad malim zemljama koje su prije nego su ušle u zaduženja kod njih bile neovisne u svemu. Na taj način su te iste zemlje ucijenjene da rade ono što im svjetske sile nalažu. Kako bi se takve crne slutnje mogle ostvariti i u BiH, svjedoči i dosadašnja praksa u BiH, po kojoj se novac ponajviše trošio za preglomaznu administraciju i socijalna davanja. Uzmemo li u obzir kako iduće godine dolaze izbori, jedino što se može očekivati jest nastavak dosadašnje prakse.

Masovni prosvjedi

Interventni zakon koji je usvojila Vlada Federacije kao garanciju MMF-u da će se uštedjeti određeni iznosi podigao je na noge i brojne sindikate. Tim zakonom je predviđeno smanjenje plaća svim proračunskim korisnicima za 10 posto.

No, pregovori federalne Vlade i sindikata o interventnom zakonu još uvijek se nalaze u slijepoj ulici, bez ikakvih konkretnih pomaka, te su masovni prosvjedi sve realnija opcija. Edhem Biber, predsjednik Saveza samostalnih sindikata BiH, još jednom je ponovio kako se interventnim zakonom krši Zakon o radu i kolektivni ugovori, te kako oni na to ni pod kojim okolnostima neće prihvatiti.

"Uvidom u prijedlog rješenja sindikalnih zahtjeva vezanih za interventni zakon, zaključili smo da je ovo samo još jedan pokušaj da nam federalna Vlada zamaže oči, te da smanjenje naših naknada progura na mala vrata", kazao je Biber. On dalje navodi da je prijedlog zakona dao na uvid stručnjacima, koji su kazali da postoje neki pomaci, ali da se i dalje kroz prijedlog proteže smanjenje plaća proračunskim korisnicima, što ni pod koju cijenu neće biti prihvaćeno.

Arijana Beus

TUZLA U BORBI PROTIV maloljetničkog kriminala

Grad Tuzla i njezini građani konačno dobivaju disciplinski centar za maloljetnike. Krajem srpnja Ministrica pravosuđa u Vladi Tuzlanske županije Jasminka Mijatović potpisala je ugovor s gradonačelnikom Tuzle Jasminom Imamovićem o uvjetima i načinu korištenja dijela objekta Đačkog doma "Enver Šiljak" u Tuzli. "Uradili smo ono što je do nas, u našoj namjeri da spriječimo maloljetnički i svaki drugi kriminal, sada imamo pravo zahtijevati od na-

dležnih federalnih organa da izvrše svoju obvezu, nakon toliko godina, propuštenih prilika, toliko problema s maloljetničkim kriminalom, da napokon osnuju ustanovu jer to je njihova nadležnost i to ne može učiniti niko drugi", rekao je Imamović dodavši da je ovo lijep i konkretan potez kada je u pitanju sigurnost građana, ali da očekuje da to isto uradi i Vlada FBiH. "Jer ponavljam, to samo ona može uraditi, pomoći mladim ljudima i pogotovo djeci koja su krenula stranputicom da se vrate na pravi put, postanu korisni članovi društva, izuče zanate i škole, nakon potpisivanja Ugovora", rekao je načelnik Općine Tuzla. Također ističe da je Ministarstvo pravosuđa jedino s kojim Općina Tuzla uspješno surađuje, a Ministrica pravosuđa Jasminka Mijatović iskoristila je priliku da javno pozove federalne vlasti da urade i svoj dio zadataka. "Ustanova u kojoj će biti smješteni maloljetnici koji su u blažem sukobu sa zakonom, to nije maloljetnički zatvor, niti odgojno-popravni dom, nego institucija u našoj nadležnosti. Tu se može boraviti od par sati do maksimalno 20 dana jer se ne radi o počiniteljima teških kriminalnih djela, to je ono što je u našoj nadležnosti. Ovo je prilika da kažem da nadležni krenu što prije u implementaciju zakonom propisanih obveza kako bi imali institucije i za počinitelje teških kaznenih djela", rekla je Ministrica Mijatović. Disciplinski centar za maloljetnike, ustanova je koja će se baviti resocijalizacijom omladine koja nije u sukobu sa zakonom, ali ima izražene probleme devijalnog ponašanja, odnosno onih kojima je propisana zakonska mjera upućivanja u Centar. "Ovo je poruka građanima da želimo vratiti poljuljano povjerenje u sustavne institucije, kao i onima koji se nalaze na krivom putu", dodala je Ministrica. Jasmin Imamović u više navrata je isticao potrebu za preventivnim djelovanjem koje treba početi što ranije, čim se primijete devijalna ponašanja kod djece, da ne izrastu u počinitelje teških kriminalnih djela.

Maja Nikolić

RAZGOVOR: MIJO KREŠIĆ, MINISTAR SIGURNOSTI U VIJEĆU MINISTARA BiH

Treba poboljšati međuljudske odnose i suradnju

Brojni nemili događaji na prostoru Tuzlanske županije, ali i općenito Bosne i Hercegovine u vidu mafijaških obračuna, ubojstava, pucnjave, napada na građane i slično, utjecali su na povećanu zabrinutost građana BiH. U još većoj mjeri građane je zabrinuo bijeg Karaj Kamel bin Alija (Abu Hamze), osobe koja se dovodi u vezu s terorizmom jer je na neki način taj bijeg zapravo pokazatelj propusta službi koje su ga trebale kontrolirati. Navedeni kao i drugi događaji, bili su povod za razgovor s Mijom Krešićem, ministrom sigurnosti BiH.

HG: U zadnje vrijeme često se vode rasprave o sigurnosti građana BiH. S jedne strane su građani koji po dosadašnjim anketama uglavnom izražavaju bojazan i osjećaju se nesigurno, a s druge policijski i službenici sigurnosnih agencija koji smatraju da je sigurnost na zadovoljavajućoj razini. Pri tome često spominju brojke koje ukazuju na veliku postotnost rasvjetljenosti krivičnih djela što građanima ne predstavlja baš neko veliko ohrabrenje. Da li su vaši stavovi po pitanju sigurnosti bliži onima koje imaju građani ili smatrate da je bojazan građana neopravdana?

Krešić: Teško je dati procjenu i pretpostaviti što se u datom trenutku u čijoj glavi nalazi. Nemoguće bi bilo da sigurnosni organi imaju informacije kada je tko spreman na određeni incident. U većini slučajeva osobe koje ranije nisu bile kriminalno aktivne, odjednom se pojave, a s druge strane tu su kriminalci koji su već registrirani. Mene raduje i ja sa sigurnošću mogu tvrditi da u BiH nema kriminalno aktivne osobe koju policija nije spremna privesti licu pravde. Dalji tijek procesa nije u nadležnosti policije. Što se tiče mafijaškog lanca na ovim prostorima, stječe se dojam da se mafija uspostavlja na ovim prostorima, međutim, držim da sigurnosne agen-

Krešić: Kada je u pitanju procjena sigurnosne situacije na razini jedne države svakako da su različiti elementi ti koji se uzimaju u obzir. Građani kada promatraju sigurnost sebe i svog okruženja, promatraju to na temelju određenih događaja. Sigurnosne agencije i kompletan sigurnosni sustav nastoji na cjelovit način napraviti procjenu sigurnosnog stanja u našoj zemlji. U ovom trenutku mogu reći da je sigurnosna situacija u BiH bez obzira na sva nemila događanja, zadovoljavajuća. Kaznena djela na koja građani imaju percepciju u datom trenutku svakako ulaze u procjenu cjelokupne sigurnosne situacije, ali su oni samo jedan mali segment u nizi faktora koji se promatraju.

HG: Tuzlak ste pa bih Vas u prvom redu zamolila da prokomentirate vrlo česte mafijaške obračune na ulicama našega grada. Znamo da su takve pojave u svijetu evidentne, no valjda zato što do sada nisu bile na našim ulicama, teško se navikavamo. Koliko je po Vašim saznanjima razvijena mafijaška mreža na našim prostorima i možemo li uopće govoriti o nekoj mafijaškoj mreži?

cije i agencije za provođenje zakona na razini BiH u dobroj mjeri kontroliraju sve te kriminalne aktivnosti i imaju dosta dobre evidencije o takvim osobama.

HG: Je li je moguće suzbiti takve pojave i je li je po Vama do sada bilo kakvih propusta i od strane koga?

Krešić: Mi u BiH policijsku strukturu uspostavljamo spram europskih standarda. Ti novi modeli rada su nešto na što ćemo se svi morati naviknuti. Agencije za sprovođenje zakona imaju organe koji provode unutarnju istragu za određene slučajeve. Sama činjenica da je određeni broj policijskih službenika u različitim agencijama suspendiran, govori da u određenim slučajevima bude i propusta, ali ne u tolikoj mjeri da utječu na tijek istrage. Vrlo često me razočara različito postupanje policijskih službenika naspram drugih etničkih skupina u odnosu na njih same. Takvih slučajeva još uvijek u BiH ima previše i mislim da policijski čelnici moraju dati sve od sebe kako bi takve slučajeve eliminirali.

HG: Očigledno je, također, da su postojeći zatvorski kapaciteti na tlu BiH nedovoljni. Što država čini po tom pitanju?

Krešić: To je činjenica. Imamo povećan broj kriminalaca i osuđenih osoba. Smatram da treba djelovati u dva pravca. Prvi je izgradnja novih kapaciteta, ali ni u tome ne treba pretjerivati. Drugi pravac je raditi na prevenciji odnosno sprječavanju pojave novih kriminalno aktivnih osoba što bi dugoročno moralo dati pozitivan rezultat. Nisam za donošenje odluka na osnovu pojedinačnih slučajeva već sam za sustavno rješenje problema.

HG: Kako komentirate u zadnje vrijeme učestale slučajeve bijega osuđenika iz zatvora na tlu BiH?

Krešić: U više sam navrata spomenuo i ukazivao na lošu suradnju agencija sigurnosti unutar BiH. Nažalost to se pokazalo točnim i ta slaba suradnja je rezultirala izostankom preventivnog djelovanja što je nedopustivo. Ove su pojave dodatno poljuljale ugled i vjerodostojnost BiH. Činjenica je da suradnju unutar svih sigurnosnih agencija unutar BiH treba dići na višu razinu nadilazeći pojedinačne i druge interese.

HG: U zadnje vrijeme evidentno je potpisivanje sporazuma sa zemljama susjedima, a s ciljem povećanja sigurnosne situacije. Jesu li to možda samo jedni u nizu sporazuma koji predstavljaju mrtvo slovo na papiru ili od njih ipak nešto očekujete? Što?

Krešić: Sigurnost BiH se ne može promatrati izolirano od sigurnosti cjelokupne regije. Tu se uspostavlja jedan interaktivan odnos svih agencija za sprovođenje zakona Zapadnog Balkana koje uz dobru suradnju mogu da se bore protiv organiziranog i prekograničnog kriminala. Protokoli koje smo potpisali s našim susjedima već daju rezultate i vidna je bolja funkcionalnost u smislu suzbijanja i razbijanja lanaca organiziranog kriminala.

HG: Smatrate da BiH ima dovoljno stručnosti i spremnosti da se odupre mafiji?

Krešić: BiH ima dosta složen policijski sustav koji je nastao na temelju događanja tijekom proteklog rata i unutar plotičkih odnosa. Ipak, smatram da BiH u dogledno vrijeme može i želi izgraditi stabilan i siguran sustav koji će biti garant sigurnosti svih koji žive u BiH.

HG: Za kraj pitanje vezano za trenutno stanje u Ministarstvu sigurnosti BiH. Trenutačno ste prvi čovjek u ministarstvu i sudeći prema natpisima i objavi u medijima, u ministarstvu su vidne ogromne promjene. Prema nekim ocjenama, ministarstvo tek sada radi onako kako treba. Možete li prokomentirati ta stajališta? Znači li to da se u ministarstvu, na njegovom vrhu nije radilo kako treba i da ima toliko zaostataka koje želite brzo riješiti i postaviti na pravo mjesto?

Krešić: Ne želim govoriti o nekim spektakularnim stvarima koje se mogu dogoditi u ministarstvu, ali sasvim sam siguran da ima prostora da se taj rad unaprijedi. Prije svega smatram da se međuljudski odnosi i suradnja trebaju i mogu poboljšati što je jedan od mojih prioriteta. Za mene je prevažna stvar da Ministarstvo sigurnosti ima korektnu i fer odnose s agencijama i upravnim organizacijama u sastavu ministarstva. Mislim da dosadašnja komunikacija nije bila na zadovoljavajućoj razini i ona mora biti dosta bolja.

A. S. Č.

Od šest ključnih funkcija samo dvije pripadaju predstavnicima hrvatskog naroda

HRVATI potpuno zapostavljeni u Federaciji

Mnogi upozoravaju da je imenovanjem federalnog premijera ponovno prekršen Ustav Federacije koji govori o raspodjeli šest ključnih funkcija između konstitutivnih naroda

Od šest ključnih funkcija u Federaciji i to - premijer, predsjednici Zastupničkog Doma naroda, predsjedatelji Ustavnog i Vrhovnog suda Federacije te federalni tužitelji, tri su pripale Bošnjacima, dvije Hrvatima i jedna Srbima. No, članovi vladajuće koalicije smatraju kako je pitanje raspodjele šest funkcija, pitanje koje treba postaviti predsjednicima vladajućih stranaka.

Mnogi upozoravaju da je imenovanjem Mustafe Mujezinovića za novog federalnog premijera ponovno prekršen Ustav Federacije koji govori o raspodjeli šest ključnih funkcija između konstitutivnih naroda. Takvog mišljenja je i predsjednik Kluba hrvatskog naroda u Domu naroda Josip Perić koji smatra da se radi o dugogodišnjoj praksi koja pokazuje kako su Hrvati potpuno zapostavljeni u ovom entitetu. Perić je nazvao Federaciju svojevrsnom kaznom jer je pored rasporeda ključnih funkcija koje ne odgovaraju Ustavu, stanje još gore u samom Parlamentu Federacije u kojem hrvatski zastupnici nemaju mogućnost utjecati ni na jednu bitnu odluku.

Prekršen Ustav

„Raspodjelom ključnih funkcija u Federaciji izravno prekršen Ustav“, upozorio je Perić. Međutim, ono što još više zabrinjava jest situacija u kojoj nitko ne reagira. Priča o imenovanju federalnog premijera samo je vrh ledenog brijega, jer se Ustavom zajamčena prava krše na svakom koraku, svjedoci smo svakodnevnog, počevši od usvajanja niza zakona i to preglasavanjem, pa do rashoda iz proračuna kojima se zaobilazi prostor Hercegovine. Mnogi hrvatski političari u BiH čak naglašavaju kako je očigledan primjer zapostavljanja Hrvata u Federaciji gradnja autoceste. Naime, do sada je doneseno mnogo zakona kojima su se Hrvati protivili, ali bez ikakvog rezultata. Ovo proistječe iz same strukture i odnosa u federalnoj vlasi, što nas ponovno dovodi do pitanja zastupljenosti na svim ključnim pozicijama, kao i u institucijama na federalnoj razini. Uzmimo primjer stanja u federalnoj Vladi, u kojoj sjedi tek pet hrvatskih ministara, a praksa je pokazala kako su oni uvijek preglašani od svojih brojnijih bošnjačkih kolega. Predsjednik Kluba hrvatskog naroda u Domu naroda Federacije naglašava primjer usvajanja zakona o raspodjeli javnih prihoda kojima su novci doslovno oteti županijama, ali i Zakon o demobiliziranim koji je usvojen mimo volje hrvatskih ministara i zastupnika.

Diskriminacija

No, Mate Franičević, zastupnik HDZ-a BiH u Zastupničkom domu federalnog Parlamenta smatra kako su dijelovi Ustava zaista diskriminirajući, pogotovo onaj dio koji je izmjenama bivšeg visokog predstavnika Wolfganga Petrischa Hrvatima dao tek pet ministarskih pozicija u Vladi. Loše je riješeno i stanje u Zastupničkom domu u kojem se konstantno vrši preglašavanje, te je nužno mijenjati pojedine odredbe ukoliko se ne želi živjeti u zemlji koja ustavom promovira diskriminacijska rješenja, kazao je. No, kršenje ustavne odredbe o raspodjeli ključnih funkcija, o čemu smo govorili na početku teksta, zaista je posljedica prakse, odnosno političkih dogovora i pragmatične trgovine, priznao je i sam Franičević.

Piše: Arijana Beus

HRVATI IZVAN HRVATSKE SURADNJA I OBVEZE

Odbor za Hrvate izvan Hrvatske Hrvatskog sabora održao je proteklog tjedna tematsku sjednicu pod nazivom „Hrvati izvan Republike Hrvatske – suradnja i obveze“. Pored predstavnika Vlade i Sabora RH, sjednici su nazočili i predstavnici hrvatskih iseljenika te Hrvata iz BiH među kojima i vrhbosanski nadbiskup, kardinal Vinko Puljić. Kardinal Puljić je kao vrlo bitnu naglasio brigu države za Hrvate izvan Hrvatske, a posebice Hrvate iz BiH koji ne predstavljaju dijasporu. Od nove premijerke Jadranke Kosor očekuje stvaranje pozitivne klime koja će doprinijeti ostvarenju onoga što je ugrađeno u Ustav RH.

Jedan narod u dvije države

Rad Odbora za Hrvate izvan Hrvatske koji djeluje pri Hrvatskom saboru, a koji je na prošlotjednom zasjedanju raspravljao i o potrebi nove strategije naspram hrvatske dijaspor, kardinal Puljić ocijenio je izrazito pozitivnim prije svega što je došlo do cilja, a to je da se rasprava o ovoj tematici preselila u instituciju kakav je Sabor. „Automatski to je podignuto na jednu vrlo visoku razinu kakva je institucija države gdje zapravo država preuzima jednu brigu oko Hrvata izvan Hrvatske. Ovdje se radi o posebnoj brizi, da se prvo stvori jedna pozitivna politička klima i da na neki način i Hrvatska skine taj kompleks straha zauzimanja za Hrvate u BiH, a da zapravo i hrvatski građani bez obzira kojeg stranačkog opredjeljenja bili, shvate da smo mi jedan narod u dvije države i da mi nismo dijaspora. To je vrlo jasno na zasjedanju tog Odbora bilo rečeno“ – kazao je Puljić te pojasnio da postoji dijaspora koja je nastala tijekom proteklih stoljeća iz političkih i gospodarskih razloga, a s druge strane postoji povijesna i domovinska prisutnost Hrvata u drugim zemljama. „Postoje tri razlike: dijaspora koja je stvorena poradi gospodarskih ili političkih kretanja, zatim povijesna prisutnost, te domovinska prisutnost kakva je naša u BiH. U Tom smislu potrebno je stvariti jednu političku klimu. Ustrojstvom svake države predodređeno je da se brine za svoje sunarodnjake bez obzira u kojoj zemlji se nalazili“. Na zasjedanju Odbora za Hrvate izvan Hrvatske Hrvatskog sabora predložen je i ustroj novog tijela koje bi koordiniralo rad državnih institucija koje se skrbu o potrebama Hrvata izvan Hrvatske te donošenje zakona o odnosu Hrvatske i Hrvata izvan Hrvatske. Riječ je o tijelu koje treba biti institucionalizirano i temeljeno na zakonu. Ono treba stvoriti strategiju kako kulturno sačuvati jezik, identitet i povezanost. To bi omogućilo da iseljenici iz Hrvatske, dakle dijaspora, gospodarskim ili nekim drugim putem zapravo svi budu veleposlanici države. Kada je u pitanju BiH, da se stvori na poseban način njeno ustrojstvo kao što je agencija preko koje će transparentno moći Hrvatska ulagati i davati potporu Hrvatima u BiH. Također, vrlo je važno naglašava kardinal Puljić, stvoriti jedan fond za male kredite, obiteljsko gospodarstvo čime bi se dala važna potpora hrvatskom narodu u našoj zemlji.

Poticati umrežavanje Hrvatske sa Hrvatima izvan nje

Na odboru je i od strane predsjednika Hrvatskog sabora Luke Bebića i predsjednice Vlade RH Jadranke Kosor iznesen jasan stav, da je opstanak i ostanak Hrvata u BiH strateški interes Hrvatske koja će se i dalje zauzimati za jednakopravnost ne mijesajući se u državno ustrojstvo u BiH. „Ustrojstvom državičkim i političkim mora se graditi jednakopravnost naroda kako bi se izgrađivala stabilnost ove zemlje. Svakoj državi je interes da susjedna država bude stabilna kako bi i ona mogla izgrađivati tu stabilnost. Hrvatskoj je interes da BiH bude stabilna politički i gospodarski kako bi ustrojila jednu uvezanost i umreženost a čime postojimo ovdje, onda je to veća šansa te umreženosti. Zato smatram da taj zakon razrađuje strategiju upravo jednog takvog rada s Hrvatima izvan Hrvatske u različitim pozicijama kao što je dijaspora i kao što je domicilni narod u BiH“ – kaže kardinal Puljić. Izrazio je nadu da je sadašnja premijerka, a dojučerašnja dopredsjednica Vlade RH Jadranka Kosor dobro upoznata sa situacijom u BiH te da će njezino poznavanje stanja doprinijeti jednoj promjeni političke klime i stvaranju pozitivnog elementa da se ostvari ono što je ugrađeno u Ustav RH, a to je briga i za Hrvate izvan Hrvatske. U narednom periodu očekuje uzlazni proces političkog, moralnog i gospodarskog zauzimanja i nastojanja ne samo za Hrvate u BiH nego uopće izvan Hrvatske. Odbor za Hrvate izvan Hrvatske Hrvatskog sabora je nastavak Forumu koji je pokrenut od strane Biskupskih konferencija BiH i Hrvatske. Pored redovnih članova, u radu Odbora zasjedao je i Caritas BKBiH i Caritas HBK, predstavnici udruge Prsten, znanstvenih i povijesnih institucija, Hrvatskog kongresa, Matice iseljenika i dr. Uz predsjednika Sabora Bebića i premijerku Kosor, bili su nazočni i predstavnici stranačkih klubova. Sve to kako ističe kardinal predstavlja jedno pozitivno ozračje jer suradnja ne treba biti stranačka nego državnička.

A. S. Č.

Što je katoličko i hrvatsko Sarajevo danas?

Naravno ovaj kratki članak nema nikakvu pretenziju šire prikazati ili vrjednovati pojedine organizacije i institucije nego želi biti pokazatelj kao turistički vodič što danas ima hrvatsko i katoličko u Vrhbosni – Sarajevu.

Treba reći da bošnjačka historiografija govori o Sarajevu samo od turskih vremena kao da prije ovdje nije bilo ništa.

Katoličke institucije

Prvo ćemo spomenuti crkvene institucije. Malo se zna u javnosti da je u Vrhbosni koja se nalazila u današnjem Sarajevu ili negdje blizu bila biskupija još daleke 1089. (da bi se bolje zapamtilo treba napisati i slovima tisuću osamdeset deveta godina), a to znači da je starija od zagrebačke i da je stara 920 godina. S različitim mijenama oblika biskupija egzistira u Đakovu i kao administratura u Bosni s biskupima dominikancima i franjevcima u staro i u tursko doba da bi konačno za Austrije bila uspostavljena redovita crkvena hijerarhija koja i danas funkcionira. Vrhbosanska nadbiskupija ima svećenika 219 (zajedno s biskupima), 40 bogoslova. Nadbiskupija ima Vrhbosansku katoličku teologiju (VKT) gdje studira 43 bogoslova i toliko laika. VKT ima knjižnicu s oko 70.000 knjiga. Teologija izdaje knjige i stručni časopis „Vrhbosnensia“. Uz VKT postoji i Bogoslovno sjemenište gdje stanuju bogoslovi.

Nadbiskupija ima svoj Caritas koji, uz različiti humanitarni rad, drži dječji vrtić na Stupu – Sarajevu. Sprema se otvoriti katoličku bolnicu. Nadbiskupija je osnivač i Katoličkih školskih centara od kojih onaj u Sarajevu ima više od 1.200 učenika u osnovnoj, gimnaziji i medicinskoj školi s oko 135 nastavnika, što je veliki ljudski, duhovni i intelektualni potencijal. Nadbiskupija zajedno s Banjolučkom biskupijom izdaje i „Katolički tjednik“ koji je nastavak predratnog tjednog katoličkog glasila a koji se već stabilizirao, ima svoju težinu u javnosti i profilirao se „svojim stavom“.

U Sarajevu je i sjedište Biskupske konferencije BiH kao i Caritasa BK BiH. Uz sva ostala veleposlanstva u Sarajevu je sjedište i vatikanske nuncijature.

Velika franjevačka obitelj ove godine slavi osamsto godina postojanja, a došli su u BiH odmah na početku svog postojanja daleke 1291. Franjevačka provincija

Sarajevo je, nakon svega što je preživjelo, postalo nadpovijesni grad i nadpovijesni simbol

Bosna Srebrena sa sjedištem u Sarajevu ima 309 članova od čega svećenika 291, zatim bogoslova 48, novaka 5 i sjemeništara u Visokom 78 i spada među najveće provincije na svijetu u franjevačkom redu. Nekada se Bosna Srebrena prostirala od Jadrana do Budimpešte i do Crnog mora. Franjevci se bavi i humanitarnim radom kroz Kruh sv. Ante, franjevački studentski centar prima studente, a u njemu se održavaju i kulturne manifestacije. Provincija izdaje i „Svjetlo riječi“ koji je sjajan mjesečnik. Franjevačka teologija

izdaje neobično zanimljiv časopis „Bosna Franciscana“, a uz „svjetlo riječi“ izdaje godišnje više knjiga.

U Sarajevu su glavne provincijalne kuće triju sestarskih provincija. Sestre milosrdnice sv. Vinka Paulskog djeluju na teritoriju Bosne i Hercegovine od 1871. Bosanskohercegovačka provincija Majke Divne ima 73 zavjetovane sestre od kojih su na školovanju, u službama zajednica ili u mirovini 22 sestre dok sve ostale sestre djeluju u apostolatu na raznim službama.

Sestre najvećim dijelom rade na socijalno-zdravstvenom području: u bolnicama, staračkim domovima, Caritasu i u brizi za bolesne po kućama. U Ljubuškom vode dom za 50 materijalno ugroženih starijih i bolesnih osoba bez vlastite djece.

Služavke Malog Isusa je i osnovao u Sarajevu nadbiskup Josip Stadler 1889. Uz zagrebačku i splitsku, sarajevska provincija ima 84 sestre koje djeluju u 17 zajednica. Sestre se brinu za napuštenu djecu, djecu s poteškoćama u razvoju, za stare, iznemogle i siromašne osobe u staračkim domovima i privatnim kućama. Rade u bolnici, u školama kao vjeroučiteljice, vode župni pastoral, dječje jaslice, dječji vrtić i služe u crkvenim ustanovama. Sestre imaju dom „Egipat“ u Sarajevu za djecu bez roditelja i roditeljske skrbi, te dječji vrtić. Nedavno su otvorile velebni dom za starije osobe u Vitezu.

Provincija Školskih sestra franjevki obuhvaća Bosnu i Hrvatsku i broji 257 sestara. Sestre rade na župama, u crkvenim institucijama, školama, bolnicama i staračkim domovima. Nedavno su otvorile veliki centar u Varešu.

U Sarajevu imaju svoje kuće i hercegovačke franjeve, Klanjateljice predragocjene krvi Kristove.

Kćeri Božje ljubavi su konačno dobile dostojan stan, uz ostalo rade u KSC-u koji je smješten u njihovoj zgradi.

Karmelićanke na Stupu u tišini se mole za dobro katolika i svih građana Sarajeva i BiH. U Sarajevu Isusovci, koji su nekada predavali i vodili Vrhbosansku bogosloviju, drže župu. Šteta što se nisu realizirali pokušaji da dominikanci i salezijanci dođu u Sarajevo.

Nacionalne institucije

U Sarajevu imaju sjedište i djeluje više hrvatskih nacionalnih organizacija, a treba podsjetiti da su u komunizmu sve nacionalne organizacije bile zabranjene, čime je mnogima onemogućen njihov veći razvoj. Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ postoji od 1902. i ima bogatu povijest, a i sadašnjost (o čemu se može više vidjeti na njihovoj web-stranici). „Napredak“ danas ima 75 podružnica u desetak zemalja s više od 20.000 članova. Posjeduje knjižnicu s 30.000 knjiga koja je otvorena za javnost i gdje, između ostalog, studenti imaju na raspolaganju većinu studentskih udžbenika iz BiH i Hrvatske. Radio postaja „Vrhbosna“ je vlasništvo Nadbiskupije i „Napretka“, a djeluje od 1993. i jedan je od najvećih hrvatskih nedržavnih radija na

svijetu. Napredak godišnje izdaje više knjiga; ima oko 40 folklornih skupina i zborova; izdaje tri lista; ima dva šahovska kluba od kojih se sarajevski 2002. plasirao i na europsko prvenstvo u šahu. U velikoj „Napretkovoj“ obitelji djeluje i nogometni klub „SAŠK Napredak“ u Prvoj ligi Federacije, a sljedeće godine obilježava stogodišnji jubilej postojanja. „Napredak“ stipendira godišnje oko 200 studenata, a uz sav drugi rad, godišnje održa prosječno 350 manifestacija što ga svrstava u najveća kulturna društva u Europi.

U Sarajevu se zna češće dogoditi a se isti dan održava i više hrvatskih kulturnih manifestacija. Nekadašnji srpski član Predsjedništva BiH Mirko Pejanović je izjavio: „Ako bi se gledalo po kulturi Sarajevo je hrvatski grad“.

„Napredak“ je osnovao i Hrvatsko društvo za znanost i umjetnost (HDZU) koje okuplja ugledne profesore, znanstvenike i umjetnike. U glavnom gradu BiH ima 143 člana. HDZU uz druge znanstvene aktivnosti izdaje časopis „Radovi“.

Hrvatsko katoličko dobrotvorno društvo „HKDD“ također priređuje različite humanitarne aktivnosti.

U Sarajevu vrlo uspješno djeluje ogranak Matice hrvatske i izdaje vrlo kvalitetan časopis Hrvatska misao.

Uz dvije teologije na kojima predaje oko 50 profesora školovanih na raznim svjetskim sveučilištima, na drugim sarajevskim fakultetima predaje i više od 100 profesora Hrvata.

Također, hrvatsko veleposlanstvo organizira različite kulturne sadržaje.

Sarajevo – nadpovijesni simbol

U Sarajevu se zna češće dogoditi a se isti dan održava i više hrvatskih kulturnih manifestacija. Nekadašnji srpski član Predsjedništva BiH Mirko Pejanović je izjavio: „Ako bi se gledalo po kulturi Sarajevo je hrvatski grad“. Da je drugačiji odnos prema Sarajevu i Bosni, svi bi se Hrvati u domovini i svijetu radovali zbog ovoga. Zamislite da to netko kaže za Hrvate u Beču ili Berlinu kojih ima po tridesetak tisuća. I iz ovog, samo letimičnog, pogleda na situaciju Hrvata i katolika u Sarajevu vidi se da su Hrvati i Crkva poslije rata, u usporedbi s predratnim stanjem, bitno institucionalno ojačani.

Sarajevo je nakon svega što je preživjelo postalo nadpovijesni grad i nadpovijesni simbol. Između brojnih potvrda za ovu tvrdnju dovoljno je spomenuti da je papa Ivan Pavao II. Veliki htio doći u Sarajevo u najgora i najopasnija ratna vremena pod cijenu vlastitog života; da je koristio svaku prigodu govoriti o BiH i o Sarajevu; da ga je nazvao europski Jeruzalem; da je sarajevskog nadbiskupa imenovao kardinalom. Stoga, nek' svi Hrvati zapjevaju pjesmu: „Sarajevo, ljubavi moja“, pa će biti svima bolje.

Franjo TOPIĆ

800 godina Franjevačkog reda: Iz povijesti franjevac Bosne Srebre

Od podjele provincije do opsade Beča (1514. - 1683.) drugi dio

Nakon prikaza općeg stanja bosanskih franjevac i katolika u XVI. i XVII. st. treba izložiti i stanje i djelovanje Provincije kao ustanove.

Širenje Bosanske provincije i njezino stanje

Usporedo sa širenjem turske države u XVI. st. prema sjeveru i prema jugu širi se i Bosanska franjevačka provincija. Sultan Sulejman II. već je g. 1536. osvojio gotovo cijelu Slavoniju a nešto kasnije i dobar dio Ugarske. Pred Turcima su izbjegli svećenici pa i franjevci Ugarske provincije, a na njihovo su mjesto došli bosanski franjevci; oni će kroz čitavo vrijeme turske okupacije biti jedini svećenici koji će se brinuti za puk toga područja. Bosanski trgovci iz Budima pozvali su ih tamo, sagradili im dvije crkve i stan pa su oni odatle posluživali vjernike i po ostaloj Ugarskoj. Uz Budim, istaknuta su mjesta franjevačkog djelovanja Temišvar i Radna. U Slavoniji su imali kao znatna središta Požegu, Veliku i Našice.

Na sličan način postupno se širila turska vlast i prema Veneciji pa je tamo Bosanska provincija imala niz samostana: Visovac, Makarsku, Zaostrog, Živogošće, Karin.

Krajem XVI. st. poveo je fra Petar Zlojutrić (ili: Soljanin), bosanski provincijal od 1589.-1592., veći broj bosanskih franjevac u Bugarsku i tamo, u predjelu oko Čiprovca, okupio ono malo rasutih katolika i počeo obraćati i pavličane, sektu sličnu bogumilima. Imao je uspjeha i mnogo ih je obratio pa ga je tako g. 1601. papa imenovao sofijskim nadbiskupom. Vješto je i revno djelovao i kao nadbiskup, i odgajao odmah i domaći kler. Umro je g. 1623. na povratku iz Rima u svom rodnom kraju, Tuzli, i bio pokopan u samostanu, u Gradovrhu. Iza njegove smrti postao je ovaj bugarski ogranak Bosanske franjevačke provincije samostalnom kustodijom, koja se g. 1645. posve odijelila od svoje matice. Kasnije će bugarska franjevačka zajednica (1703.) tražiti da se ujedini s Bosanskom provincijom ali ova neće na to pristati.

Vrlo kratko - i bez trajnih plodova - djelovala je misija fra Marka Bandulavića i fra Ilije Požežanina u Vlaškoj i Moldavskoj. I fra Marko je postao preslavskim nadbiskupom i upraviteljem crkve u Moldaviji. Nesretne prilike spriječile su toj crkvi rast i razvoj.

Koliko je tada u Bosanskoj provinciji bilo samostana i braće? Za drugu polovicu XVI. st. podatke o stanju Provincije iznosi fra Franjo Gonzaga, generalni ministar Franjevačkog reda g. 1589.; podaci se odnose na nešto ranije vrijeme, jer se navedena godina tiče samo godine tiskanja njegova djela. Tada je, prema njemu, bilo u njoj četrnaest samostana a od toga deset u samoj Bosni: Srebrenica, Sutjeska, Fojnica, Olovo, Visoko, Kreševo, Tuzla, Gradovrh, Modriča i Rama; tri u Dalmaciji: Visovac, Makarska, Zaostrog; i jedan u Slavoniji: Velika. Broj braće se u pojedinom sa-

mostanu kreće oko 6-7, ali za Fojnicu, gdje ih je moralo biti najviše, nije navedeno. Župe ovdje nisu ni imenom ni brojem navedene.

Podaci iz XVII. st. su brojniji, a od njih ćemo pregledati tri popisa:

- Iz g. 1623, prema izvještaju provincijala fra Marijana Pavlovića, Provincija broji 17 samostana i 73 župe, pripojene samostanima, te 11 kapelanija; valja držati na umu da se barem polovica župa koje su tu

Način djelovanja u tadašnjoj Provinciji

O približem načinu dušobrižničkog rada bosanskih franjevac s vjernicima u ovo vrijeme nema svjedočanstava. Kad uzmemo u obzir da je prema Ogramićevu izvještaju pred kraj 17. stoljeća na tlu Bosne samo u osamnaest mjesta (uključujući tu i samostane) bila kakva-takva crkva, onda je jasno da se u većini župa (u njih 29, od ukupnog broja 48, dakle oko 60%) služba Božja i vjerska pouka morala obavljati na otvorenom.

uključene nalazi izvan Bosne. Provincija je imala 335 franjevac ali su od toga 53 bili mladi klerici, koji su se nalazili na višim naukama u Italiji ili Ugarskoj. U svim navedenim župama bilo je tada oko 300.000 vjernika.

- Šesnaest godina kasnije, g. 1639. broj samostana je isti (17) ali se broj tzv. hospicija (gdje se nalaze župe ili kapelanije) povećao na 100, dok je ukupni broj franjevac (svećenika, braće i klerika) sada bio 412, iako ih je, u samom zadnjem šestogodištu, umrlo 69!

- Navest ću još i Ogramićev (Olovčičev) popis iz g. 1675, prema kojemu je u Provinciji bilo 19 samostana i 375 franjevac. Samostani su: Fojnica, Rama, Imotski, Zaostrog, Živogošće, Makarska, Visovac, Kreševo, Sutjeska, Visoko, Olovo, Srebrenica, Tuzla, Gradovrh, Velika, Požega, Našice, Modriča, Budim. Kako se vidi u ovom popisu na tlu same Bosne bilo je deset samostana, na tlu Dalmacije pet, na tlu Prekosaavlja četiri. Na samu Bosnu prema Ogramićevu izvještaju otpada - ubrajajući tu i samostane, župe i samostalne kapelanije - samo 48 mjesta. Popis ne obuhvaća cijelo područje ni cijelo stanovništvo Bosne, jer ne navodi npr. Hercegovinu i Završje (Livno, Duvno, Glamoč) pa je stoga nemoguće iskazati ukupni broj vjernika, iako ga on za pojedine župe navodi.

Način kako su ih bosanski fratri izvodili dobro nam je poznat iz XVIII. st.: pod krošnjom kakvog stabla ili uz kakvu kuću ili pojatu, zabili bi četiri koca, na njih stavili daske i prijenosnu kamenu ploču, prekrili taj improvizirani stol plahutama i odozgor zaštitili ponjavom ili kabanicom. Ispovijedalo se tako da je svećenik sjedio na komadu drveta, panju ili kamenu. Mračne težačke kolibe, bez stola i stolica, s kakvim bijednim uskim prozorčićem, zatvorenim kožom svinjskog mjehura, bile su gore od vanjskog uzduha, makar palila žega ili stezala studen. Kako se u takvim uvjetima molilo ili kako se vršila pouka, teško nam se u to uživjeti i to makar i zamisliti. Pa ipak, činjenica je da izvanjski promatrači hvale "osobitu pobožnost i vjeru" bosanskih katolika (npr. barski nadbiskup Marin Bizzi g. 1610). Činjenica je također da su vrlo mnogi u brojnim i izvanrednim kušnjama pokazali stalnost i čvrstinu prvih kršćana. Kad su god. 1666. turski činovnici došli kupiti kršćansku djecu da se odgajaju u Carigradu za stajaću vojsku, katolici su s djecom pobjegli u šume te ostali tamo dok opasnost nije prošla a neki su čak poskakali s djecom i u vodu, samo da se ne iznevjere krstu, iako bi im kod Turaka bilo i lakše i udobnije. Bilo je, naravno, i onih koji su otpali (kako bismo inače u cjelini protumačili

⇒ islamizaciju Bosne?), ali oni koji su ostali vjerni, bili su dobrim dijelom zlato u vatri prokušano. Mnogi su, pod pritiskom, samo na izvanjski način postali muslimani a u duši su mislili ostati kršćani; takve su zvali "poturi", što znači - napola Turci, napola kršćani. Da su okolnosti bile povoljnije, takvi bi se brzo vratili djedovskoj vjeri.

Dušobrižnički pristup bosanskom vjerniku možemo u ovo vrijeme ocjenjivati prema djelima fra Matije Divkovića (njegovom Nauku krstjanskom /1611. i 1616./ te njegovim Besjedama /1616./). Iako su te knjige (prve tiskane u Bosni!) rađene prema zapadnim uzorima, toplina i jasnoća kojima se pisac (propovjednik) obraća svom čitaocu pokazuje svojevrsan odnos dušobrižnika prema svojim vjernicima i bliskost koja osvaja. S druge strane, lijepi i čisti narodni jezik i način pisanja izražava veliku povezanost između ovoga pisca i njegova ondašnjeg čitaoca.

Da su ova i druga bosanska djela (recimo fra Pavla Posilovića i fra Ivana Ančiča) mogla nastati u ovo teško vrijeme, gdje se samo na predahe moglo mirnije živjeti, izaziva divljenje. Ovi su ljudi htjeli i u ovo surovo doba pružiti barem nešto od književnog cvijeća koje je raslo u primorju (npr. Posvetilište Abrahamovo i Verši o sv. Katarini u Divkovićevu Nauku krstjanskom iz 1616).

Čitav niz značajnih i svetih ljudi pojavljuje se i u ovo vrijeme. Dovoljno je navesti među izrazito svetima fra Petra Soljanina, revnog misionara u Bugarskoj, te izvanrednog fra Matiju Benlića, biskupa beogradskog. Na književnom polju, ako ćemo biti pravedni pa uzeti u obzir i vrijeme kad su pisali, valja priznati znatne zasluge i navedenim piscima pa i drugima koje ovdje nisam spomenuo: Pištrole i evanđelja od fra Ivana Bandulavića tiskane su kroz tri stoljeća u petnaest izdanja, a slično su često tiskana i djela fra Matije Divkovića i fra Pavla Posilovića.

I studij, osobito potreban za odgoj i obrazovanje svećenika, nisu franjevci ni u ovo teško vrijeme zemarili. Istina, iz XVI. st. nemamo nikakvih pisanih svjedočanstava o tome, jer su izvori vrlo, vrlo oskudni. U XVII. st. vidimo da godine 1623. studiraju filozofiju i teologiju čak 53 mlada franjevca u Italiji i Ugarskoj. Priprava za takav studij vršila se i po skromnim bosanskim samostanima, gdje su držali djecu već od 8. i 9. godine (i ujedno ih uzdržavali), učeći ih, uz osnovno obrazovanje, osobito latinskom jeziku. Za to je u pojedinim samostanima bio određen poseban svećenik-predavač, tzv. lektor; god. 1623. takav je lektor bio u Gradovrhu kod Tuzle spomenuti fra Matija Divković, a u Fojnici fra Pavao Papić. Franjevci su se brinuli ne samo za školovanje svećeničkih pripravnika nego i za vanjsku djecu, kako se to vidi iz dozvole dobivene g. 1593, da mogu "i po selima" (a ne samo po samostanima) učiti djecu; oko 1650. spominju se dvije javne učionice, gdje je pedeset dječaka, uz hranu i opskrbu, dobivalo pouku.

S obzirom na franjevačke zgrade - samostane i crkve - možemo reći da su bile vrlo skromne i pravi odraz tadašnjih njihovih prilika. Ako ne računamo zgrade na području Slavonije i Dalmacije, koncem ovoga razdoblja (1674) na tlu Bosne (u već opisanim granicama, bez Hercegovine i Završja) bilo je devet samostanskih zgrada, 22 župna stana i 25 crkava u 18 mjesta (uračunavši tu i samostanske crkve). Već je bilo napomenuto kako je u prvoj polovici XVI. st. bilo određeno da čak i samostanske zgrade budu samo od šepa, tj. da se sastoje od dva paralelna gusta plota od

šiblja a prostor između njih da bude ispunjen ilovačom. Kasnije su (za Fojnicu g. 1571) ipak dozvolili da zidovi crkve mogu do polovice biti od kamena a dalje od šepa ali u starom opsegu. Dali su tu dozvolu uz uvjet da se dokaže da je Fojnica bila bez borbe osvojena a fratrima su trebale tri godine da to učine. Tako je to vjerojatno dozvoljeno i drugim starijim samostanima, kako se vidi npr. iz prikaza požara kreševskog samostana, gdje se govori o kamenom zidu u donjem dijelu crkve.

Izgled, osobito unutrašnji, bio je prema svjedočanstvu fra Pavla iz Rovinja (1640) - vrlo skroman, čak i kod velikih samostana npr. fojničkog. Bio je prislonjen uz brijeg i prozori su mu gledali u brdo, tako da je unutra vladala tama. Ulaz je i tu i u drugim samostanima bio nizak da Turci ne bi mogli na konju ujahivati u njega. - Samostan u Srebrenici imao je dvanaest sobica ali bez namje-

štaja, tako da je fra Pavao morao spavati na daskama, na podu, na koji su mu prostrli malo slame. - I samostani u Gradovrhu i Tuzli vrlo su maleni: tuzlanski ima svega četiri sobice i više slični spilji nego ljudskom stanu; tako je taman da je i po najvedrijem danu potrebno užeći svijetlu da bi se moglo hodati. - Najjađniji od svih u Bosni, bio je samostan u Modriči. U podrumu su imali nešto kapelice a na oltaru bila je slika raspeća - od papira!

Inače su crkve bile znatno ljepše od samostana. Čak je i ona u Modriči, koja je od samostana bila udaljena kilometar i pol, bila prostrana. Tako su bile prostrane i crkve u Gradovrhu, Tuzli i Olovu. Ova zadnja bila je s obzirom na crkveno ruho i posude osobito bogata a tako i ona u Fojnici dok je Visoko već tada po opremi bilo siromašno.

Fra Ignacije Gavran,
Suputnici bosanske povijesti

Priredila: A.S.Č.

BLAGDAN SV. JURJA

POZIV JE NA NAŠE SVJEDOČENJE VJERE

Svečanim misnim slavljem koje je okupilo veliki broj vjernika, župa Morančani proslavila je svoj patron, blagdan sv. Jurja mučenika. Svetu misu je predvodio pater Luka Lučić, dugogodišnji misionar u Africi koji je na početku uz lijepe pozdrave okupljenim vjernicima, iskazao veliku čast što može predvoditi misno slavlje u crkvi i župi kojoj je pripadao od svog rođenja. Vjernike i kolege svećenike koji su sudjelovali u koncelebriranom misnom slavlju na čelu s dekanom, prečasnim Perom Ilićem, pozdravio je i župnik iz Morančana, vlč. Josip Batinić.

Govoreći o životu sv. Jurja mučenika, pater Luka je kazao da taj mučenik koji je svojom ljubavlju i hrabrošću svjedočio Kristovo evanđelje, i u današnjem dobu koje se diči demokracijom, slobodama i silama te na neki način i humanošću, ima svoju poruku mučeništva i svjedočenja za vjeru, istinu i ljubav. „*Dičili smo se i prošlog stoljeća mnogim dostignućima koja smo nažalost često puta upotrebljavali u najveća razaranja što je ikada čovječanstvo doživljavalo. Podaci govore da je u to vrijeme za vjeru na svijetu bilo pogubljeno oko 45. milijuna ljudi. Trebamo se pitati kakvom se demokracijom i danas možemo uopće pohvaliti? Upravo zato moramo misliti na našeg nebeskog zaštitnika jer Crkva nikada u povijesti čovječanstva nije progovorena kao danas*“ kazao je pater Luka te dodao da je skoro cijelo čovječanstvo zaplovilo brodom koji je uglavnom pogazio preko 90 posto onoga što Crkva ispovijeda, ne samo kao vjeru u jednog Boga, nego i sve vrijednosti ljudske i božanske u našem današnjem društvu. Ukazao je i na činjenicu sve većeg broja pobačaja koji se događa u svijetu, te manjka poštovanja djece prema roditeljima.

U obiteljima je sve češće kako je kazao izbačena Božja riječ i sjećanje na nju, a također i molitva. Umjesto toga današnji čovjek je usmjeren na medije koji vrlo malo donose edukativnih i sadržaja koji govore o Bogu. „*Stoga, mučeništvo danas, tj. svjedočenje za ono što vjerujemo, ima svoje mjesto u našem životu kao nikada. Mi smo svoju mladost nekada podučavali daleko dubljoj istini ljudskog života, a danas je to često razularena rulja puna droge, kojekakvih otrova i toksikacija. Zato nije čudo da se toliko puta događa da mladići s oružjem ulaze u škole i druga javna mjesta i ponašaju se kao da su na frontu. Čovjek koji odbaci Boga, ne računa ni s čovjekom. Ostaje samo na snazi brutalna sila. Zato za nas blagdan sv. Jurja označava ono što čitamo u Svetom pismu u kome se kaže da nema veće ljubavi nego da netko položi život za svoje prijatelje.*“ Pater Luka je također vjernicima ukazao da ništa i nitko ne može zamijeniti ili na neki način nadopuniti ono što zovemo našom svetom vjerom. „*Onu vjeru koju smo primili po Svetom pismu, po našoj kršćanskoj tradiciji, ne smijemo zanemariti. Svatko od nas na jedan ili drugi način je izražaj Božje riječi u našem svagdanjem životu. Htjeli ili ne, svoju vjeru ili širimo ili uništavamo. Srednjeg puta nema*“ kazao je pater Luka, te dodao da je blagdan sv. Jurja poziv na naše svjedočenje, tj. da preuzmemo ono što smo primili po svetom krštenju – vjeru u trojedinog Boga i sve ono što ova vjera donosi da ovaj naš život bude istkan od početka do kraja spoznajom Boga, ljubavi prema Bogu kako bismo mogli ljubiti svoje bližnje. Nakon svete mise proslava patrona je nastavljena u župnom dvorištu, ali i u obiteljima župljana.

Inače, župa Morančani je jedna od najstarijih na prostoru Tuzlanskog dekanata. Prema mišljenju nekih povjesničara, na području današnje župe Morančani bile su jednim dijelom stare župe Gostilja/Tuholj i Jala. Prva kuća za svećenika u Morančanima sagrađena je na crkvenom zemljištu 1854. godine. Iste je godine na sastanku u Kreševu odlučeno da se utemelji samostalna kapelanija sa sjedištem u Morančanima. Župa je službeno utemeljena 1857/58. godine. Odvajanjem pojedinih naselja od župe Morančani utemeljene su nove kapelanije, a poslije i župe: Živinice, Par-Selo i Husina. Današnja župna crkva sagrađena je 1913. godine i do danas nekoliko puta je obnovljena.

Kročimo zemljom zagledani u nebo

U nazočnosti nekoliko stotina vjernika s prostora cijelog Tuzlanskog dekanata, župa Lukavac proslavila je svoj patron, blagdan sv. Antuna Padovanskog. Misno slavlje koje je upriličeno u dvorištu župne crkve predvodio je vlč. Marinko Mrkonjić, župnik s Husina, a sudjelovalo je još desetak svećenika iz okolnih župa.

Pozdravne riječi na početku misnog slavlja kolegama svećenicima kao i svima okupljenima uputio je lukavački župnik i dekan Tuzlanskog dekanata, prečasní Pero Ilić. Posebno se zahvalio svojim župljanima koji su pomogli organiziranje ove proslave, a posebne pozdrave uputio je velikom broju vjernika koji su došli u narodnim nošnjama. Predvoditelj misnog slavlja u svojoj propovijedi vjernicima je navodeći primjere iz svakodnevnog života nastojao približiti što to zapravo znači biti svetac i je li zapravo to moguće biti. Kako je kazao, svi smo pozvani na svetost jer je svetost radikalno i bezrezervno življenje Evanđelja, a napose zapovijedi ljubavi prema Bogu i braći ljudima. Dodao je, da je pojedinac onoliko kršćanin koliko to dokazuje svojim životom i svojim djelima, a da mu pri tome svakodnevno kao uzor trebaju služiti sveci. „*Ono što nam Bog preko svetaca želi reći je činjenica da koliko god mi bili slabi i grješni i koliko god bili zemljani, moguće je uz Božju pomoć i milost uzdignuti dušu k nebu, kročiti ovom zemljom, biti zagledani u nebo i tako ga zaslužiti.*“

Vjernicima je poručio da sveci nisu ništa drukčiji od nas običnih ljudi i da ljudi koji su do sada činili grijeh, to ne znači da ih ne mogu ispraviti i ispovjediti, te uz Božju milost krenuti novim putem. „*Iako je od vremena kada je živio sv. Anto i našeg vremena prošlo jako puno, čovjek je u svojoj biti ostao isti. I u to vrijeme kao i danas društvo je bilo puno nepravde, mita i korupcije. I tada su kao i danas bogati nastojali svim silama da zgrnu što više bogatstva gazeći često preko drugih kao što se i danas na žalost bogati bankari igraju sa sudbinom cijelog čovječanstva. I tada su ljudi bili skloni zavisti i sebičnosti i svakakvom praznovjerju i krivovjerju kao i danas. Mnogi traže istinu na pogrešnim stranama samo ne kod onoga koji reče: Ja sam put, istina i život. Ali, zato ne treba gubiti*

vjeru, nego znati da postoji preobraćenje.“ Vjernike je pozvao da upravo, kako je bio i sv. Anto, i oni budu propovjednici u današnjem vremenu, ne toliko riječima koliko djelima i životom. Gdje je mržnja da donose ljubav i praštanje, gdje je sumnja da donose vjeru, a gdje je očaj da donose nadu. Dodao je i da su vrata neba za sve otvorena i podsjetio na Isusove riječi koje govore kako se Otac neba više raduje obraćenju jednog grješnika nego stotini onih koji ne trebaju obraćenje.

Nakon svete mise proslava blagdana sv. Antuna Padovanskog nastavljena je narodnim veseljem, a za dobro raspoloženje i ove godine se pobrinuo izvorni sastav „Tradicija“.

Blagdan sv. Ane proslavljen u Par-Selu

Župa Par-Selo u nedjelju, 26. srpnja proslavila je svoj patron, blagdan sv. Ane i Joakima. Sv. misa je služena ispred župne crkve, a predvodio ju je vlč. Vlatko Rosić, ravnatelj Katoličkog školskog centra „Sv. Franjo“ Tuzla u koncelebraciji s još nekoliko svećenika. Na početku kolege svećenike i nazočne vjernike pozdravio je župnik iz Par-Sela vlč. Anto Stijepić te uputio riječi zahvalnosti onima koji su pomogli proslavu patrona.

Propovjednik je kazao da iako malo pisanih podataka postoji o sv. Ani i Joakimu, roditeljima Blažene

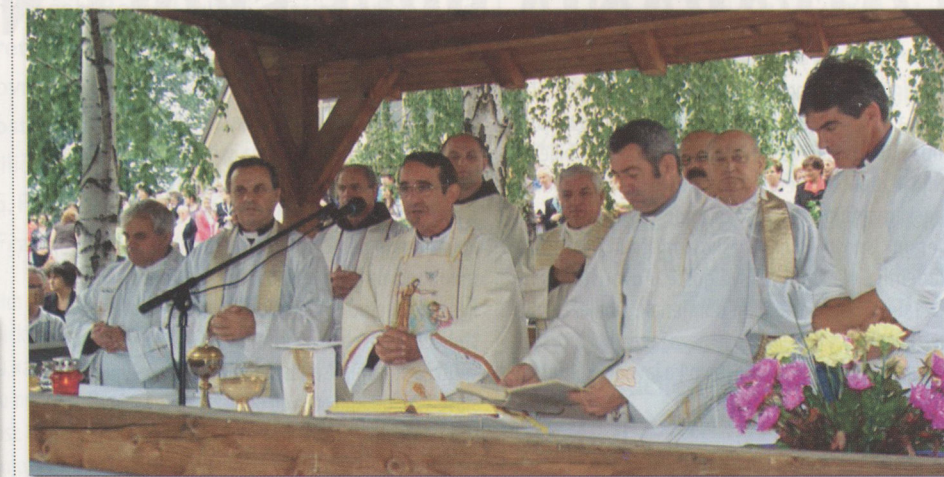

Djevice Marije, ono što je poznato moglo bi svima nama poslužiti kao primjer. Podsjetio je na vrijeme u kojemu su oni živjeli i kako su tada tretirani ljudi koji nisu imali potomke, te pozvao vjernike da podvuku paralelu između tadašnjeg vremena kada se smatralo da je prokletstvo nemati djece i današnjeg vremena kada se takav čovjek smatra blagoslovljenim i sretnim jer nema djece koja bi ga smetala i ometala u tome da gradi svoj život kakav on želi. Okupljene vjernike je pozvao da se mole sv. Ani da ona bude zagovornica, da ono što je u Izraelu bio blagoslov bude i danas, dakle da djeca budu blagoslov, a ne nešto što to nije. Podsjetio je da je sv. Ana na slikama uglavnom prikazana dok čita Sveto pismo svojoj kćeri, te kazao kako bi ona trebala biti uzor svima onima koji odgovajaju djecu, u prvom redu roditeljima, ali i bakama i djedovima jer je odgovor jedino valjan ako se zasniva na pravilnim temeljima, a to su moralne norme i Sveto pismo. Podsjećajući na činjenično stanje po pitanju starosne strukture hrvatskog naroda na ovim prostorima, vjernike je pozvao da se zapitaju hoće li Hrvati uopće opstati na ovim prostorima. „*Ovo pitanje ima svoje opravdanje, ali isto tako moramo biti svjesni da niti jedan narod ne propada bez svoje volje i zasluge*“ – kazao je Rosić. Poručio je da Isusa Krista moramo imati kao počelo života u kojem vjeru moramo prenositi na buduće naraštaje te pozvao vjernike da mole zagovor majke Božje i njezine majke sv. Ane da hrvatskom narodu podari djece.

Župa Par-Selo spada u red mladih u Tuzlanskom dekanatu. Osnovana je 1986. godine odvajanjem od župe Morančana, a nedugo zatim počela je i gradnja crkve koja nosi ime sv. Ane. Iako je od izgradnje crkve proteklo dvadesetak godina, završni radovi na njezinom uređenju obavljani su tek prije nepunu godinu dana. U župi živi 480 obitelji. Uglavnom je riječ o starijim, a vrlo rijetke su mlade obitelji tako da je broj vjernika oko 1100. Oko 15% su praktični kršćani, a polovica od njih su bivši starokatolici koji su prešli u rimokatoličku crkvu.

SLIJEDIMO PUT SV. IVANA KRSTITELJA

Stotine vjernika iz svih župa Tuzlanskog dekanata okupilo se u Živinicama na proslavi blagdana sv. Ivana Krstitelja. Misno slavlje je predvodio župnik iz župe Kopanice, vlč. Ilija Matanović, a sudjelovalo je još desetak svećenika iz Tuzle i Bijeljine. Svoje kolege kao i vjernike na početku misnog slavlja pozdravio je župnik iz Živinica vlč. Vlado Jagustin.

Propovjednik je na početku homilije podsjetio na život sv. Ivana Krstitelja te tom prigodom kazao kako bismo se i mi, razmatrajući njegov život, trebali zapitati o svojim životnim opredjeljenjima. „*Iz Ivanovog rođenja i života trebamo izvući poticaj za sve nas, osobito nas koji smo se okupili na ovom svetištu kako bismo zahvalili Bogu za naš život i rad koji nam je Bog povjerio i poklonio*“. Kazao je da svaki čovjek u svome rođenju i životu treba vidjeti Boga, ali također vidjeti Boga i u zajedništvu jer Bog ima plan za sve nas baš kao što je imao i za sv. Ivana. Osvrćući se na život danas, vlč. Ilija je kazao kako današnji roditelji još i prije rođenja imaju želje i planove za svoju djecu, ali nažalost mnogi srećom danas smatraju i ono što je propast. „*Događa se da roditelji žele da njihova djeca postanu i imaju ono što oni nisu, te na taj način indirektno guše osobnost svoje djece, čine ih trajno nesretnima jer djeca ne ostvaruju sebe, nego roditeljske neostvarene želje. Roditelji također nastoje sve pružiti svom djetetu kako ne bi ni u čemu oskudijevali i na taj način čine vlastito dijete invalidom, nesposobnim za život. Rješavaju sve njegove probleme, a dijete ne uspijeva naučiti cijeniti sebe i svoj trud, a kamoli druge, te nije čudo da kada mu roditelji ostare, jedino o čemu razmišljaju je kako da ih se riješe*“. Sreće i uspjeha kako je kazao, nema bez osobne žrtve i truda, a budućnosti bez čestitosti, poštenja i ulaganja i nadasve poniznosti. „*Čovjek koji je otvoren za drugoga, skroman i ponizan, uvijek je pravo bogatstvo za svaku sredinu, izuzetno je vrijedna i dragocjena osoba. Velik čovjek nikad nije ohol čovjek, nego skroman i ponizan baš kao sv. Ivan koji nam je ostavio primjer*“ – kazao je vlč. Ilija te pozvao vjernike da u svom životu slijede sv. Ivana Krstitelja.

Osim za sam patron, brojni vjernici su svetište svetog Ivana Krstitelja u Živinicama pohodili i kroz trodnevnicu. Molili su se za svoje zdravlje i zdravlje svojih bližnjih, a posebice za ozdravljenje bolesnih. Nadahnuti kroz molitvu, zahvalnost i zavjete, vjernici će sigurno smjelije kročiti kroz život ne zaboravljajući na poruku upućenu s oltara.

Proslava blagdana sv. Ilije na Orašju

Blagdan sv. Ilije tradicionalno je proslavljen u Orašju, mjestu smještenom na brdu Ilinčica nadomak Tuzle. U kapelici koja nosi ime ovog sveca, inače zaštitnika mjesta, služena je sveta misa, a noć prije blagdana po starom običaju zapaljene su vatre kojima mještani zazivaju zaštitnika da ih spase od vatre i groma.

Blagdan sv. Ilije žitelji Orašja proslavljaju još od najstarijih vremena. Pisani tragovi govore da se sv. Ilija na ovom području štuje od 14. stoljeća, no vjeruje se da je to i od daleko ranije. Prema tim podacima na brdu Ilinčica na kome je inače smješteno Orašje, a koje je ime dobilo po svom zaštitniku sv. Iliji, postojala je kapela posvećena ovom svecu, a u mjestu, posebice na groblju, do skora se moglo naći mnoštvo dokaza koji su ukazivali na prisutnost katolika na ovim prostorima u 13. i 14. stoljeću. Nažalost, skoro svi ti povijesni dokazi su uništeni izuzev jednog groba iz 13. stoljeća koji se nalazi iza kapelice, a koji mještani danas smatraju svetim mjestom. U pisanim dokumentima osim kapelice spominje se da je u blizini groblja bila voda koja se smatrala čudotvornom i ljekovitom te su tu dolazili mnogi koji su smatrali da ta voda može u mnogome utjecati na zdravlje čovjeka. Na lokaciji na kojoj je nekada bilo i danas se nalazi groblje koje je preuređeno, a na groblju i novosagrađena kapela sv. Ilije.

Orašje je jedno od najneobičnijih sela i vjerojatno teško da se gdje na svijetu može naći manje mjesto do kojeg vodi više putova. Pet je glavnih, a o broju sporednih teško je i govoriti. Do prije rata u Orašju je živio isključivo hrvatski puk, dok je danas situacija dosta drukčija. Domaćeg stanovništva je sve manje, a Orašje naseljavaju neki novi ljudi. Sudeći prema starosnoj strukturi hrvatskog stanovništva, vrlo brzo bi se moglo dogoditi da ovo nekada čisto hrvatsko, više ne bude uopće hrvatsko selo.

125 godina

OD DOLASKA SESTARA KĆERI BOŽJE LJUBAVI I OTVARANJA PRVE ŠKOLE NA BREŠKAMA

Prigodnim programom na Breškama je 30. travnja obilježena 125. obljetnica od dolaska sestara Kćeri Božje Ljubavi u ove krajeve i otvaranja prve škole. Obilježavanje je započelo svetom misom koju je predvodio tuzlanski gvardijan fra Zdravko Anđić, a nakon mise, u dvorani Osnovne škole Breške upriličena je svečana akademija. Na kraju, za sve goste u dvorištu župne crkve upriličen je prigodan domjenak. Obilježavanju ove značajne obljetnice bio je nazočan veliki broj svećenika i časnih sestara, predstavnika javnog, kulturnog i političkog života te Breščana.

Zahvalnost Bogu za sve što su sestre učinile za župu i narod u Breškama

Na početku svete mise nazočne je pozdravio brežacki župnik fra Franjo Martinović koji je ujedno inicijator i organizator proslave. Podsjetio je na neke povijesne crtice iz vremena dolaska sestara na područje Brežaka, njihovog djelovanja i razloga zbog kojih su morale otići. Naime, sestre su u Breške došle na poziv tadašnjeg župnika fra Franje Frankovića 1884. godine. Kupile su zemljište uz crkvu gdje su sagradile velebni

vale kao i onima koje i danas djeluju na Breškama.

U uvodu u svetu misu fra Zdravko je podsjetio da se nalazimo u godini jubileja koja je protkana mnogim slavljenjima te napomenuo da u tom slavlju nikad ne smijemo zaboraviti zahvaljivati Bogu za obimnu milost koju nam je dao. "Ispred svoje franjevačke zajednice mogu reći da nam je dao milost da preko sedam stoljeća djelujemo ovdje u Bosni, da postojimo već osam stoljeća, a posebna mi je radost da možemo Bogu zahvaliti za suradnju sa sestrama Kćeri Božje Ljubavi koje slave 125. godina od svog dolaska u ove krajeve. Stoga, s pravom mogu reći da su one suputnice s nama zajedno u ovoj zemlji Bosni i na ovim područjima gdje živimo i radimo" – kazao je fra Zdravko.

Budućnost imaju oni koji se slažu s Božjom voljom

U svojoj propovijedi fra Zdravko je kazao da je u današnjem tmurnom vremenu dobro da se vjernici okupljaju i slave ono što je svijetlo i od Boga dano kao milost, a upravo takva je ova i slične obljetnice kada možemo zahvaliti Bogu za milost koju nam je dao do-

budućnost, imaju se nadati boljem sutra" – kazao je fra Zdravko te dodao da su upravo takvu viziju imale sestre koje su došle na ova područja.

Na svetom misi

Svečana akademija u OŠ Breške

Nakon svete mise, proslava 125. obljetnice je nastavljena u brežackoj osnovnoj školi. Izveden je prigodan program koji su pripremili učenici ove škole te Katoličkog školskog centra "Sveti Franjo" Tuzla. Kroz recital i pjesmu, učenici su podsjetili na život sestara na ovim prostorima te njihovu nemjerljivu ulogu glede doprinosa odgoju i obrazovanju u ovim krajevima. Upriličena su i prigodna obraćanja i pozdravi, a među njima i sestre Paole Borscak, tajnice provincije koja je u odsutnosti provincijalne glavarice zbog službenog posjeta sestrama na Kosovu, govorila u njezino ime. Ona je ka-

Svečana akademija u školi

Recitatorska skupina na djelu

samostan i u njemu otvorile školu. Sestre se nisu ograničavale samo na podučavanje hrvatske katoličke djece, nego su rado prihvatile i djecu drugih vjera i nacija, te su tako u tu školu išla i djeca iz Donje Obodnice i Crnog Blata. Škola je od početka bila priznata od vlasti te je djelovala kao javna ustanova. Sestre su ovu školu vodile 61 godinu, tj. sve do 1945. godine kada im je državna vlast oduzima. Još su par godina boravile u samostanu da bi 1. ožujka 1950. godine, morale napustiti samostan i veliko imanje te se iselili iz ove župe. Sestre su učinile mnogo za župu i brežacki narod, te je ova sveta misa, kako je kazao fra Franjo, prilika da se izrazi zahvala u prvom redu Bogu, a onda i sestrama za ono što su učinile. "Slaveći ovu obljetnicu želimo se zahvaliti Bogu, a onda i sestrama za sav trud i rad u župi i školi. Prilika je ovo i da zamolimo Gospodina Boga da ih nagradi za svako njihovo dobro djelo koje su učinile za ovaj narod." Riječi zahvale uputio je i majci Franziski Lechner koja je utemeljila samostan Emaus i u njemu školu, a zatim i svim sestrama koje su djelo-

laskom sestara u naše krajeve. Zemlja, kako je kazao, nije samo mjesto na kome borave demoni i sve što je loše, već mjesto na kome ima i toliko svijetlih primjera koje trebamo isticati. "Zemlja je mjesto koje pripada komadiću Božjeg svijeta, mjesto koje Bog vodi i kojim upravlja. Zemlja je mjesto gdje Bog boravi i gdje smo mi tome svjedoci i trebamo biti tome svjedoci." Vjernicima je poručio da ne trebaju razmišljati kako su sami sebi dovoljni i kako je jedino bitno da je njima dobro, već da je prava sreća biti oruđe Božje na zemlji, vršiti volju Božju i drugome biti milost i svjetlo. "Budućnost imaju oni koji se slažu s Božjom voljom i koji se slažu sa svojim poslanjem koje imaju ovdje na zemlji. Zato budimo svjedoci Božje Ljubavi, a ne ljudi tmurna pogleda koji ne vide budućnost. Budimo ljudi koji će biti svjetlo drugim ljudima, a ne oni koji će samo kukati i ne vidjeti izlaza. Budimo oni koji će svjedočiti ljudima istinu, a to je da Bog ovaj svijet vodi i njime upravlja i na kraju, da je Božja zadnja te da svi oni koji su na Božjem putu ne mogu propasti, nego da oni jedini imaju

A. S. Č.

Sestre Kćeri Božje Ljubavi u posjeti Tuzli i Breškama

Poziv je dar koji obvezuje

Prvi Međunarodni susreti sestara juniorki Kćeri Božje Ljubavi održani su od 6. do 15. srpnja u Granišini kraj Zagreba. Susreti su upriličeni pod motom "Poziv je dar koji obvezuje", a organizirala ih je Vrhovna uprava družbe Kćeri Božje Ljubavi u suradnji s Provincijom Božje providnosti koja pokriva teritorij Hrvatske, BiH, Kosova i Albanije. U sklopu susreta upriličen je i posjet Bosni i Hercegovini te su sestre tom prigodom posjetile Sarajevo, Pale, Goražde i Tuzlu, mjesta u kojima je boravila utemeljiteljica Družbe, sestra Fraciska Lechner.

Razmišljajući na temu "Poziv je dar koji obvezuje" mladim sestrama koje još uvijek nisu položile doživotne zavjete se željelo na temelju primjera ukazati na to da redovnički poziv koji su od Boga primile jest dar, ali da on traži i potpuni odgovor ljubavi i posvete čitavog života Bogu kao što je to učinila i utemeljiteljica Družbe koja se nije štedjela da bi Božju ljubav donijela ne samo u Austriju nego i u Bosnu koja je tada bila daleka misijska zemlja. "Ona se tada nije bojala jer je vjerovala u Božju providnost. Na taj način i mi želimo pomoći našim mladim sestrama da se ne boje svoj život založiti za Boga i bližnje. Da bismo im sve to što bolje približile kako bi svom redovničkom pozivu još spremnije odgovorile, dovele smo ih i u Bosnu da bi im pokazale kamo je naša utemeljiteljica 1882. godine dovela prve sestre u Sarajevo, a godinu kasnije i u Tuzlu. Također smo htjele našim sestrama pokazati kako živi naša povijest od tih prvih dana pa sve do danas te kako živi katolička crkva sada na ovom teritoriju" – kazala nam je Bernarda Horvat vrhovna savjetnica u Generalnoj upravi u Rimu. Sestre su se prilikom posjeta BiH susrele i s vrhbosanskim nadbiskupom, Vinkom kardinalom Puljićem koji je predvodio svetu misu na Palama,

Sestre u KSC

mjestu gdje su živjele Drinske mučenice, a nakon Pala, obišle su i Goražde, mjesto gdje su one mučene. "Ovo je prilika da sestre dožive što znači biti vjeran Bogu i svetim zavjetima do smrti. Na primjeru naših Drinskih mučenica, ali i današnjeg aktivnog djelovanja naših sestara na ovim područjima, željeli smo mladim sestrama pokazati kako jedna članica Družbe može ostvariti svoje zvanje" – kaže sestra Bernarda. Boraveći u Tuzli sestre su obišle Breške, mjesto gdje su njihove prethodnice na čelu s utemeljiteljicom s. Franciskom otvorile prvu školu kao i groblje časnih sestara na Josipovcu. Također upriličena je i posjeta KSC "Sveti Franjo" koji je zapravo sagrađen na temeljima nekadašnje katoličke škole koju su osnovale i podigle Kćeri Božje Ljubavi. "Upoznate smo s načinom rada katoličkih školskih centara u BiH i mogu reći da se iz priloženog vidi da djelo ljubavi koje je naša majka utemeljiteljica ovdje započela, to djelo se i dalje nastavlja. Tu vidimo i veliki znak nade za naš narod da će moći opstati i živjeti na ovim prostorima jer se daje mogućnost školovanja i odgoja u našem katoličkom duhu što predstavlja perspektivu mladim naraštajima" – kazala je naša sugovornica.

Na ovogodišnjim Međunarodnim susretima sestara juniorki KBLJ sudjelovala je 61 sestra od kojih 40 sestara juniorki iz svih 11 provincija i viceprovincije – iz Amerike, Brazila, Engleske, Austrije, Poljske, Slovačke, Bolivije, Hrvatske, Albanije i Kosova. Ovo je prvi put u povijesti da je u naše krajeve došla cijela generalna uprava iz Rima na čelu s vrhovnom glavaricom Lucynom Mroczeck i njezinim savjetnicama.

A. S. Č.

Sudbina zemljišnog kompleksa "Josipovac" u Tuzli i dalje neizvjesna

ČEKANJE RESTITUCIJE NIJE NEOPHODNO!

Na javnoj tribini "Zajedno planirajmo svoj životni prostor" održanoj s proljeća 2009. godine u tuzlanskoj Mjesnoj zajednici Slavinovići, Rado PEJIĆ, HDZ-ov vijećnik u Općinskom vijeću Tuzla, založio se da se Zemljišni kompleks "Josipovac", poslije provedene restitucije vrati Družbi "Kćeri Božje Ljubavi", kako bi se na tom prostoru izgradio samostan s objektom za rehabilitaciju, parkom i voćnjacima.

Pejićevo traženje nije prvi pokušaj da se ova zapuštena parcela, od časnih sestara oteta pedesetih godina prošlog stoljeća, vrati gruntu vlasnicima. Decenijama se sve pravdalo prostornim planiranjem i potencijalnom izgradnjom, ali su sve riječi ostale mrtvo slovo na papiru. Ni na ovoj tribini nije se odmaklo ni milimetar od Pejićeva prijedloga.

Organizatorima tribine i ne treba ništa zamjeriti, jer provođenje restitucije nije u njihovoj nadležnosti. Nije još poznato kada će provođenje restitucije početi, a sasvim je izvjesno kako prije toga ne može početi, eventualno, neka društveno-potrebna i opravdana gradnja. Do tada će se ovo prisojno slavinovičko brdo koristiti za pojedinačne baštovanske rekreacije, a dijelom zarastati u nekorisnu šikaru.

Groblje časnih sestara na Josipovcu

Obzirom na to da su neke nekretnine u Bosni i Hercegovini odavno vraćene vjerskim institucijama i ovu parcelu bi, prije provođenje neizvjesne restitucije, trebalo vratiti časnim sestrama. Tim prije i tim više što neće biti sebično iskorištena, nego za višestruko korisne zahvate i poslove. Dodati se tome podatak kako su neka starija geološka istraživanja pokazala da teren nije pogodan za obimnije i veće, stambeno-poslovne objekte, onda bi se povrat sestrama mogao obaviti i prije početka provođenje restitucije. A, to bi mogla učiniti lokalna, tuzlanska i kantonalna, vlast. Izuzet, ako im ne smetaju časne sestre pripadnice Družbe "Kćeri Božje Ljubavi."

N. J. I.

Proslavljen blagdan sv. Petra i Pavla

Brojnim prigodnim sadržajima ove godine u Tuzli je obilježen blagdan sv. Petra i Pavla, zaštitnika ove župe. Uz prigodne kulturne sadržaje i ove godine vjernici su se duhovno pripremali kroz trodnevnicu, a upriličeno je i predavanje o sv. Pavlu na temu "Od teroriste i progonitelja do svjedoka i mučenika". Svete mise u danima trodnevnice kao i na sam patron predvodio je vlč. Ivan Bodrožić, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu. Ujedno, Bodrožić je pripremio i spomenuto predavanje u kojemu je govoreći o životu sv. Pavla i vjerskim slobodama podvukao paralelu između Pavlova i današnjeg vremena.

Vjera, nada i ljubav

U vrijeme trodnevnice kao i na sam blagdan, vlč. Ivan je s vjernicima podijelio poruke Pavlova i Petrova života, a to su kršćanske bogoslovne krijepesti – vjera, nada i ljubav. Vjernike je podsjetio da nam vjera daje mogućnost i spoznaju životnog saznanja o tomu tko smo zapravo mi i što je naš smisao života. Nada kako je kazao je iznimna motivacija o vječnom životu. Bog nas vječnošću motivira da ovdje dok smo na zemlji gradimo čestito društvo. Kao kruna svega je ljubav a to je ono što su spoznali i Petar i Pavao shvativši da čovjek koji ljubi Krista tek onda je pravi Kristov čovjek. "Krist Božji Sin ušao je u ljudski život ponizan do smrti na križu. Jedini način na koji kršćani mogu ostvariti vjeru, nadu i ljubav je kroz križ. Krist je na križu umro i nas

svjedoka i mučenika. Podsjetio je na vrijeme kada je Pavao progonio one koji su na drukčiji način ispovijedali vjeru jer su priznavali Krista. U pozadini Pavlovih stavova, naglasio je Bodrožić, ne postoji površnost,

nego kada promatramo njegov životni hod, vidimo da je odgojen u najboljim školama i od najboljih odgojitelja. Bio je vrlo vjeran u vršenju zakona i iz te njegove vjernosti prema zakonu, proizlazila je želja i potreba da se obračunava s onima s kojim se nije slagao po pitanju vjerskih stavova. Predavač se dotakao i vremena

sta Gospodina u njemu se stvorilo novo poimanje. Shvatio je da je morao postati slobodan čovjek, da mora srušiti pregrade koje su Židovi gradili prema poganima i koje su pogani gradili prema onima koji nisu

bili unutar tog društva. Tada je shvatio da ga je Krist učinio slobodnim čovjekom koji ne može zbog svojih uvjerenja nekomunicirati s čovjekom kojega je Krist spasio. Snagom toga Pavao ulazi u društvo s ciljem da navještava da su svi ljudi jednoga Boga koji je sve stvorio. To mu je stvorilo nove poteškoće i njegova sloboda navještanja Krista Gospodina dovela je do njegovog progonjenja jer kako se tada smatralo, nije poštovao zakone. No, Pavao je ostao dostojanstven, ponosan i slobodan. Podnio je mnogo progona, ali je znao da za ime Božje mora trpjeti. Progonjen je, bičevan i stavljan u zatvor, ali uvijek je navijestao to što je od Krista primio – da navješta slobodu svakom čovjeku, da je svaki čovjek pozvan na obraćenje spoznati veliku Božju ljubav. Tako je Pavao od teroriste i progonitelja postao svjedokom Božje ljubavi i Božjim mučnikom. Na taj način, naglašava Bodrožić, Pavao podučava i kršćane današnjeg vremena, da i mi u bilo kojim okolnostima u kojima živimo, da se ne damo zavarati i ne damo sebi oduzeti slobodu da ispovjedimo Boga. "Ovakav pristup Pavlu koji je navijestio kršćanstvo kao religiju slobode je poruka koju je želio ostaviti nama u današnjem društvu u kome živimo. Svaki čovjek ima pravo na vjersku slobodu i nitko ga ne smije tjerati da mijenja svoja uvjerenja. S druge strane, moramo uočiti da ovo suvereno društvo pomalo ima tendenciju relativizirati vjersko pitanje i reći kako društvo treba biti tolerantno. Mislim da Pavao daje drugu poruku tolerancije, a to je da svaki vjernik zna svoju istinu, da je ispovijeda i navješta i da od nje ne smije odstupiti jer ta istina nikome ne donosi zlo" – kazao je Bodrožić. Dodao je da su u današnjem vremenu također evidentni pritisci od strane islama u vidu poistovjećivanja društva i vjere koje bi im omogućilo da polako istjeraju sa svog teritorija one koji nisu te vjere. "Isprepletenost vjere i društva koja nije postavljena na zdravoj osnovi, ima štetne rezultate" – kazao je te zaključio da se vjera od vođenja društva mora razdvojiti.

A. S. Č.

pozvao da uzmemo svoj križ i nosimo za njim. Samo na takav način se kao ljudi možemo suobličiti Kristu, postati poput njega, nositi svoj križ i ostvariti ovo što nam Bog kroz vjeru, nadu i ljubav želi dati. Kao što je križ bio izraz božanske ljubavi, mora i za nas to biti odraz naše ljubavi prema sebi i svakom čovjeku za kojega se darujemo da bismo potom živjeli u vječnom životu" – poručio je.

Od terorista i progonitelja do svjedoka i mučenika

U prigodnom predavanju posvećenom sv. Pavlu i vjerskim slobodama koje je upriličeno noć prije patrona, prof. Bodrožić je naglasio da je sv. Pavao u svom životu prolazio kroz razne faze, od teroriste i progonitelja do

progonjenja kršćana te spomenuo da se Pavlov preokret događa u Damasku gdje upoznaje Krista Isusa i kasnije priznaje da je ustvari progonio ime Isusa Nazarećanina jer mu nije išlo u glavu kako to Isus može biti Bog, a Bog za Židove je samo jedan? Dotičući se dijela kada sv. Pavao ulazi u svijet pogana, društvo u kome ima više naroda koji žive zajedno i koji tolerantno izmjenjuju i posuđuju različite bogove, vlč. Ivan Bodrožić je naglasio da se i u tom vremenu govorilo o multietničnosti i toleranciji koja je samo bila maska jer je takvo društvo prema kršćanima zapravo bilo netolerantno. Poganska religija pretpostavljala je štovanje bogova, ali i cara kao Boga što je kršćanima bilo neprihvatljivo te su zato doživljavali progone. U ovakvom kontekstu Pavao se morao snalaziti. Upoznavajući Kri-

ŽUPNI URED SVETOGA FRANJE ASIŠKOGA ŠIKARA

VAS POZIVA NA PROSLAVU

GOSPE LIPNIČKE

U UTORAK 8. RUJNA 2009. U 11 SATI

SVEČANO MISNO SLAVLJE PREDVODI FRA IVAN SESAR,
PROVINCIJAL HERCEGOVAČKE FRANJEVAČKE PROVINCIJE

Trodnevica od 5. do 7. rujna 2009. u 16,30 h
(pola sata prije mise krunica i ispovijed)

SVETOG FRANJE ASIŠKOGA

U NEDJELJU 4. LISTOPADA 2009. U 11 SATI

SVEČANO MISNO SLAVLJE PREDVODI FRA JOSIP ZVONIMIR BOŠNJAKOVIĆ,
ŽUPNI VIKAR IZ TUZLE

Devetnica od 25. rujna do 3. listopada 2009. u 17,00 h
(pola sata prije mise krunica i ispovijed)

Kultura oplemenjena moralnim i vjerskim običajima

Tradicionalno sedmo „Posavsko sijelo“ u organizaciji HKD „Napredak“ Gradačac održano je u nedjelju, 2. kolovoza na platou ispred „Špar centra“ u Gradačcu. Tradiciju, kulturu i običaje posavskih i tuzlanskih krajeva predstavilo je sedam kulturnih društava i to: KUD „Špionica“, KUD „Žeravac“ Slavonski Brod, Udruga bosanskih Hrvata „Rodna gruda“ Dugo Selo, KUD Hrvata BiH „Rugvica“ Rugvica, KUD „Dr. Krunoslav Draganović“ Matići, HKUD „Ljubače“ te Udruga „Društvo Breščana“. Večer je upotpunio i nastup Ilije i Marka Begića koji također tradicionalno nastupaju na „Posavskom sijelu“.

Nakon okupljanja sudionika, kulturna manifestacija je započela defileom kroz centar Gradačca. Kulturna društva pozdravljena su i podržana od strane brojnih posjetitelja za koje je ova manifestacija postala nezaobilazan događaj. Nakon što su prošli ulicama Gradačca, članovi kulturnih društava su se uputili put „Špar centra“ gdje su uslijedili i njihovi nastupi. Uz prekrasne narodne nošnje krajeva odakle dolaze, sudionici su pripremili zanimljiv scenski prikaz tradicije i običaja. Dojmljiv je bio nastup mlađih članova među kojima su se posebno istaknuli članovi udruge bosanskih Hrvata „Rodna gruda“ iz Dugog Sela. Riječ je o udruzi koja okuplja Hrvate iz BiH koji su se doselili u Hrvatsku, s ciljem očuvanja narodnih običaja i kulturne baštine svoga kraja. Njihova folklorna skupina je specifična po tome što ima narodne nošnje iz svih krajeva BiH, svatko prema svom mjestu podrijetla ili

rođenja. Također, dojmljivi su bili i nastupi ostalih sudionika koji nastoje u svoja društva uključiti što veći broj mlađe populacije kako bi se njegovanje naših lijepih običaja nastavilo i ubuduće. Predsjednik HKD „Napredak“ Gradačac, vlč. Miroslav Agostini u prigodnom obraćanju je naglasio da je glavni cilj održavanja manifestacije „Posavsko sijelo“ najprije čuvanje starih izvornih oblika kulture, tj. pjesme, kola, folklor, glazbe, narodnih običaja i nošnje, ali i njihovo prenošenje na mlađe naraštaje. „Mi kao što je poznato živimo u vremenu velikih promjena kada se javljaju neki novi oblici življenja. Tako se stvara i nova kultura s novim shvaćanjima i novim oblicima glazbe, pjesme, uopćeno kulture koja ima neka posebna obilježja. Ali, naš narod voli i želi da obnavlja i osvežava tradiciju i običaje i mi zato i priređujemo ovu kulturnu manifestaciju. Ovo je prilika da oživimo život naših predaka i njihovu kulturu koja je bila oplemenjivana i dobrim moralnim i vjerskim običajima. Zato, nastojimo animirati što više mladih koji bi bili garant da će se i ubuduće tradicija i običaj njegovati“ – kazao je vlč. Miroslav. Posavsko sijelo služi kao duhovni i tjelesni odmor, složili su se mnogi koji su se okupili, uživali u lijepoj pjesmi i običajima, ali i druženju s dragim ljudima i prijateljima. Nadaju se da će ova manifestacija i druge njoj slične pobuditi još veće zanimanje kod mladih generacija za ove stare izvorne oblike kulture kroz pjesmu, nošnju i narodne običaje. No, ipak su se složili da generacije iako su udaljene, uspijevaju se povezati i čovjek kao povijesno biće pronalazi u sebi i neku vezu s prošlošću. Primjer toga je svakako ova manifestacija koja iz godine u godinu uspijeva u Gradačcu okupiti i staro i mlado, i one koji su ostali vjerni svom kraju kao i one koje su životni putovi odveli daleko od rodne grude. Manifestaciji je i ove kao i dosadašnjih godina nazočio veliki broj uglednika među kojima i je bio i ministar sigurnosti u Vijeću ministara BiH Mijo Krešić. Pozdravio je sudionike i organizatore ove manifestacije te naglasio da ova manifestacija dokazuje dobro poznatu činjenicu da su Hrvati dio Posavine i dio Gradačca i da će to uvijek tako biti.

HKD Napredak Gradačac utemeljeno je 1909. godine, a njegov rad je obnovljen 2001. godine. U zadnju godinu dana posredstvom raznih projekata uspjeli su namaknuti sredstva za nabavku osam novih narodnih nošnji, osigurati stipendije za nadarene učenike i studente, obogatiti knjižnicu novim knjigama i izdanjima a također sudjelovali su i na brojnim kulturnim događajima u Posavini i drugim okolnim mjestima. Problem koji nikako ne uspijevaju riješiti jeste prostor koji bi omogućio daleko bolji i uspješniji rad napretkovaca u Gradačcu.

Ankica S. Č.

U GRADAČCU ODRŽAN SEDMI MEĐUNARODNI USKRSNI ŠAHOVSKI TURNIR

Prigodom obilježavanja Uskrsa, u Gradačcu je 11. travnja upriličen tradicionalni sedmi međunarodni uskrsni šahovski turnir „Gradačac 2009“ na kome je nastupilo 80 šahista iz Kanade, Hrvatske, Srbije, Crne Gore i BiH.

Na samom otvorenju u ime organizatora HKD Napredak Gradačac, obratio se predsjednik, vlč. Miroslav Agostini koji je uputio riječi pozdrava i zahvalnosti na odzivu velikom broju uglednih natjecatelja te svima onima koji su doprinijeli realizaciji ovog natjecanja. Govoreći u kontekstu zajedništva i suživota, vlč. Miroslav je kazao kako upravo ovakva natjecanja još više povezuju ljude i zemlje i doprinose zajedništvu te dodao: „Govori se da je Gradačac kapija Bosne. Neću istraživati povijesno i zemljopisno odakle to. Ali, kada se kapija otvori, onda se lako otvaraju i sva vrata domova i zdanja. Želim vas uvjeriti da grad Gradačac jest grad mirnih i dobrih slobodoljubivih ljudi koji će svima gostoljubivo otvarati vrata svoga srca. Na šahovskoj osobnoj karti uvijek ostaje zlatnim slovima utisnuta lozinka „Gens una sumus“ (Jedan smo rod)! Šah je kod nas mala riječ od tri slova, ali je velika priča: izostrava mudrost uma i oplemenjuje ljudsko srce, razvija duhovne i moralne vrijednosti rada, reda, pravila i zakona, jača pozitivno u pojedincu, zajednici i društvu. To je odgovor na pitanje: Odakle ta velika ljubav prema šahu, koji očito nije samo natjecanje i igra?“ Natjecateljima je poželio uspjeh i fer borbu, a vjernicima katolicima sretan Uskrs. Turnir je odigran po švicarskom sustavu u devet kola i tempom igre 15 minuta po igraču. Koliki ugled uživa ovaj turnir govori da je i ove godine okupio veliki broj renomiranih šahista. Od ukupno 80 natjecatelja zabilježeno je sudjelovanje 14 velemajestora, 11 Inter majstora, 11 Fide majstora i jedna žena Fide majstor. Najuspješniji je bio velemaistor Zoran Jovanović iz Osijeka, inače i član ŠK Tušanj iz Tuzle. Drugo mjesto pripalo je prošlogodišnjem pobjedniku Danilu Milanoviću iz Srbije dok je treći bio njegov zemljak Borko Lajtham. Četvrta pozicija pripala je Ognjenu Cvitanu iz Hrvatske dok je BiH olimpijac Dalibor Stojanović zauzeo peto mjesto. Jednak broj bodova imaju i šahisti plasirani do desetog mjesta: Davor Rogić (Hrvatska), Branko Ragulj (Hrvatska), Boško Tomić (BiH), Vlado Narančić (Srbija) i Dragiša Blagojević (Crna Gora). Pored deset prvoplasiranih, organizator je nagradio i dvije šahistice Anu Arar-Anković iz Gradačca, Lidiju Blagojević iz Crne Gore te dvojicu najuspješnijih domaćih šahista Augustina Šimića i Nihada Sušića, a nisu zaboravljene ni BH nade, mladi šahisti koji ostvaruju zapažene rezultate. Suci turnira su bili Vlado Stojanović, Mustafa Redžepagić, Boris Budimir i Nizam Šarić. Direktor turnira Mato Šokčević bio je zadovoljan u prvom redu odzivom vrlo zapaženih šahista, a posebice činjenicom da je taj broj iz godine u godinu sve veći.

Pored nagrada čiji je ukupni fond iznosio oko 3.000 KM, sudionicima i gostima podijeljeno je i 360 uskrsnih jaja.

Ankica S. Č.

Tuzlanski Napredak održao izbornu-izvještajnu skupštinu

IZABRANA NOVA UPRAVA

U amfiteatru KŠC „Sv. Franjo“ u Tuzli održana X. izbornu-izvještajna skupština HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla na kojoj je izabrana uprava koja će u naredne četiri godine voditi Društvo i kreirati njegov rad.

Blizu stotinjak članova Skupštine je za novoga predsjednika tuzlanske podružnice izabralo **mr. sc. Nikolu Čiču**, ujedno i dopredsjednika Središnje uprave HKD „Napredak“. Uloge dopredsjednika tuzlanskog *Napretka* će u naredne četiri godine obavljati **dr. sc. Miroslav Petrović** i **fra Martin Antunović**.

Izabrani su i novi Upravni i Nadzorni odbor. U Upravni odbor su izabrani **Žana Altumbabić**, **fra Zdravko Anđić**, **Željko Dugonjić**, **Čestmir Dušek**, **Boris Ferковиć**, **Vlado Kerošević**, **dr. sc. Snježana Marić**, **dr. sc. Mirjana Radić**, vlč. **Vlatko Rosić**, **dr. sc. Jugoslav Stahov** i **Ranko Tomičić**, a funkciju Nadzornog odbora će obavljati **dr. sc. Jozo Budimir**, **Franjo Mott**, **Saša Nišandžić** i **Zlatko Špoljarević**. Za tajnika Društva imenovan je **Ivica Kovačević**, a za rizničara **Dijana Mihajlović**.

Skupština je također usvojila i izmjene Statuta HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla kojima je postojeći Statut usklađen sa Statutom Središnje uprave u Sarajevu.

Ljetna škola njemačkog jezika u Beču

HKD „Napredak“ Glavna podružnica u Tuzli u suradnji s glavnom podružnicom u Beču organizirala je 11. po redu Ljetnu školu njemačkog jezika, od 2. do 22. kolovoza 2009. godine. Sudjelovalo je 30 studenata iz Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, odabranih po znanju njemačkog jezika i zahtjevima sponzora.

U Beču smo bili smješteni u studentskom domu „Haus NÖ 1“ u 2. Bečkom kotaru, gdje smo također imali i hranu i sve što nam je bilo potrebno. U ova 3 tjedna sudjelovali smo na 75 sati intenzivnog učenja njemačkog jezika. Pored usavršavanja njemačkog jezika ova škola nam je pružila mnogo više: upoznavanje Beča kao metropole od 2,3 milijuna stanovnika, sklapanje novih prijateljstava, te dala nam osjećaj važnosti u razgovorima s eminentnim ljudima grada Beča. Za buduće studente ovo je bila savršena prilika upoznati se s onim što ih čeka u jednom ovakvom gradu. Ja slobodno mogu reći, da znam o Beču i njegovoj povijesti više nego rođeni Bečanin. Svaki dan smo mogli prisustvovati organiziranim izletima, na koje smo svi rado išli, jer smo bili vrlo znatiželjni upoznati ovaj grad. Obišli smo mnoge muzeje, katedrale, parkove, dvorce te različite institucije kao Parlament i Gradsku vijećnicu. Svi su nas raširenih ruku dočekali i nijedna želja nam nije ostala ne ispunjena, zahvaljujući u najvećoj mjeri prof. Filipu Zloušiću, čovjeku koji je na svojim leđima nosio sav teret ove škole, koji je bio spreman dati pravi savjet i pomoći u svakom trenutku.

Na kraju bih se željela zahvaliti *Napretku* u svoje vlastito, a i u ime svojih prijatelja za ovo nevjerovatno životno iskustvo. Ovakva prilika se pruža jednom u životu i mislim da bi je svi trebali iskoristiti. Ova škola je još jednom pokazala pravu snagu *Napretka*, snagu povezivanja, prijateljstva i obrazovanja.

Ivana Tadić

DESETI PUT POD BREŽAČKIM LIPAMA

U godini u kojoj župa Breške obilježava i proslavlja brojne obljetnice župe, igrom slučaja, poklopilo se da i HKD „Napredak“ po deseti put organizira Međunarodnu likovnu koloniju „Breške“. Kada jedna manifestacija traje već desetetu godinu za redom, i to k tomu još biva tako uspješno i dobro organizirana o čemu svjedoče reakcije sudionika i promatrača u svih ovih proteklih deset godina, onda je to pokazatelj dobrog rada cjelokupne organizacijske ekipe. Prije deset godina krenulo se s idejom i vizijom, a danas je kolonija na Breškama, već dobro prepoznatljiv *brand*. Ovogodišnjom je kolonijom i tuzlanski *Napredak* dao svoj skromni obol značajnim proslavama brežračke župe.

Kao sastavni dio manifestacije Ljeto u Tuzli, X. međunarodna likovna kolonija „Breške“ je održana u periodu od 21. do 27. lipnja i okupila je dvanaest umjetnika iz Bosne i Hercegovine, Češke (po prvi put), Hrvatske, Mađarske i Srbije. Broj sudionika ove godine bio je nešto manji u odnosu na protekle godine, a razlog tomu je teška financijska kriza koja je pogodila čitav svijet pa tako i našu zemlju i naš grad. Unatoč teškoj situaciji, svesrdnu pomoć tuzlanskom *Napretku* su pružili tradicionalni pokrovitelji Kolonije: Tuzlanska županija, općina Tuzla i Franjevački samostan u Tuzli te Središnja uprava HKD „Napredak“ iz Sarajeva budući je Likovna kolonija „Breške“ unutar *Napretkove* obitelji prepoznata kao manifestacija od posebnog značaja.

Svake godine, pa tako i ove, Kolonija na Breške privuče brojne uglednike, predstavnike političkog, kulturnog i vjerskog života iz grada Tuzle, ali i šire. Uvijek je to lijepa prigoda za druženje i razgovor, a k tomu svakako doprinosi i ambijent crkvenoga dvorišta s toliko puta spominjanim stoljetnim lipama. Jedan od uglednih gostiju bio je i generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli gospodin mr. Josip Juras koji je svečano otvorio ovogodišnju Koloniju i umjetnicima zaželio plodonosan rad.

Prva tri dana Kolonija je bila vezana uz Breške, a posebice je bilo zanimljivo u ponedjeljak 22. lipnja kada je domaća udruga „Društvo Breščana“ priredila zanimljiv i bogat kulturni program, kako za Breščane, tako i za umjetnike, ali i sve druge dobrotnamjernike koji su se te večeri našli na Breškama, a bilo ih je jako mnogo. Mogla se tu vidjeti prava mala etnografska zbirka, poslušati i pogledati nastup folklornih skupina

s Brežaka, Doknja i Husina. Tih su dana Breške uistinu živjele uz i za Koloniju.

Nakon toga Kolonija se preselila prvo u Lukavac, točnije na jezero Bistarac, a zatim u Tuzlu. Time je HKD „Napredak“ Tuzla nastavilo sa svojim dobro uhodanim programom ove Kolonije po kojem uz boravak na Breškama, umjetnici redovito borave i u Tuzli, ali i kod jedne od *Napretkove* podružnice u Lukavcu, te djelatnici Kuće „Plamena mira“ na Slanoj banji gdje je posljednjih godina Likovna kolonija stalni gost.

Nakon tjedan dana rada X. međunarodna likovna kolonija „Breške“ je svečano zatvorena u subotu 27. lipnja, ponovno u župnoj crkvi na Breškama. Točku na i stavio je pomoćnik ministricе obrazovanja, nauke, kulture i sporta u Vladi Tuzlanske županije g. Zlatko Dukić. I ove godine iza Kolonije ostaju brojni ovdje nespomenuti trenuci i neispričane priče, koje će ostati u dugom sjećanju svih onih koji su taj lipanjski tjedan proveli uz Koloniju u ugodnoj i lijepoj atmosferi, kvalitetnom radu i odmoru, razgovorima i susretima.

Umjetnici su iza sebe ostavili blizu četrdeset radova s različitim motivima i u različitim tehnikama slikanja. Nadajmo se da su sa sobom ponijeli lijepo iskustvo Brežaka, tuzlanskog *Napretka* i grada Tuzle te da ćemo ih u nekim narednim godinama ponovno vidjeti ovdje na obroncima Majevice, na Panonskim jezerima, na Slanoj banji...

I. K.

Sudionici Kolonije:

Kalman Bukosdi
Andelka Dulić
Adrienn Farkas
Petra Jovanovska
Divna Lulić – Jovčić
Fuad Kasumović
Vinko Lamešić
Drago Marelja
Aleksandar Marković
Ivan Perak
Pavica Pirc
Čazim Sarajlić

Pokrovitelji:

Vlada Tuzlanske županije
Općina Tuzla
Franjevački samostan Tuzla
Središnja uprava HKD „Napredak“ Sarajevo

Sponzori:

Župni ured Breške
HKD „Napredak“ Lukavac
Sarajevski kiseljak Tuzla
Motel „Orion“ Špionica – g. Mato Jurić
Luciana doo Lukavac – g. Josip Božić
Rivin doo Lukavac – g. Viktor Milić
Gusto e sapore Tuzla – gđa Antonija Divković
AKM Comerc Tuzla
VIS Legis Tuzla
Fanex Tuzla
HDZ BiH Tuzla
gđa Jasminka Mijatović
g. Zdenko Jokanović
g. Mijo Veselčić
Udruga „Društvo Breščana“
Zbor „Iuventus Salinarum“

Gori lila uoči Ilina

Jubilarna deseta proslava tradicionalnog običaja lilanja upriličena je u Doknju, noć uoči blagdana sv. Ilije koji je zaštitnik ovog mjesta, a kako je poznato i cijele Bosne i Hercegovine. Organizator manifestacije, KUD „Sv. Ilija Dokanj, župa Breške“ u okviru proslave lilanja upriličio je bogat kulturni program, izložbu kulturne baštine i degustaciju tradicijskih jela te sportska natjecanja. Proslavi je nazočio veliki broj istaknutih ličnosti iz političkog, društvenog, vjerskog i kulturnog života Tuzlanske županije.

Manifestacija je započela okupljanjem članova kulturnih društava u Doknju gdje su priredili defile kroz ovo mjesto. Povorka je krenula od Doma kulture gdje se održavala manifestacija, prema crkvi sv. Ilije gdje je služena sveta misa koju je predvodio župnik iz Brežaka fra Franjo Martinović. Nakon svete mise, sudionici su se u povorci vratili na prvotno odredište, a potom zajedno sa predstavnicima brojnih izaslanstava položili vijence na spomen obilježje poginulim braniteljima u Doknju. Prije nastupa kulturnih društava nazočnima se u ime organizatora obratio predsjednik KUD „Sv. Ilija Dokanj, župa Breške“ Leon Milošić koji je pozdravio nazočne i zahvalio svima koji samim svojim odzivom doprinose očuvanju kulture i tradicije u ovim krajevima jer obvezuju organizatore da ne posustaju nego iz godine u godinu manifestaciju podižu na višu razinu. „Nastojali smo ovogodišnju proslavu lilanja u Doknju, koja je ujedno i deseta jubilara, podići na jednu višu razinu te smo uz dosadašnje, pripremili i dodatne kulturne sadržaje, a sve s ciljem očuvanja tradicije i običaja ovih krajeva. Želim napomenuti da je ovo jedinstvena manifestacija kakve nema u našem bližem okruženju i da je s toga posebno trebamo čuvati i davati sve od sebe da traje“ – kazao je Milošić te dodao da je značaj ove proslave prepoznala i Općina Tuzla, te lilanje uvrstila u

Zovika. Preko tisuću posjetitelja, osim prigodnog kulturnog programa, mogli su pogledati i interesantnu i nadasve jedinstvenu izložbu kulturne baštine naroda Tuzlanskog bazena. Uz veliki broj ručno izrađenih radova u novijoj ili starijoj izvedbi, veliku pozornost i ove godine privukle su lutke odjevene u narodnu nošnju koju su ručno sašile Dokanjke. To nije samo izložba lutaka, već daleko više, jer su uz lutke izloženi i minijturni predmeti također ručno napravljeni, a koji su se nekada koristili u domaćinstvu te obradi zemljišta. Iako je većina tih gospođa duboko zagazila u sedamdesete, inspiracije im ne manjka te ove vrijedne bake nastoje iz godine u godinu svoju izložbu obogatiti nekim novim unikatnim predmetom. Dokanjke su za sve posjetitelje pripremile i bogatu trpezu na kojoj su se našla sve sama tradicionalna jela spravljena po receptima naših baka. Interesantno nam je bilo što smo među ovim vrijednim ženama vidjeli i mlade djevojke. Jedna od njih, Dragana Banović nam je kazala da se u Doknju velika pozornost posvećuje čuvanju tradicije i običaja i da nije rijetkost da se i u mladim obiteljima i dan danas pripremaju tradicijska jela. Neka od njih rjeđe, ali ona nisu nepoznata ni za mlade domaćice. Pored izložbe i degustacije, organizator je upriličio i sportska natjecanja u tradicijskim vještinama kao što su bacanje kamena s ramena, penjanje uz banderu te skok u dalj iz mjesta, a za najuspješnije natjecatelje osigurane su i nagrade. I na kraju, najinteresantniji (barem za najmlađe) dio večeri je lilanje. S prvim mračkom zapaljena je velika vatra na kojoj su djeca, ali i odrasli pripaljivali svoje lile. Mašuci zapaljenim lilama nastojali su što više rasplamsati vatru koju su upotpunile i prigodne pjesme poput one «Gori lila uoči Ilina» kojima se zaviha sv. Ilija za spas od groma i vatre.

Lile se prave od kore drveta trešnje ili breze koja se nekoliko dana ranije oguli i ostavi da osuši kako bi bolje gorila. Ta kora se namotava na štap i uvezuje sa žicom kako za vrijeme gorenja ne bi došlo do raspadanja. Cilj je da se vatra održi što je dulje moguće, a također i da se lilanje vidi što dalje. Tako se obično lilanje odvija na proplancima ili najvišim uzvisinama u mjestu da bi moglo biti promatrano i iz drugih krajeva, a Dokanj je po svome položaju idealan za lilanje.

Ankica S.Č.

FESTIVAL OGRANAKA MATICE HRVATSKE U SUBOTICI

Nakon uspješno organiziranog prošlogodišnjeg festivala ogranaka Matice hrvatske u Tuzli, članovi Matice hrvatske iz Tuzle su gostovali u Subotici, gdje je u organizaciji ogranka Matice hrvatske iz Subotice 14. i 15. svibnja održan treći po redu festival ogranaka Matice hrvatske iz Osijeka, Pečuha, Subotice i Tuzle. Nakon dužeg putovanja članovi Matice su imali prilike da uživaju u prelijepoj Subotici, nakon čega su se uputili u Gradsku kuću gdje su ih dočekali predstavnici Subotičkog ogranka. Festival je, inače, u prvom danu obilovao književnim temama, s posebnim akcentom na književnost Hrvata u Vojvodini i Mađarskoj.

U okviru razgovora na temu: „ULOGA PANORAMA HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI – U MATIČNOJ KNJIŽEVNOSTI I HRVATSKOM KULTURNOM RUBU“ kao predložak za raspravu su poslužila djela: „Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918. do danas“ Stjepana Blažetina; „Slavonski tekst Hrvatske književnosti“ Helene Sablić-Tomić i Gorana Rema, „Izbor iz antologije romana u književnosti Hrvata u Vojvodini“ Milovana Mikovića, kao i knjiga poredbenih studija Janje Prodan „Dijalogom kroz stoljeća“ koju je predstavio Stjepan Blažetin.

Nakon duže rasprave i ručka članovi svih ogranaka su posjetili etno salaš Đurđin. Tamo im je prezentiran nekadašnji način života bunjevačkih Hrvata kroz posjet tradicionalnoj bunjevačkoj kući. Ono što je posebno oduševilo članove bila je prezentacija slika, kruna i drugih umjetnina napravljenih od slame.

Naporan dan je završio prezentacijom knjige Nace Zelića „Hrvatsko proljeće i bački Hrvati“ u HKC „Bunjevačko kolo“.

Posljednjega dana festivala akcent je stavljen na jezičke teme. Tako je član Matice hrvatske iz Tuzle, Alen Matošević održao predavanje na temu: „Hrvatski govor u slivu rijeke Soline“ koji je izazvao veliko zanimanje. Autorica Sanja Vulić je predstavila knjigu „Vitezovi hrvatskog jezika u Bačkoj“, dok je zasigurno centralni moment ovoga festivala bilo predstavljanje djela Williama Shakespearea u prijevodu na hrvatski jezik Mate Marasa.

U HKC „Bunjevačko kolo“ krajem dana nastupila je pjevačka skupina „Bošnjakuše“ koja je predstavila dio narodnih pjesama iz bogate folklorne baštine bošnjačkih Hrvata koji su se prije tri stoljeća doselili iz Bosne u okolicu Pečuha, gdje su sačuvali svoj jezik i kulturu. Nakon predivnih narodnih pjesama uslijedio je nastup dramsko recitatorske skupine „Fra Blaž Josić“ pri MH Tuzla. Monologom iz Andrićeve pripovijetke „Čaša“ u izvođenju Jurice Šustera i, Monologom Katarine Kosače kraljice bosanske“ u izvođenju Ivane Milosavljević završena je uspješna prezentacija rada ogranka MH Tuzla u Subotici. Studenti prve godine glume i lutkarstva Umjetničke akademije u Osijeku zatvorili su festival predstavom za djecu „Šest pingvinčića“. Uspješna prezentacija kulturnoga rada Matice hrvatske i njenih ogranaka je glavna karakteristika ovogodišnjeg festivala. Članovima MH iz Tuzle, predvođenih prof. Maricom Petrović slijedi naporan rad u pripremi redovnih godišnjih aktivnosti, kao i za slijedeći festival koji će se održati u Pečuhu, europskoj prijestolnici kulture za 2009. godinu.

Jurica Šuster

Još jedna potvrda da je ljudsko srce uistinu veliko

Sedmo tradicionalno Druženje prijatelja KŠC „Sveti Franjo“ održano je u petak, 24. travnja. U športskoj dvorani Centra okupio se veliki broj roditelja, djelatnika, bivših i sadašnjih starijih učenika te drugih uzvanika koji se smatraju prijateljima Centra, a među kojima svakako treba istaknuti veliki broj svećenika iz Tuzlanskog dekanata, Sarajeva i drugih gradova. Druženje je organizirala Školska udruga „Prijatelji Centra“.

Cjelovečernje druženje ispunjeno izrazito bogatim programom započelo je nastupom zbora „Prijatelji Centra“ pod ravnanjem prof. Evice Cerić. U kratkim obraćanjima nazočnima su se obratili predsjednica Udruge Ankica Stjepić-Čosić, direktor Gimnazije fra Martin Antunović te ravnatelj Centra vlč. Vlatko Rosić. Uz pozdrave svim nazočnima, govornici su podsjetili na same početke i ciljeve osnivanja Udruge, do sada ostvarene rezultate te uputili zahvalnost na otvorenosti srca i prijateljskoj ljubavi svima onima koji na razne načine prijateljstvo iskazuju prema Centru. Uslijedila je aukcija učeničkih radova koja je i ove, baš kao i prethodnih godina privukla veliku pozornost. Po izboru prof. Marine Trogrlić na aukciji se našlo deset slika, po pet iz Osnovne škole i Gimnazije, a jedanaesti rad bila je izrazito lijepa gipsana figura, također rad učenika Gimnazije. Učenički radovi dosegli su izrazito visoke cijene što je potvrdilo i dokaz velikodušnosti ljudi koji su željeli što više i bolje pomoći projektima koje realizira udruga „Prijatelji Centra“. U aukcijskom nadmetanju posebno su se istaknuli ravnatelj i glavni urednik Katoličkog tjednika – vlč. Miroslav Čavar i vlč. Josip Vajdner koji su radove kupili u ime fondacije „Fonss“ koja je osnovana s ciljem stipendiranja studenata. Iskristili su prigodu i da ukratko predstavljaju Fondaciju te pozovu studente iz Tuzle da apliciraju na natječaje koje raspisuje. Da je večer ispunila svoj cilj, a to je druženje i darivanje, potvrđuje i činjenica da je većina radova kupljena da bi bila poklonjena ponovo dobrim ljudima i prijateljima. Na koncu večeri upriličena je tombola tijekom koje su izvučene vrijedne nagrade brojnih pokrovitelja. Ugođaj je upotpunio nastup sjajnih tuzlanskih tamburaša uz koje su mnogi zapjevali i zaplesali.

Novac koji je prikupljen tijekom ove večeri, Udruga će usmjeriti u daljnje osuvremenjavanje i uređivanje prostora Centra, za stipendiranje i nagrađivanje nadarenih učenika, druženje bivših učenika, a u prvom redu kao pomoć za učenike koji su u potrebi. Članovi Udruge su djelatnici, roditelji, bivši i sadašnji punoljetni učenici čiji je rad isključivo volonterski.

Susret maturanata

Svakog 20. kolovoza Opća gimnazija pri KŠC „Sv. Franjo“ u Tuzli otvori vrata Centra svojim bivšim učenicima. Ove je godine održan VII. susret maturanata koji je okupio blizu dvjestotinjak bivših učenika, a najviše ih je bilo iz druge i sedme generacije maturanata Opće gimnazije koji su slavili desetu odnosno petu obljetnicu mature.

Susret je kao i prethodnih godina organizirala Udruga „Prijatelji Centra“ u suradnji s Upravom škole. Riječi pozdrava bivšim učenicima uputili su predsjednica Udruge „Prijatelji Centra“ Ankica Stjepić-Čosić, ravnatelj KŠC „Sv. Franjo“ vlč. Vlatko Rosić i direktor Opće gimnazije fra Martin Antunović.

Već nakon prvih godina pokazalo se kako je ovo hvalevrijedna inicijativa. Jedinstvena je to prigoda da se mladi ljudi koji su godinama sjedili u istim školskim klupama ponovno okupe na istome mjestu odakle su krenuli u život. Svaki novi susret izvuče osmijeh na mladim licima, padne i pokoja suza radosnica, a učenici se do kasno u noć zadržavaju u razgovoru.

godnom obraćanju ravnatelj Rosić je kazao da je riječ o izrazito dobroj generaciji koja je osim u nastavnim, zapažene rezultate ostavila i na polju izvannastavnih aktivnosti. „Ostvareni su zapaženi rezultati u raznim sekcijama što je doprinijelo kulturnoj promidžbi Centra, ali svakako treba istaknuti odgojnu komponentu gdje smo mi pored odgoja i obrazovanja željeli usaditi u njih te moralne vrednote koje će im danas-sutra biti temelj svega što budu radili. Na njima je da u dogledno vrijeme preuzmu odgovornost za ovaj grad i za ovu zemlju jer su oni buduća inteligencija koja će vremenom preuzimati određene segmente društva“.

Uz čestitke, maturantima je poželio sreću u nadi da će ljudske vrednote koje su primili od svojih roditelja i u školi, biti im misao vodilja u budućem životu.

poznatu kulturnu manifestaciju „Ljeto u Tuzli“. Kulturni dio večeri otvorio je monolog Mladena Pejića, člana KUD „Sv. Ilija Dokanj, župa Breške“, a nakon njega igrom i pjesmom običaje svojih krajeva predstavili su i ostali članovi mladih i starijih skupina ovog društva, zatim udruge «Društvo Breščana», te HKUD «Zovik» iz

Zlatno doba Napretka (II dio)

Značajno je spomenuti, a to govori o aktivnosti *Napretka* u Tuzli između dva svjetska rata, da se još tijekom 1910. među *Napretkovim* aktivistima u Tuzli začela ideja o gradnji đačkog konvikta u koji bi se smjestili siromašni đaci. Originalnom idejom „Napretkova legija hiljade“ zamišljeno je da se za tri godine u šest okruga pronađe po tisuću ljudi koji bi pomogli gradnju srednjoškolskog konvikta, ali ta ideja je zbog slabog odziva zaboravljena.

Međutim, pokušavajući realizirati tu ideju uprava *Napretka* na čelu s predsjednikom dr. Viktorom Jankićevićem je kod tadašnjih gradskih vlasti pokušavala dobiti zemljište za gradnju konvikta. Napokon, Gradska općina Tuzla odlučila je 1914. godine darovati *Napretku* zemljište kod današnje pivovare za gradnju đačkog konvikta kako bi se olakšalo školovanje siromašnih đaka. Međutim, ideja o gradnji konvikta uskoro je odložena zbog početka rata, a neposredno nakon rata zbog teških gospodarskih prilika nije više bilo pokušaja njezina ostvarenja. Zbog političkih neprilika i porasta cijene nekretnosti, među tuzlanskim Hrvatima se smatralo da se ta ideja neće nikada realizirati. Međutim, gradska općina je ispoštovala svoje nakane te je *Napretku* za izgradnju konvikta darovala zemljište površine 1150 m², ali je ono prepisano na *Napredak* tek 1920. Međutim, zbog nedostatka novca nije se moglo početi s gradnjom pa se na zabavi organiziranoj zajedničkim radom obiju podružnica (podružnice Tuzla i Kreka) još 24. svibnja 1921. rodila ideja o pokušaju da se prikupi novac kako bi se podigao srednjoškolski đački konvikt u Tuzli.

No, tu je zamisao odbila Središnja skupština *Napretka* u Sarajevu s obrazloženjem da je rano za tu ideju jer i sarajevski konvikt još nije završen, da u njemu ima dovoljno praznih mjesta te da tuzlanska podružnica ne može sama podnijeti taj datak, jer su s tim skopčane velike žrtve moralne i materijalne.

Bojeći se bi općina mogla to zemljište dati drugima jer je ostalo zapušteno i *Napredak* nije na njemu izgradio konvikt, podružnica je 1924. molila središnjicu da se obrati Ministarstvu socijalne politike Kraljevine SHS kako bi se dobila jedna kuća za *Napretkov* đački dom na račun reparacije iz Njemačke, ali ministarstvo na taj prijedlog nije odgovorilo. Podružnica *Napretka* u Tuzli je u nekoliko navrata pokušala to zemljište iskoristiti te je na njemu napravila ljetnu kavau, ali se od toga odustalo jer se preko puta također nalazila ljetna kavana i to su bili bezuspješni pokušaji. Iako je Odbor za gradnju konvikta sastavljen još 1923., zbog nemogućnosti da prikupi dovoljnu sumu novca kao i zbog izostanka potpore od Središnjice (obezbijeđeno 50.000 dinara), taj se odbor se 1926. godine raspao. Ideja o gradnji zgrade konvikta je za kratko bila napuštena, ali se đački dom smjestio u zavodu časnih sestara sv. Vinka.

Usprkos tome što je za kratko bila napuštena ideja o gradnji đačkog konvikta za siromašne učenike u Tuzli ona nije zaboravljena tako su čelnici tuzlanskog *Napretka* 28. svibnja 1938. uputili su središnjici prijedlog glavne godišnje skupštine podružnice da se u njihovom gradu otvori srednjoškolski konvikt. Prijedlog je argu-

mentiran vrlo zanimljivim podacima koji su cijelu stvar i u Tuzli i u Sarajevu ubrzali tim više jer su bili vrlo uvjerljivi. Sadržavali su činjenice koje su za obje strane bile respektabilne. Naime, u Tuzli su te 1938. postojale tri škole (puna gimnazija, građanska i zanatska škola) u kojima su nastavu pohađali brojni đaci hrvatske nacionalnosti, uglavnom, slaba materijalnog stanja. No, dok su đaci srpske i muslimanske/bošnjačke nacionalnosti preko svojih kulturno-prosvjetnih društava imali srednjoškolske konvikte, učenici hrvatske nacionalnosti bili su „prepušteni sami sebi ili (su živjeli) po privatnim stanovima“ pod „dosta teškim materijalnim okolnostima“, a da se i ne govori „o nepovoljnim utjecajima kojima koji na njih u njihovim godinama vrši često okolina na koju su upućeni“. Srpsko prosvjetno kulturno društvo „Prosvjeta“ i Muslimansko prosvjetno (prosrpski orijentirano) kulturno društvo „Gajret“ imali su u Tuzli već niz godina svoje srednjoškolske konvikte. Muslimani/Bošnjaci prohrvatske orijentacije otvorili su 1937. svoj dom, a nekako u isto vrijeme otvoren je i Dom kralja Petra I., namijenjen za konvikt srednjoškola. I dok su roditelji učenika ovih dviju nacionalnosti mogli birati, Hrvati su ostali apsolutno prikraćeni, a mogli su djecu slati ili u Prosvjetin konvikt ili Dom kralja Petra I. Istina, uvjeti stanovanja u tim domovima bili su zadovoljavajući, ali prema tuzlanskim napretkovcima „njihov nacionalni odgoj je u suprotnosti od onoga što hrvatski narod od njih očekuje“

Zaključkom Glavne skupštine Središnje uprave *Napretka* (3.-5. VII. 1938.) načelno je dana suglasnost na prijedlog tuzlanske podružnice *Napretka* da se u gradu soli otvori konvikt. U slijedu napora učinjenih nakon što su prijedlozi Godišnje skupštine HKD „*Napredak*“ u Tuzli (23. V. 1938.) otposlani središnjici (28. svibnja), te nakon zaključka Glavne skupštine Središnje uprave, prevažan je bio posjet Tuzli predsjednika *Napretka* dr. Tugomira Alaupovića i razgovor što ga je potpredsjednik tuzlanske podružnice Stjepan Lozić imao s njim u Sarajevu. Očito, i jedan i drugi susret sondirali su teren za definitivnu odluku, koja je donesena na odborskoj sjednici tuzlanske podružnice 23. srpnja 1938., a glasila je „da se još ove godine otvori *Napretkov* konvikt u Tuzli“. Bio je to završni čin dugogodišnjih želja i napora pregalaca tuzlanskog *Napretka* i stvaranja realnih uvjeta da hrvatska mladež u startu skromno dobije takve uvjete za skrb, ali i mogućnost istinskog njevanja i promicanja hrvatske svijesti.

Središnja uprava *Napretka* je pored savjetodavne, uvelike i financijski pomagala realiziranje đačkog konvikta u Tuzli te je i medijski u tadašnjem tisku popratila napore tuzlanske podružnice za osnivanje konvikta. Pozadina traženja što veće medijske potpore bila je i u činjenici da je direktor tadašnje gimnazije odvratio zainteresirane roditelje da svoju djecu pošalju u *Napretkov* konvikt šireći nevjericu u uspjeh *napretkovaca*, istovremeno agitirajući za upis hrvatske djece u Dom kralja Petra.

Konačno, konvikt je otvoren 12. rujna 1938., dok je 1938./39. đački konvikt u Tuzli prvi put primio 12 pitomaca, a školsku godinu završilo ih je 11. Konviktom je u ime središnje uprave upravljala tuzlanska podruž-

nica: prvi perfekt bio je dr. Dragan Dujmušić, a kućni liječnik dr. Andrija Nuić. Ukupan broj štićenika tuzlanskog konvikta od školske godine 1938./39. do 1941./42. i nije impresivan: njih 48 ukupno (11 štićenika 1938./39., po 12 njih 1939./40. i 1940./41. te 13 1941./42.) koristilo je usluge konvikta.

Za svoju veoma široku djelatnost *Napredak* u Tuzli je na razne načine skupljao novac. Od svog osnutka *Napredak* je imao veoma značajnu djelatnost u društvenom i kulturnom životu grada. Značajno je spomenuti da je od samog početka rada *Napretka* u Tuzli jedan od glavnih načina financiranja njene primarne djelatnosti, tj. stipendiranja nadarenih učenika, bilo organiziranje zabava koje su donosile određene prihode od prodaje ulaznica, darova itd. (npr. godišnje i božićne zabave, kazališne predstave, prodaje znački). Prva zabava organizirana je već 1906. godine i o njezinu uspjehu izvijestila je središnjica. Pogrešno je tu- mačiti da su te zabave organizirane samo radi

materijalne koristi. One jesu bile značajna, često isticana i važna stavka, a prikupljena sredstva su bila poticaj za većinu ostalih ne manje značajnih segmenata društvene djelatnosti, međutim, zabave su još više bile prigoda za susrete i razmjenu mišljenja među članovima, a poticale su na aktivnost sve članove i simpatizere. Dakle, efekti zabava su bili višestruki. *Napretkove* zabave u Tuzli su bile poznate i veoma posjećene. Zabavama su nazočili ljudi svih vjera i svih staleža stanovništva, ponekad u tolikom broju da prostorije nisu bile dovoljne da prime sve zainteresirane. Zabave su bile prigoda da se dođe do izvanrednih izvora prihoda, npr. ako se na priredbu u spomen smrti određenih književnika, npr. Augusta Senoe, ne naplaćuju ulaznice, ipak se ta prigoda koristila da se prodaju razglednice s likom Augusta Senoe i na taj su se način skupljala određena materijalna sredstva. Zatim, prodavale su se značke (1000 godina Hrvatskog kraljevstva), kuverte, kalendari (*Napredak-Radiša*). Tu je bilo i organiziranje dobrotvornih lutrija (*Napretkovih* srećaka), koju su raspacavali siromašni ljudi uz proviziju od 1 dinar, a na taj način se pomagalo i njihovo teško materijalno stanje.

Nikola Čiča

U sljedećem broju zabave kao oblik financiranja *Napretkove* djelatnosti.

Na tragu jednog sjećanja

ENTUZIJAZAM I SAMOPRIJEGOR JURJA NOVOSELA

Nije uobičajeno da u jedan ljudski život stanu tolike institucije koje je gradio i razvijao Juraj NOVOSEL, istodobno radeći u razredu kao profesor, odgajajući generacije, stvarajući univerzitetsku administraciju, radeći u sportu, kulturi, informiranju, pišući brojne publikacije i članke, organizirajući brojne manifestacije...! Istina, nije uobičajeno, ali se dogodilo i ostalo nam za sjećanje i trajne uspomene

Davno su kazali i zapisali: „**I bi riječ...**“ Tragom sjećanja na **Jurja NOVOSELA**, koji je preminuo prije godinu i koji dan, može se reći i bez bojazni od greški i pretjerivanja kako je bio jedan bogat život; neizbrisiva i nezaboravna djela u Tuzli. Bio je jedan čovjek, upornost, samoprijegor, ljubav i svestranost. Na web stranici Univerziteta u Tuzli zapisano je i svjedoči kako je bio jedan od najvećih entuzijasta koji je živio u ovom gradu. Djelo koje je ostavio iza sebe je plemenito svjedočanstvo nastanka brojnih institucija u ovom gradu, koje su svijetli primjer neumornog i vrijednog višegodišnjeg i nikada prekinutog samoprijegornog rada. U sve što je radio i ostvario, unosio je ljubav i elan. Oni koji su s njim radili i koji su ga malo bolje poznavali skloni su tvrdnjama kako po svemu podsjeća na osobu koja je živjela i proživjela nekoliko života. Nije uobičajeno da u jedan ljudski život stanu tolike institucije koje je gradio i razvijao, istodobno radeći u razredu kao profesor latinskog jezika, odgajajući generacije, stvarajući univerzitetsku administraciju, radeći u sportu, kulturi, informiranju, pišući brojne publikacije, i članke, organizirajući brojne manifestacije...! Istina, nije uobičajeno, ali se dogodilo i ostalo nam za sjećanje i trajne uspomene

I tako sve, bez imalo samopošteđene, dulje od 54 godine; od 1954. godine do posljednjeg dana svog izuzetno bogatog i sadržajnog života. Najveći dio svoga radnog života, ukupno 34 godine, proveo je na Univerzitetu u Tuzli. Jedan je od prvih uposlenika Tehnološkog fakulteta Tuzla, na kojem je radio od njegovog osnivanja 1959. do 1975. godine, kada dobiva zadaću od posebnog društvenog značaja: osnovati Medicinski fakultet i Univerzitet u Tuzli. S akademikima **Ismetom MUJEZINOVICEM**, vrsnim slikarom i **Tihomilom MARKOVIĆEM**, znanstvenikom, te profesorom **Ibrom PAŠIĆEM** bio je ključni operativac koji je iznio posao osnivanja Univerziteta u Tuzli 1976. godine. Po osnivanju Univerziteta, prelazi na ovu visokoškolsku instituciju. Gledajući i analizirajući iz današnje perspektive, nameće se zaključak kako je on zapravo bio i rodonačelnik suvremene univerzitetske administracije i jedan od najznačajnijih kroničara Univerziteta u Tuzli, koji je pripremio i pisao za 65 univerzitetskih i fakultetskih publikacija. U jedan radni život stalo je puno institucija, osnivanja, gradnje, pedagoškog rada s mladim ljudima; osnivanja Zajednice univerziteta Bosne i Hercegovine, kojoj je bio glavni tajnik, te Zajednice univerziteta tadašnje Jugoslavije. I izvan visokog obrazovanja i obrazovanja uopće, radio je i gradio: u Omladinskom sportskom društvu „Jedinstvo“ Tuzla, gdje

je bio generalni tajnik, dopredsjednik i predsjednik; predsjednik Odbojkaškog kluba „Jedinstvo“, aktivan u SOFK-i (Savez organizacija fizičke kulture), a prije toga i u svojim mlađim godinama u Đakovu, te Doboju, u Klubu pjesnika, u izviđačkom klubu, u Sindikatu...!

Poslije umirovljenja 1993. godine ne posustaje. Radi na obnavljanju Hrvatskog kulturnog društva „*Napredak*“ i Društva „Hrvatski dom“, Tuzla, a bio je aktivan i u Hrvatskom športskom društvu „Zrinski“. Mjesečna novina HKD „*Napredak*“ Tuzla - HRVATSKI GLASNIK – posebna je priča i njegovo djelo. U tome je listu, posljednjih nekoliko godina svojega života, bio glavni i odgovorni urednik, te ključna osoba za koju kažu, a sasvim je sigurno ne griješe i ne lažu, držala tri kuta ovoga lista. Nad ovom novinom je ne samo dežurao, nego joj se sav predavao, s posebnim pregnućem i strepnjom brinuo da se na vrijeme pojavi pred čitateljima. Događalo se, ne njegovom krivicom, nego zbog drugih da *Glasnik* zakasni s pojavljivanjem pred čitateljstvom. Tada je **Juraj NOVOSEL**, kojeg su „*Napretkovci*“, zvali i Jurek i Jurica i glodur (glavni i odgovorni urednik), tugovao i bolovao. Stalni osmijeh na njegovom licu zamjenjivali su tuga, briga, ljutnja...! Jednostavno nad *Glasnikom* je bdio kao nad svojim djetetom. U takvim raspoloženjima ljutito je znao reći kako mu je svega preko glave i da će podnijeti ostavku. Međutim, kada se novina pojavljivala sve se nekako, kao samo od sebe, izglacavalo i na početak vraćalo. Opet su na površini, u prvom planu i u razgovorima, provijali optimizam i ljubav. Kao glavni i odgovorni urednik čuvao se prejake riječi u tekstovima *Glasnika*. Uporno i strpljivo je objašnjavao nezadovoljstva kako se i najoštrija kritika može izreći blagim i toplim riječima, te da kao takva najčešće bude plodotvornija i produktivnija. Na sličan način ponašao se i spram Međunarodne likovne kolonije „Breške“. Uspijevao je doći do svakog sudionika, podijeliti s njima zadovoljstvo što su u hladovini brežakih lipa i što zajedničkim snagama stvaraju nova umjetnička djela. Svoju dobrotu, ljubav i plemenitost prenosio je sobom i na druga mjesta. Jedan od najboljih dokaza za to je ovogodišnja Likovna kolonija „Breške“, prigodom čijeg su otvaranja gosti i prijatelji iz Subotice, tuzlanskim *Napretkovcima* darovali umjetnički naslikan portret **Jurja NOVOSELA**. Zar treba bolji dokaz kako je naš Jurica ostavio neizbrisiv trag za kratkih gostovanja među subotičkim Hrvatima i na tamošnjim kulturološkim manifestacijama.

Na prošlogodišnjem komemorativnom skupu izgovoreno je, osim ostalog: „**Teško je povjerovati da nas**

Juraj Novosel više nikada neće posjetiti, iz torbe izvaditi Hrvatski Glasnik, pisan s ljubavlju, da više nikada nećemo čuti njegov topli glas kojime pronalazi riječi utjehe, ohrabrenja, radosti, nade. Moramo u mislima preletjeti trenutke koje smo podijelili i pokušati sagledati što smo sve od njega dobili, mi pojedinci, znanci i prijatelji, kolege, ali i čitava zajednica. Odlaskom Jurja Novosela ostaje velika praznina. Najprije njegovoj obitelji, sinu Damiru, o čijim uspjesima u dalekom svijetu (Americi – op. a.) je s velikim ponosom govorio, snahi Zikreti koju je neizmerno volio, te posebno njegovim unukama Jasmini i Vedrani, čije je fotografije uvijek nosio sa sobom i čije je prve životne uspjehe prepričavao s velikom ljubavlju. Ostaje praznina i svima nama, njegovim kolegama i prijateljima, brojnim generacijama učenika i studenata, praznina njegovim poznanicima i sugrađanima. Tuzla je izgubila jednog velikog čovjeka, jednog skromnog, samozatajnog radnika, koji je djelujući iz pozadine dao nemjerljiv doprinos gradnji najvećih djela na koja smo danas svi ponosni. O Jurju Novoselu će se dugo i lijepo govoriti, jer on je nadahnuo mnoge.“

I prethodni redovi dokaz su tvrdnje kako će se o **Jurju NOVOSELU**, Jureku, Jurici... dugo i lijepo govoriti. Istina mnogi će ga zaboraviti, možda i ružno o njemu govoriti, jer nitko bezgrešan nije; ali generacije koje su ga naslijedile u HRVATSKOM GLASNIKU ne smiju ga nikada zaboraviti. Ni sadašnje, aktualne, ni neke buduće. Najmanje toliko je zaslužio, pa makar u nečijim sjećanjima živjele polemike s njim, jer i one su bile u funkciji boljeg i kvalitetnijeg, - *Napretkovog*, našeg i *Jurjevog Glasnika*. U funkciji plemenitosti, tolerancije, ljubavi i dobrote.

N. J. I.

Lovrenovićeva monografija - spomenik stečku

Monografija povjesničara Dubravka Lovrenovića „Steći – bosansko i humsko mramorje srednjega vijeka“, privlači pažnju brojnih čitatelja na promocijama koje autor organizira u gradovima BiH. Tako je bilo i početkom srpnja u Tuzli gdje je, između ostalog, naglašena rasprostranjenost stećaka ne samo na području BiH, nego i na području Hrvatske, Crne Gore i Srbije. Također je upoređeno da su mnogi pokušali svojatati stečke govoreći kako su oni pravoslavni, katolički ili krstjanski, dok je Lovrenović svojom knjigom pokazao da steći pripadaju svima. Važno je napomenuti da ovo djelo o stećcima kao jednim od najvrjednijih kulturno-povijesnih bogatstava govori objektivno, iako smo u posljednje vrijeme svjedoci tri vrste priča o povijesti, kako same BiH, tako i njezinih stećaka.

„Rekao bih, mi smo zemlja koja vlastito kulturno-povijesno naslijeđe ne poznaje u dovoljnoj mjeri. Steći jesu na margini stjecajem niza okolnosti, ali podvlačim i vjerujem da ova knjiga može doprinijeti da se takvo stanje mijenja. Vjerujem da su steći takav kulturološki fenomen u europskim okvirima koji jednostavno ne može biti zanemaren. Vjerujem da će stećcima, kao upravo takvom kulturološkom fenomenu, pripasti ono mjesto koje im objektivno i pripada“, kaže autor, Dubravko Lovrenović.

Nažalost, brojni steći su posljednjim ratom uništeni, a zbog nemara, nebrige i sve teže situacije u BiH, oni su gotovo stavljeni na marginu kulturno-povijesne baštine. Sve više se o stećcima govori nacionalističkom retorikom i oni u posljednje vrijeme postaju predmetom dobivanja političkih poena, naglasio je **Enver Kazaz**, književni kritičar i književni povjesničar. „Ovakva monografija, zapravo rezultat jednog istrajnog sintetičnog rada gdje se Lovrenović naslanja na svoje velike prethodnike, poput Šefika Bešlića, ili Marijana Vencela, i novim naučnicima daje dovoljno prostora da krenu u jedno poliperspektivno istraživanje ovog fenomena.“

Domaćin promocije bio je tuzlanski gradonačelnik **Jasmin Imamović**, koji smatra da XXI. stoljeće sve više nameće tuđe, tzv. zapadne vrijednosti, te da se tako gubi poštovanje prema onome što najviše govori o Bosni i Hercegovini i njezinim građanima:

„Ova knjiga, spomenik stečku, višestruko je korisna knjiga, ujedno i knjiga upozorenja zašto se zapušta jedan od najoriginalnijih elemenata, kada je u pitanju povijesno naslijeđe cijelog europskog kontinenta.“

Bosna i Hercegovina, zemlja opterećena brojnim socijalnim problemima, danas nema značajno izražen odnos prema kulturno-povijesnoj baštini, pa ni prema stećcima. Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika trebala bi kandidirati stečke, zajedno s Hrvatskom, Srbijom i Crnom Gorom, na listu svjetske baštine. To bi, prema riječima autora, profesora Dubravka Lovrenovića, moglo doprinijeti mijenjanju odnosa prema stećcima. „Nadam se, jer mislim da postoje brojni argumenti s obzirom na jednu vrlo specifičnu umjetničku, teološku, povijesnu, estetsku dimenziju, koju steći posjeduju, unutar cijelog tadašnjeg europskog srednjovjekovlja, odnosno europske kulture smrti.“

Autora Lovrenovića boli nezainteresiranost većine Bosanaca i Hercegovaca za očuvanje stećaka. „Dosađuje iskustvo pokazuje da ako je zainteresirana, onda su to uglavnom, ili u pravilu, radi o zloporabama povijesti, a ako nije zainteresirana, onda se povijest ignorira. A povijest, naravno, ne možemo izostaviti iz naših promišljanja, ni sadašnjosti niti budućnosti. U tom smislu je zapravo i važno reinterpretirati naše stare predodžbe, ne samo o stećcima. Steći su naravno, jedan od najmarkantnijih primjera. Ima, naravno, i drugih. Rekao bih – mi smo zemlja koja vlastito kulturno-povijesno naslijeđe ne poznaje u dovoljnoj mjeri.“

U BiH trenutno se nalazi oko 60.000 stećaka, ali i u Hrvatskoj, zapadnoj Srbiji i dijelu Crne Gore u manjem broju. Valja na kraju naglasiti da je upravo u stećcima sazdano značajno razdoblje bh. povijesti. Sada, nažalost steći nestaju, iz dana u dan.

M.M.

KNJIŽEVNI SUSRETI CUM GRANO SALIS

Tradicionalni književni susreti *Cum grano salis* ove godine započnuju 3. rujna, a proglašen je dobitnik nagrade održat će se 5. rujna. Tuzlanski načelnik Jasmin Imamović, inicijator ovih književnih susreta, predstavio je šest romana iz Srbije, Crne Gore, Hrvatske i BiH koji su ušli u uži izbor. Prema izboru žirija za nagradu *Cum grano salis* natječu se književnici **Slađana Bukovac** s romanom *Rod avetnjaka*, **Rade Jarak** s romanom *Pustinje*, **Bekim Sejranović** s romanom *Nigdje ni od kuda*, **Vladimir Pištalo** s romanom *Tesla portret među maskama*, **Vladimir Arsejanović** s romanom *Predator* i **David Albhari** s romanom *Brat*.

O tome što karakterizira ukupnu ponudu romana ovogodišnjih književnih susreta govorio je predsjednik žirija Irfan Horozović koji je ovu nagradu dobio 2003. godine. „Ova ponuda koja je izabrana iz zemalja regiona pokazuje nekoliko tješkova koji su zanimljivi za svakoga tko voli čitati. Prije svega postoji jedan vid preispitivanja prošlosti do onih knjiga kod kojih postoji jedna suptilna teorija zavjere onog tipa kakva već postoji u svjetskim romanima“, ističe Horozović.

Načelnik Tuzle Jasmin Imamović ponosan je što se već osmu godinu održavaju književni susreti *Cum grano salis* koji su među najznačajnijima u zemljama u regiji i što će se još jednom oživiti sjećanja na Mešu Selimovića.

Međunarodni književni susreti prvi put su se održali 2001. godine kada je i ustanovljena književna nagrada *Meša Selimović* za najbolji roman objavljen u prethodnoj godini na jezičkom govornom prostoru zemalja regije.

I ove godine će Tuzla početkom rujna biti pravo kulturno središte koju će posjetiti neka od najvećih književnih imena. Mnogi bi rekli, Tuzla je postala istinska njegovateljica književne, pjesničke i slikarske kulture.

Gradimir Gojer: *Breza crvena*. Pjesme.

TDK Šahinpašić. Sarajevo. 2008.

Svoje četiri pjesničke knjige Gradimir Gojer objavio je u kratkom vremenskom rastojanju, takoreći, tijekom godine dana. U njegovoj svestranoj i inventivnoj ljudskoj prirodi, iznimno kreativnoj osobi – progovorio je Pjesnik – a Gojer mu je dao priliku da dođe do izražaja.

Prvu knjigu *Večernje ispovijesti* objavio je Hrvatski kulturni centar, Banja Luka, svibnja, 2007. godine. *Capuccino u kafeu Manhattan*, objavio je *Rabic*, Sarajevo, 2008. godine. *Kaze iz Ferhadije*, objavio je *Bemust*, 2008. godine. Konačno, knjigu *Breza crvena*, objavljuje u izdanju TDK Šahinpašić, 2008. godine, kao četvrtu pjesničku knjigu po redu objavljivanja.

Kao i u *Kazama iz Ferhadije*, u najnovijoj knjizi Gradimir Gojer ima /52/ pedeset dvije pjesme. Kako slučaja nema, osim u situacijama kada ne razumijemo što se događa, možemo, na primjer nagađati kako se Gojeru prema broju objavljenih pjesničkih knjiga, svako godišnje doba u kreativnom nivou događa kao pjesnička/poslovna godina od /52/ pedeset dvije nedjelje! Ili, pjesma nedjeljno.

No, šalu nastranu!

Evidentno, Gojer je intenzivno pjesnički radio i iz knjige u knjigu nedvosmisleno pjesnički napredovao i rastao. Kao osoba izuzetnog aktiviteta i značajnog iskustva, karakterističnog južnjačkog mentaliteta, dao je puno u prostoru teatrološke esejistike i političke publicistike, teataru općenito od režije do dramatizacije i libreta. Sada se gorljivo ispoljava kao nadahnut lirik, pjesnik visoko kultivirane motivacije i suvremenog pjesničkog iskaza. Na tom vremenski promatrano kratkom, jednogodišnjem rastojanju, Gradimir Gojer je kroz sebe prošao dugačak put uspravljanja samosvijesti od djetinjstva i obitelji, do pjesničkog imenovanja iznimno složenih pjesničkih relacija koje izlaže u najnovijoj knjizi kao osobnu mjeru kulturalnih i umjetničkih pojava osobne i naše, nimalo jednostavne i uistinu nevesele suvremene stvarnosti.

Gradimir Gojer kroz četiri pjesničke knjige oštromno i pjesnički inventivno, nerijetko sarkastično i ironično, pronicljivo postavlja stvari na njihovo mjesto. Gojerov život je uvijek bio ispunjen stvarnim sadržajima koje kulturalno – možemo evidentirati i kao kulturološke i povijesne činjenice. Pjesničke knjige Gradimira Gojera upućuju nas kako taj čovjek širokog osmijeha, obrazovanja, načitanosti i beskraje tolerancije nikada niti jednu stvar nije radio polovično! Kako je uvijek, barem osobno, davao sve što se može dati drugim ljudima, posebno kulturnim angažiranjem bez ostataka. Bez sumnje i njegov politički angažman, uvijek je imao prije svega kulturalnu projekciju ili aspekt kulturne politike. Gradimir Gojer, je čovjek koji živi siguran u osobnu poziciju i bez nedoumice, jer, *kultura je jedina stvarna povijest čovječanstva!*

Na mjestu gdje se stvarnost pojavljuje kao sasvim izvrsna slika, Gradimir Gojer – ostaje isti, realan, ironičan, sarkastičan, oslonjen na iste dokaze o osobnom stavu, opredjeljujući se ovaj put za pjesničku formu. Njegova ideja o društvu i umjetnosti uistinu i jest pje-

snička i tako iznimno bliska bh. biću. Pjesma u slobodnom stihu, postaje osnova njegovoga ispoljavanja. Riječ je o snažnim stihovima, nerijetko, parabolama. Njegovi politički eseji u knjigama *Lijevo* i *Osobni stav*, afirmiraju neizmjenjivost Gojerove ljudske vjere i pozicije. Dakako, na taj način detektiraju sav besmisao društvenih turbulencija koje bi htjele odricati i Gradimira Gojera i čovjeka općenito, namećući se kao početak svega.

Najnoviju knjigu *Breza crvena*, Gradimir Gojer organizira u pet ciklusa: *Predak potomku ili Hozo*, *Notturno*, *Don Quijote*, *Somnambula o budućnosti*, *Herceg Stjepan & heretici*. Snagom svoje pjesničke riječi Gradimir Gojer skreće pozornost kulturne javnosti na svoje pjesničke knjige. Pomoć kulturne, a može i *kulturalne javnosti*, na svoje pjesničke knjige, jer se i *ta javnost* izvrgla u svoju suprotnost kao u pjesmi *Breza crvena*: ... *Sve se stapa u kolor*, / *Bez nijansi*. / *Trijumfuje kič* / *Našeg nesklada* / *U sijenci brezinoj*. Bez sumnje, došlo je vrijeme *divljih* koji su izagnali *pitome* iz društvenoga i političkog života, došlo je do promjene društveno-ekonomske formacije. Gojer je visoko svjesna i kultivirana osoba stvarne erudicije koja vjeruje u *Sebe i ljude*.

Činjenica da vidi i osjeća koliko je potreban i realan u svome shvatanju stvari i života, čini da Gradimir Gojer uz kontinuirano pisanje esejističkih tekstova, piše pjesme i tako ostavlja dokaze u soluciji koja je bez nedoumice – kao u pjesmama o *Hozu* ili *Grafičkom listu*, *Ganglijama sunčanog Kristosa*, *Kraju slike*, *Izložbi Mirsada Konstantinovića*, ... ali se vraća i krajnje lirskim i osobnim motivima u ciklusima *Notturno*, *Don Quijote* i

oporuka, *Somnambula o budućnosti*, *Herceg Stjepan & Heretici*.

U pjesničkom istraživanju Gradimir Gojer se konzistentno izgrađuje sa stanovišta stiha i pjesme, pjesničke mjere, estetskih sredstava i dosega. Gojer to čini visprenom i s visokim vrijednosnim zahtjevima i kriterijima. Njegova osobna umjetnička iskustva su raznovrsna, on je veoma obaviještena osoba posebno o politici, kulturi i umjetnosti. Njemu je blizak smisao umjetnosti općenito, zato je Gojer sve više pjesnik i iz knjige u knjigu sa sve većim izgledima. Uzimajući za *credo*, za proslav svoje knjige stih Branka Miljkovića: *Celoga života reči su nas krale*... – Gojer samoironično, ili autoreferencijalno, artikulira i osobnu poziciju čovjeka koji je mimo pjesničkih objavio i dvadesetak drugih i drukčijih knjiga! Bez sumnje, pisanje jest davanje sasvim neovisno o formi i žanru, ali jest i dobivanje, osobni razvoj i izgrađivanje, pa čak i više od toga, čovjekovo prilaženje u blizinu *vječnosti*, dosezanje mogućnosti da se čovjek na *vječnost nasloni*, što mu je uvijek ili nejasna namjera ili sasvim svjesna želja i potreba.

Osobno poznavanje brojnih ljudi i poznatih ličnosti u Gojerovom primjeru podrazumijeva i međusobno duboko duhovno i energetsko prožimanje koje se i postvaruje kao odlika jednog vremena ili njegova osnovna karakteristika. Zato se Gojerove pjesme uspravljaju kao čvorišna pitanja o vremenu, društvu i umjetnosti, a svaka knjiga je arhipelag u kulturalnom miljeu ljudskih energija, djela, umjetničkih i životnih pitanja. O Gojerovoj poeziji, apsolutno je nemoguće govoriti unutar nekog obrasca i s obzirom na brojne i složene odlike njegove pjesme, trebalo bi razumijevati dubok smisao njegove *fenomenološke matrice*, jer on je Pjesnik koji se jednoga dana naprosto našao kao u najboljem osobnom stanju – u svojoj pjesmi kojoj je odmah dao sve što je mogao i koja mu je *uzvratila* milošću očiglednog rezultata i postignuća.

Gojerova umna i ljudska zrelost omogućavaju mu da svoja znanja i talente ispolji kao pouzdanu mjeru najrazličitijih pojava. Gojerova pjesnička rješenja u slobodnom stihu, nisu uvijek na jednostavan način čitka, što je uvjetovano kako Gojerovom karakterističnom i stvarnom erudicijom, tako i njemu svojstvenim oblikovanjem stiha i pjesme. No, vrijedno je uznapostojati i nije moguće ne razumjeti koliko je *prikladno*, inventivno i vješto pjesmu posvećenu Dževadu Hozu nasloviti *Grafički list*. Da uopće nije napisana izvršna pjesma u prozu, taj naslov je izvršno pokriće Gojerovog nadahnuća u kojem će reći pjesnički najvažnije, a potom i stihove: *Stojiš na nijemost vlastitu* / *Oslonjen*. / *Trebaš nebeski sklad u / Trniju*. / *Mirišes boju snoviđenja* / *Zatomljenju*. / ... /

Ime i poezija Gradimira Gojera na mapi bosanskohercegovačkog pjesništva sasvim su jasni i osobiti.

a. k.

Rođen u Ljubuškom /1935./ Srećko Galić se kao Odisej otisnuo u bijeli svijet, da bi se skoro, pa sedamdeset godina kasnije vratio i zavičaju u krilo izručio poputbinu i darove, ono što je stvorio i stekao hodeći svijetom uspravan i svoj, intelektualno i senzibilno nepotkupljiv. Hodio je i radio bez dvojbe, crtao, slikao, oblikovao snagom svojih prstiju, učio, podučavao i pomagao druge, prolazio svijetom, ali i svijet je hrlio kroz njega. Život nije bio milostiv, a ljudi su, često bešćutni. Srećko Galić se sada vratio na svoju Itaku, za koju je cijeloga života bio vezan kao za jarbol, jer, bilo je zamamnih glasova sirena, glasova koji su mamili u daleki svijet kao u morske i životne dubine, u nepovrat. Sada, kada je tu u svojoj galeriji, Srećkov put svijetli kao pun iscrtan krug, svijetli njegovim djelom, jednako u njegovim učenicima, kolegama profesorima i umjetnicima, baš kako i priliči *zatvorenom strujnom krugu* na čijem spojnem mjestu svijetli i ova galerija koja okuplja dobar dio Galićevih djela. Tek sada se vidi koliko je to bio dug kompliciran put.

Skulpture, crteži i slike Srećka Galića u galeriji

Povratak na Itaku

Mada je, na kraju XIX. i početkom XX. stoljeća nastajala s evidentnim i umnoženim poticajima, Herbert Read će u svojoj *Istoriji moderne skulpture /1980./* ustvrditi, kako *skulptura moderne vrlo malo duuguje umjetnosti koja joj je prethodila, jer je osobena tvorevina ovoga, našeg vremena*. Ustvari, valjalo bi razumjeti u kojoj mjeri je potreba i odlučnost umjetnika da raskinu s tradicijom snažna i različito uvjetovana, ali i shvatiti, kako u stilskoj formaciji *moderne*, ipak, nisu svi umjetnici uspjeli u nakani *da stvore nove oblike koji više odgovaraju razumu i osjećajnosti novog doba*.

Skulptor Srećko Galić /Ljubuški, 1935. godine/, beogradski je student umjetnosti do 1962. godine, a potom profesor likovnog odgoja u Bosni i Hercegovini. Intenzivno kulturno življenje i stjecanje visokog obrazovanja u velikom gradu, a na samom vrhu vala stilske formacije *moderne*, učinili su njegovu talentiranu i inventivnu osobu na poseban način eklektičnom u rješavanju umjetničkih problema vizualizacije mase i prostora u skulpturi za koju se najintimnije i životno opredijelio.

Tako se i dogodilo, da Srećko Galić na najprirodniji način postaje i biva tipičnim predstavnikom s razmeđa *moderne* i *postmoderne* koje se u njegovoj osobi i njegovome djelu susreću i manifestiraju kao *analitička linija umjetnosti*, što bi rekao Filiberto Mena.

Naime, u vremenima koja su impresionistički oživljavala, a ekspresionistički ispoljavala snagu umjetničkih genija slikarstva i skulpture ovaploćenu u ličnostima Cezannea /1839. – 1906./ i Augustea Rodina /1840. – 1917./, a koja su već imala i očigledan primjer umjetničkog genija Pabla Picassa koji svojim životom, iskustvom i djelom baštini cijeli niz stilskih kategorija i oznaka u umjetnosti, mladi umjetnici su sebe pronalazili kao vibrantnu potenciju koja ih upućuje na njih same i život koji žive.

Talentiran i u sebi oslobođen, zdrav i snažan kao ličnost i priroda, obrazovan za umjetnost i istrajan u svome radu, Srećko Galić crta, slika i oblikuje skulpturu primjereno svome znanju, viziji i osjećanju crteža, boje, prostora i mase i mogućnostima njihovoga oblikovanja. On koncipira svoje crteže, skulpture i slike s punim uvažavanjem osobne unutarnje tenzije koja traži postvarenje, a koja će u djelu moćno utjecati, volumenizirati, zapremati, vizualizirati i estetizirati njegovom osjećanju primjeren prostor i masu. U načinu i postupku, minuciozno zahtjevan, Srećko Galić je skoro, pa potpun *neoklasicist*, prije svega po tome što iznimno drži do savršenstva oblika.

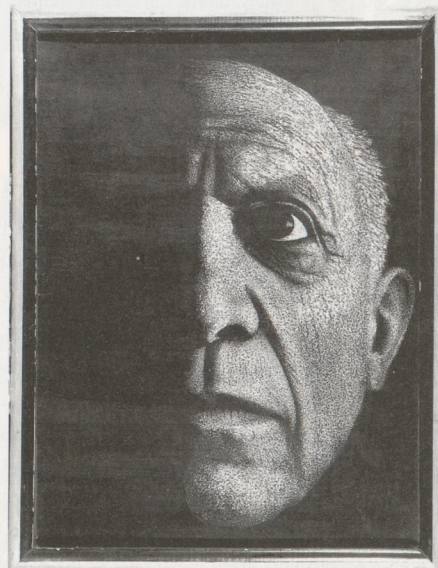
Unutarnji sadržaj crteža, slike i skulpture Srećka Galića, uvijek je u nivou iskazivanja elementarne životne potrebe osobne konstitucije. Galić traži i osvaja konkretan prostor nasuprot nasrtljivim silnicama suprotstavljenog okruženja. Čak i *Evoluciju autora* doživljava kao krajnje limitiranu mogućnost koja poprima oblik jajeta, u kojem se, evidentno, događa sve moguće i sve bitno do pokazivanja lica svijetu!

Tu, nevjerojatnu i osobno spoznatu mudrost, Galić saopćava radeći svoj autoportret! Galić je umjetnik svjestan potencije osobnog dara, ali i čovjek koji cijeni

prije svega vrijednost i dosege svoga rada. Naime, rad čini, pa se u njegovom rezultatu stalno saobražavaju i metamorfoziraju i dar, i rad, i čovjek, i rezultat. Ta okolnost biva Galićeva gnoseološka matrica na kojoj nastaju sva njegova djela, koja njome bivaju i poetički uvjetovana, kao i njegov razvoj u cjelosti.

Svojom unutarnjom energijom, životnom i razvojem snagom, Galićeve vizije i slutnje dobijaju u crtežu, slici i skulpturi traženi prostor, ali na njihovoj površini u svim pojedinostima opstaju i tragovi osvajanja tog prostora! Tako, u konačnom ishodu, Srećko Galić dobiva djelo koje svjedoči o čovjekovom životnom grču i pregnuću, o grotesknoj poziciji čovjekove pojave i njegove krhke nade koja inzistira i koja se na kraju – doima i karikaturnom u svom nastojanju, a tako i time uvjetovana i u svome konačnom postignuću. Mada, nikad nije puno, to što čovjek može, veoma je važno i uvijek, važnije je za drugog čovjeka kojega će potaknuti.

Tu vrstu ozbiljenosti, crno-humornog i grotesknog, posebno u skulpturi, ne susrećemo često. Naprotiv. Riječ je o tome da iza Galićevih djela u jednakoj mjeri stoje njegova za umjetnost obrazovana osoba, karakteristična životna filozofija kao i krajnje osoban stav prema svijetu i njegov stvaran rad. Zato, Galićev doraden umjetnički rezultat sugerira i stvarnu čovjekovu nesavršenost ili, postvarenje kao djelomičnu prilagođenost čovjeka životu i zahtjevima opstajanja. Nerijetko, Galićeve skulpture su duhovite i vedre, ali

u uvijek, duboko ljudske opcije stvarnoga do tragike, pa tako, sapčavajući životne paradokse o čovjekovom prisustvu, nerijetko, u konačnom ishodu i crnomorne, ironične ili, čak, groteskne, tj. tragikomične u čovjekovoj predanosti sporednom i izlišnom: *Retroaktivka, Zarobljena I., II. i III., Narikača*. Predajući se formi, čovjek gubi lice i stvaran sadržaj.

Skulpture Srećka Galića izvedene su brižljivo do najmanjih pojedinosti i detalja koji zadovoljavaju njegove zahtjeve prema volumenu i površini oblikovane mase u umjetničkom iskazu, a tako i estetskom govoru djela ili, masom oblikovanog i vizualiziranog prostora. Dobro je zapaziti kako je riječ o autoru koji

ima visoke kriterije prema crtežu kao umjetničkoj mogućnosti. Nužno se nameće usporedba i njezin ishod: Galić i u jednom i u drugom poslu, u crtačkom kao i skulptorskom zahvatu oblikovanja, pouzdano zna što želi dobiti i to postiže.

Galićevi crteži vrlo su bliski njegovoj skulpturi po savršenstvu postignuća i estetskog dosega, po konačnom ishodu njegovoga angažiranja, kao i po sasvim određenoj neprozirnosti koju Galićevi crteži i skulpture formalno i figurano zatvaraju, jednako površinom crteža/slike i upotrijebljenom masom tvoreći tajnu vizualiziranog prostora. Dakako, to doživljavamo kao svojevrsni hermetizam Galićevog iskaza koji je u biti – tajna njegovoga pregnuća. Prije svih, riječ je o Galićevim skulpturama koje nastaju kao postvarenje osobnog osjećanja svoje nutrine: *Alga, Simetrija, S. O. S.*, itd.

Tako, snaga autorskog doživljaja osnovnog motiva koji je bio poticajem nastajanja crteža ili skulpture, biva postvarena i objelodanjena samim djelom. Međutim, kako je nakon izvedbe skulptura i doslovno *izbačena u prostor* potencijalne i moguće recepcije, u kojem je *ostavljena* bez aureole koju nosi Galićev crtež, uviđamo kako je uistinu visoko jedinstvo Galićeve osnovne zamisli i postignuća u jednoj, kao i u drugoj opciji umjetničkog oblikovanja i kako umjetnik doseže izraz koji savršeno usmjerava energiju, emitirajući je kao svoj utjecaj.

Crteži Srećka Galića nam kao osobnu fascinaciju donose poruku o njegovome najdubljem i bez sumnje, bespogovornom opredjeljenju da bude skulptor i, nikako, nešto drugo. Potom, njegov život i djelo oslobađaju nas svake dvojbe. Njegov minuciozan rad u crtežu, češće je shvaćen kao njegova posvećenost tehnici crteža, nego kao odgovoran odnos prema jednoj likovnoj tehnici koju on stavlja u tragalačku funkciju i pripreme za dosezanje ostvarenja oblikovanjem mase!

Svojim karakternim crtama, kao svojim bitnim odlikama, likovi na Galićevim crtežima izranjaju iz potpune tmine i dosežu estetsko kao ravnotežu svih elemenata koji ih čine. Oni se, dakle, iz ništavila koje ih okružuje, koje im prijeti kao crna rupa koja će ih neizbježno i usisati, na sliku probijaju onim svojstvima koja će Galić zahvatajući u masu donijeti i u formi skulpture. Upravo na tom mjestu susrećemo i Galićevu nedvo-

smislenu predstavu o čovjeku kao biću koje potenciju svojih životnih izgleda nosi u sebi!

Umjetnikovo nastojanje u njihovome postvarivanju transformira čovjekov izgled u psihološki potentne i cjelovite portrete. Zato šutnja iza čvrsto stisnutih usana *Ćutologa*, postaje njegov prtljag i poputbina nebrojenih *izbojaka* na ovoju njegove glave. Frizura na *Glavi žene* okoštava u muflonske rogove. Čovjekova *evolucija* i *Glava djeteta* događaju se u čovjeku nedostupnim, nedokučivim i nekontroliranim pojedinostima njegovoga tijela i izgleda, jednako u robovanju svojoj težnji i odsustvu stvarnih mogućnosti nadzora i utjecaja na promjene koje se žele postići.

Galićeve skulpture su oblikovane, dovršene i nominirane kao njima svojstveno artikulirano psihološko stanje, koje autor kao njihovo bitno svojstvo prepoznaje i nastoji donijeti. Dakle, ovdje se sasvim nedvosmisleno u dvije varijante događa ista stvar: mrklina na portretu ostvarenom kao crtež – odsustvo je aureole za izjavu bistu, ili je ista transformirana u mrku patinu na njezinoj površini. U crtež ili skulpturu Srećka Galića, pojave se probijaju svojim bitnim svojstvima koja obasjavaju ili zatamnjuju – što je svejedno – njihov bitan sadržaj. Čovjek je i definitivno rob svega što ga čini i, neslobodan, ma što mislio o sebi, a umjetnik to tako jednostavno i nedvosmisleno vidi kao smiješno nastojanje da se uvijek bude nešto drugo, nešto što se ne može biti, nešto što nije ni potrebno biti istovremeno, nešto čemu apsolutno nema smisla robovati, kada se već *jest čovjek* po rođenju.

Galićeve slike *Kružna kompozicija, Simetrija, Leptir, Riba*, rađene u tehnici *akril na staklu*, slijede isti zahtjev: izoliraju predmetno koje je i figurano, što doživljavamo kao jedinstvo *slike predmeta* i *predmeta slike*. (Dr. Nikola Kovač: *SLIKA PREDMETA I PREDMET SLIKE, Sarajevo, 1973.*)

U rješavanju likovnih problema umjetnik je i sam doveden na isto djelatno mjesto. Srećko Galić tu vrstu *uvoda* postiže kao nužnost i uvjet osobnog sinkretično-eklektičkog polazišta koje će mu omogućiti da spram osnovne zamisli funkcionira bez distance i u onom nivou u kojem poetički osjeća stvarnost svoje pojave i svoje vizije, kao *spiritus movens* osobnog umjetnički produktivnog angažiranja.

Takav odnos umjetnika prema odabranom motivu i opciji likovne transformacije ima svoje puno opravdanje, jer likovni uradak ispunjava energijom crtanog, slikanog, modeliranog do nivoa, pa isti dobiva i zauvijek nosi magijsku potenciju pitanja na koje ljudski, ne uspijevamo dati odgovor ni u svojim životima. Dakako, to znači i da je umjetnikovo osjećanje i doživljaj svijeta, njegov rad i rezultat cjelovito življenje osobne mogućnosti koja komunicira sa suvremenosti, kao začaranim krugom u kojem tvorimo, npr. Galićevu *Kružnu kompoziciju*. A to, što se ne može iz tmine koja nasrće probiti odbljaskom na svojoj površini, taman, kao da i ne postoji.

Galić se ne postavlja kao *demiurg*, njegov rad i rezultat nose potenciju tolerancije i uvažavanja spoznatog i osviještenog znanja, ali uvijek i nedokučivog i nepoznatog u čovjeku. Njegov rad je do krajnjih mogućnosti nepretenciozno izjednačen s čovjekom i njegovim usudom uopće, s neizvjesnošću puta i dosezanja smisla konkretnim djelom, ali i općenito. Umjetnik se

javlja kao dobra ljudska mjera i sebi i drugom čovjeku i kao stvarna potreba na mjestu pojavljivanja i spoznavanja oblika koje smo dosegli samo istrajavanjem u sebi na svome putu.

Po širokom obrazovanju za umjetnost i respektabilnom umjetničkom iskustvu i postignućima, Srećko Galić je baštinič *moderne* u najboljem smislu, ali po rezultatima u crtežu, skulpturi i slici, osviješteni je i samosvojni predstavnik *postmoderne* koja je spremna svjedočiti o najrazličitijem i sasvim drukčijem. Autentično i neponovljivo svoj, Galić se ostvaruje na samo njemu blizak i jedinstven način, snažan i siguran, nerijetko, otvoreno podrugljiv ili čak zajedljiv spram znanih nam čovjekovih neskromnosti i ambicija bez pokrića. Na taj način, Galić se predstavlja i kao istinoljubiv i otrešit čovjek, poštovatelj života i osviješteni poznavatelj čovjekovih moći, kao osoba koja vjeruje sebi, svome daru i znanju, čovjek koji je prethodno pro- vjerio dobar dio svojih mogućnosti.

U estetskom nivou svojih djela, Srećko Galić slijedi ideal ljepote odnjenog zahtjevima klasičnih umjetnosti, brižljivo i arhitektonski organiziranu masu u dojmljivo snažnu kompoziciju, dovršeno, doradeno i cizelirano kao zahtjev za lijepo u djelu, ali i kao opciju jedne od mogućnosti postignuća.

Naime, Galić je od umjetnika *moderne* koji dobro znaju *suvremene probleme umjetnosti* i *probleme suvremene umjetnosti*. On je od onih umjetnika koji se ne igraju estetskim kao mogućnošću efekta nedovršenosti i govorom akcentima. U čovjeku je neodgo- netnuta tajna života, u Galićevoj skulpturi sadržaj koji joj izgled čini karakterističnim, jer je oslobođena *ideala*.

Galićeve skulpture poput magneta, privlače i podstiču na dodir rukom, na komunikaciju s promatračem, a upravo radi provjere oblika koji više isijava nego što odražava mutno svjetlo, baš zbog osjećanja da je djelo oblikovano samoćom, izoliranošću, ostavljenošću u sebi, osobnom tragikom.

Jednostavnost i čistota forme u skulpturama Srećka Galića dosegnuta je umjetnikovim visokim unutarnjim zahtjevom prema svemu onome što čini čovjeka i njegovu poziciju stalno izloženim i rječitim ovosvjetskim upitom naspram životnih nesmiljenosti.

Atif Kujundžić

ŽRTVE TORTURE na margini društva

Nedavno je Tuzla je bila domaćin dvodnevne regionalne konferencije o zaštiti žrtava ratne torture. Ponovljeno je da ovi ljudi, bez obzira na vrijeme koje je proteklo, duboko u sebi nose urezane traume koje su doživjeli u ratu.

Niti danas, četrnaest godina nakon rata, žrtve nemaju adekvatnu zaštitu niti pomoć od državnih tijela. Iako BiH i susjedne zemlje Srbija i Hrvatska imaju centre koji okupljaju žrtve torture, na Konferenciji održanoj u lipnju je naglašeno da ove osobe gotovo da nemaju nikakvu pomoć niti podršku vlasti zemlje, u kojoj su postali žrtve. Njima uglavnom pomažu nevladine organizacije. Političari opravdanje uglavnom nalaze u nedostatku mehanizama i resursa, te je čini se, donošenje Strategije za pomoć žrtvama torture u BiH još samo san onih kojima je ta pomoć najpotrebnija. **Jasna Žižović**, predsjednica udruženja «Viva žene» iz Tuzle:

„BiH ima zakon o civilnim žrtvama rata koji se implementira na dva entiteta. Dakle, žrtve nisu iste, iako su za nas svi isti. Nije isto žive li u Federaciji ili u Republici Srpskoj. Ako se prijave u Federaciji, i vrate se u RS, one ne mogu regulirati svoj status tamo. To je potpuna diskriminacija u odnosu na mjesto boravka. Imamo primjere diskriminacije u odnosu na spol, žene su po ovom zakonu o civilnim žrtvama rata lakše ostvarile prava, tj. dobile su status civilne žrtve, međutim, muškarci koji su bili u logorima i koji su doživjeli teška seksualna maltretiranja, oni još uvijek ne mogu ostvariti status civilne žrtve rata. Ali, s obzirom da je naša zemlja potpisnica mnogih konvencija, sama se obavezala da će sprovesti neke upute koje su tim konvencijama predviđene. No, moja pretpostavka je da država ne zna niti gdje tko što radi.“ Ni u bolje uređenim pravnim zemljama, poput Hrvatske, odnos prema žrtvama torture nije na zavidnoj razini, rekla je **Valentina Željak - Božović**, predsjednica «Centra za žrtve torture», iz Zagreba:

„Oni nemaju posebni zakon za civilne žrtve rata, nego postoji zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata. Naglasak je na „invalida“. Da bi netko potpao pod taj zakon, da bi stekao bilo kakva prava, mora postojati fizičko oštećenje od 20 posto, na temelju rane ili ozljede. Dakle, ne podrazumijeva se zlostavljanje, silovanje i razni drugi oblici psihičkog maltretiranja. Pravo se može ostvariti jedino u slučaju da postoji ozbiljno oboljenje. Bolest organizma mora biti u tom slučaju u visini od 60 posto.“

Koliko su žrtve torture zaista marginalizirane, najbolje govori primjer iz Srbije, gdje se tortura nad žrtvama može tretirati kao zastarjelo kazneno djelo. **Jelena Bakalić**, predstavica iz Beograda:

„Imali smo šest slučajeva za koje smo dobili između 200 i 300 tisuća dinara, znači, to je dvije - tri tisuće eura. Žrtvama ta nadoknada štete i nije neka suma koja će im pomoći, nego samo psihološki moment. S druge strane, Komitet za borbu protiv torture je pritisnuo državu Srbiju da pod hitno promijeni zakonodavstvo. Ne može djelo torture biti zastarjelo. Mada, da žrtve i dođu do te točke da tuže državu, odnosno da krenu s pravnom pomoći, isto treba neka snaga da bi se oni aktivirali i krenuli u taj proces.“

Dio tih žrtava rata koji su prošli logore je umro, jednim dijelom i prirodnom smrću. Jedan dio izvrši samoubojstvo, jer jednostavno nemaju nikakve podrške od strane države. Ta populacija odustaje, gubi moral i vjeru da bi bilo što sutra mogli ostvariti kao civilne žrtve rata, kao osoba koja je prošla te torture zbog „pogrešnog“ imena ili prezimena.

Četrnaest godina od masakra na tuzlanskoj Kapiji
OVDJE SE I UMIRE DA BI SE ŽIVJELO

Povodom 25. svibnja, četrnaeste godišnjice od masakra na tuzlanskoj Kapiji, kada je jedna granata ispaljena s položaja vojske Republike Srpske na planini Ozren, ubila 71 mladu osobu, a više od 200 ranila, brojni su građani, predstavnici organa vlasti i nevladinih organizacija odali počast nedužnoj tuzlanskoj mladosti. Također, 25 aktivista Inicijative mladih za ljudska prava iz BiH, Srbije i s Kosova, položili su cvijeće ističući da, mlade generacije ne smiju zaboraviti zločine kako se oni ne bi ponovili. I ove godine su Tuzlaci na 25. svibanj opet plakali prisjećajući se strašnog zločina na tuzlanskoj Kapiji na kojoj je prije 14 godina baš na Dan mladosti izgubljen 71 mladi život, a preko 200 ih je ranjeno. Rat je učinio svoje, gotovo nikome ništa nije dobro donio, a što je najžalosnije - stvorio je granice među ljudima.

Aktivisti Inicijative mladih za ljudska prava iz Srbije, Kosova, te BiH došli u Tuzlu kako bi odali počast žrtvama Kapije, te i na taj način pokazali da mladi ipak, mogu prevladati sjene prošlosti. **Luka Božović**, aktivista Inicijative mladih iz Beograda kaže da se u Srbiji veoma malo zna i govori o proteklom ratu. „Kao i u BiH, tako i Srbiji različite su reakcije - od krajnje pozitivnih do krajnje negativnih. Mi ne damo tim negativnim komentarima da nas sputaju u našoj želji da mi menjamo i da stvari budu bolje u budućnosti i da damo tu garanciju neponovljivosti koja je obavezna posle onoga što se dogodilo. Prije svega mi radimo na edukaciji mladih jer mnogo ljudi ne zna što se dogodilo, ne zna kako se dogodilo, manipulira se brojem žrtava, što je strašno. Ljudi ne znaju sve činjenice koje bi trebalo da znaju. I mi radimo na toj edukaciji i na stvaranju tih novih veza koje su jako bitne, naročito između mladih ljudi koji će sutra voditi naše dvije zemlje i koji će sutra stvarati te odnose i širiti tu priču tolerancije i tu priču mira i neponovljivosti.“

Kapija je već 14 godina u Tuzli simbol mladosti, iako je na njoj mladost izgubljena. Na Kapiji se i danas mladi susreću, upoznaju i postala je mjesto susreta parova. **Selma Pavlov**, aktivistica Mladih za ljudska prava iz Sarajeva, smatra da je vrijeme za pomirenje, ali da nikada nije vrijeme da se zaboravi. „Moramo definitivno ići dalje i da se konačno prevladaju te barijere i taj nacionalizam između ljudi koji neprestano vlada i koji je još uvijek, nažalost na našim područjima i u Srbiji. Smatram da je ovo najbolji način da se mladi suoče s onim što je bilo.“

Tanja Markalj je 5. svibnja došla iz Beograda odati počast svojoj generaciji koja je prije 14 godina poginula na Kapiji. „Naša je odgovornost i obveza da ne dozvolimo da mlade generacije i budući naraštaji zaborave na ove zločine. Samo tako možemo spriječiti da se tako nešto ponovi. Pravi dokaz za to da mladi ljudi razmišljaju o ovome i da su spremni na dijalog s mladima iz regije su upravo ovi mladi koji su došli ovdje. Svaki zločinac za zločin koji je počinio treba odgovarati i treba izaći pred Međunarodni kazneni sud - i to jest naš stav. Mislim da je stav Inicijative mladih za ljudska prava potpuno jasan po tom pitanju - zločinci trebaju odgovarati, izaći pred Međunarodni kazneni sud. I nadam se da će uskoro Vlada Srbije pronaći krivce i da će ih poslati pred Sud pravde.“

Mladi aktivisti iz Srbije došli su u Tuzlu samo s jednim ciljem, a to je biti primjer svojim kolegama u BiH i Srbiji kako se grade mostovi i prijateljstva, te kako se razbijaju granice. „Naši aktivisti iz Beograda, također, imaju potrebu i osećaj da budu u Tuzli jer trebamo se sjetiti toga što je bilo, ali i da nekako gradimo te mostove dalje - da mi mladi pokušamo preći preko svega i da se pomirimo s tim. Po mom mišljenju mladi mogu jedino da se suoče s tim što se desilo, da se činjenice, znači, dokažu. Jedini način je razgovor i dijalog između mladih ljudi na svim stranama. Ne postoji ono 'samo jedna strana je kriva, jedna strana treba da odgovara', nego sa svih strana treba da se utvrdi tko je kriv.“

Obitelji žrtava ponovno u suzama. Sjećaju se te divne mladosti koja je te lipeje, proljetne večeri krenula prkositi ratu. Za zločin na Kapiji osuđen je samo Novak Đukić. I ove godine su brojni građani Tuzle došli na Kapiju, položili cvijeće, pustili suzu i pomolili se. Četrnaest godina poslije ostaju iste riječi utjehe koje je davno napisao Mak Dizdar: „Ovdje se ne živi samo da bi se živjelo, Ovdje se ne živi samo da bi se umrlo, Ovdje se i umire da bi se živjelo.“

U Tuzli otvoren Trg slobode
NAJLJEPŠI TRG U BiH

Tuzla je početkom kolovoza dobila jedan od najvećih trgova u BiH, koji je uz to proglašen i najljepšim. Ova najnovija atrakcija posljednjih nekoliko dana na trg dovodi brojne Tuzlake koji uživaju fotografirajući se uz najnoviju fontanu. Posljednjih noći u našem gradu gotovo je nemoguće prići velikoj fontani od brojnih posjetitelja koji uz nju žele zabilježiti svoje zajedničke

susrete i izlaske. „Ovo je najveća i najmoćnija fontana u BiH, ona simbolizira istovremeno i Tuzlu i BiH. Na njoj su simboli starobosanskih stećaka i grbova. Izgradnjom ovog trga pokrenuli smo i preporodili Tuzlu“, izjavio je načelnik Tuzle Jasmin Imamović. Na otvorenju Trga slobode okupili su se brojni državni dužnosnici, među kojima je bio i Visoki predstavnik Valentin Inzko, te

dopredsjednica Federacije BiH Spomenka Mičić koja kaže kako je novi trg u Tuzli još jedno svjedočanstvo kako smo spremni uraditi nešto što nije samo vrijedno ovog trenutka, već nešto što ostaje kao zalag budućnosti. „Ovo je i jedna poruka svima nama, da niti prirodne nedaće kao što je slijeganje, ali ni ekonomska kriza ne smiju biti prepreka dobrim idejama. Kada se jedna ideja rodi onda je ne smije ništa zaustaviti. Svjedoci smo jedne takve istine i sada smo na Trgu koji već ima svoju tradiciju i koji će tu tradiciju nastaviti graditi“, rekla je Spomenka Mičić.

Ovaj trg simbolizira i zajedništvo među ljudima što je potvrdila činjenica da su bez obzira na jake pljuškove i grmljavinu brojni građani izašli iz svojih domova kako bi pozdravili najatraktivniji projekt u gradu. Subotom kada se u Tuzli vjenčavaju brojni parovi, oni upravo na ovaj trg dolaze reći svoje bračne zavjete i dati jedni drugima prve bračne poljupce. Grad koji sada ima jedinstvenu fontanu, jedinstvene slane slapove, te Panonska jezera zasigurno neće stati na ovome, barem dok je pravi čovjek na pravom mjestu, kao što je ovdlašnji načelnik Jasmin Imamović. Tuzla tako postaje sve bogatiji grad lijepih mjesta i nesvakidašnjih događanja.

Tuzla bila domaćin prvog međunarodnog festivala suvremene umjetnosti mladih

Kaleidoskop

Početkom kolovoza u Tuzli je održan prvi međunarodni festival suvremene umjetnosti mladih Kaleidoskop pod motom „Dijalog umjetnosti – umjetnost dijaloga“. Tuzlom je tog vikenda odisao duh mladih iz BiH, Hrvatske, Srbije, Nizozemske, Italije, Francuske, Velike Britanije, Njemačke koji su svojom kreativnošću oslikali, opjevali i animirali duh zajedničkog dijaloga koji je danas neophodan. Mladi iz BiH spremno su dočekali svoje kolege iz drugih zemalja te nam rekli da jedinstvo dijaloga započinje upravo u različitostima. „Najispravniji način da se pravi dijalog je putem kulture, mada je kod nas praksa da se dijalog pravi putem nekulture. Zato nam i jest ovako, uvijek neki problemi i uvijek nešto koči“, kaže nam umjetnik Dejan Slavuljica.

Umjetnika Darka Stanića zatekli smo kako uživa stvarajući „Zapis u soli“. „Namjenski sam za Trg soli zamislio rad u obliku viska koji ima oblik srca olovke. U podnožju je prosuta sol i on je interaktivnog karaktera te će svaki prolaznik imati priliku da ga pomjera i tako napravi crtež što će biti njegov zapis u soli“, kaže Stanić.

Tuzlaci su oduševljeni izložbom slika Mirka Ilića „Retrospektiva“ kojom je svečano i započeo ovaj međunarodni festival mladih. On kaže da zemlje u tranziciji imaju ljude dobrih ideja, da politički komplicirana i teška vremena stvaraju speci-

fičan humor, sarkazam koji pozitivno utječe na mnoga djela koja su posebna i razlikuju se od drugih. Po Iliću je problem kada se počnu raditi kopije, kada talentirani ljudi iz jedne tranzicijske zemlje počinju imitirati uspješne Amerikance. „Svijet već ima uspješnog Amerikanca, uspješnog našeg čovjeka koji radi nešto novo i toga se drži“, mišljenje je Ilića. Mirko Ilić poznat je kao umjetnik koji se uspio nametnuti svojim djelima oslobođen nacionalnim podjelama. Početkom devedesetih počeo je raditi ilustracije za Time, New York Times, New York Times Book Review, Washington Post, Money i Village Voice, a 1992. postaje art direktor internacionalnog izdanja Time magazina i Op-Ed strane New York Times-a. Osnovao je dizajnersku tvrtku, pokrenuo studio za grafički dizajn i 3D kompjutersku grafiku, predaje na poslijediplomskom studiju u New Yorku. Nagrađeni filmovi na „A festu“ - Međunarodnom festivalu amaterskog, art i trash filma, koji će biti prikazani i u Bolonji su „Orkestar zanata“ i „Prekažnjavanje“. Prema riječima predsjednika žirija Jasmina Durakovića to su bili najbolji radovi mladih umjetnika.

„Nešto nam se lijepo desilo u Tuzli, od četvrtka navečer do nedjelje do ponoći vidjela su se ona naša tri „T“. Naša je ideja bila da se Festival zove Kaleidoskop, što su gosti i prihvatili, kao simbol harmonije različitosti“, rekao je načelnik Općine Tuzla Jasmin Imamović. Suradnja gradova Bolonja i Tuzla, koja je odavno prerasla u iskreno prijateljstvo, ovim Festivalom još je više učvršćena. Dogovori za Kaleidoskop 2010. godine su već počeli, plan je i da se osnuje Škola animiranog filma, produže festivalski dani te da Tuzla postane lider u državi kada su organizacije sličnih manifestacija u pitanju.

Slatki život Joze ĐEREKA i filozofija Joze BATINIĆA

Izvjerni lovac **Goran MAKSIMOVIĆ**, iz Prijedora, obranio je prošle godine osvojenu titulu najboljeg lažova na 17. po redu "Lažijadi", tradicionalnom natjecanju lažova.

Ovo neobično natjecanje organizira Lovačko udruženje "Srndač" iz Omarske, kod Prijedora. Maksimovića priča o divljoj krmači koja je "carskim rezom" umjesto prasica na svijet donijela tele od 70 kilograma, po ocjeni tročlanog prosudbenog suda, bila je najbolja od ukupno 11 priča koje su se čule na ovogodišnjoj "Lažijadi".

Priča je nagrađena sa 500 konvertibilnih maraka, što nije za baciti, ali je to sitnica spram političarskih laži i to uz puno veće nagrade.

Veleposlanik Češke Republike Jiří Kudělka proveo je dugo vremena kako u našoj regiji, tako i u BiH. Izvršno poznaje kako povijest, tako i sadašnju situaciju. U razgovoru za mostarski Dnevni list veleposlanik je još u užujku ove godine izjavio kako je naša zemlja tek na početku europskog puta, ali istovremeno naglasio kako treba doći do promjene pristupa međunarodne zajednice prema BiH, jer bi zadržavanje OHR-a vjerojatno usporilo europsku integraciju BiH.

Bojim se kako bi bez OHR-a i čvrstog europsko-američkog zavrtnja ruku našim političarima stanje bilo daleko gore. Uostalom, dokaz tomu su nedavne posjete Bosni i Hercegovini visokih dužnosnika iz Amerike i EU-a.

Glavni urednik Katoličkog tjednika, što ga izdaje Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije, gospodin Josip VAJDNER, u jednome je broju napisao: „Na papiru će formalno stajati da su svima (u BiH - op.a.) zajamčena jednaka prava, ali je opća karakteristika da su oni koji su u većini JEDNAKI pred zakonom od onih koji su u manjini.“

Potpuno se slažem s urednikom Vajdnerom i mogu se pohvaliti kako smo slične poruke objavljivali i na stranicama Hrvatskoga Glasnika glede političko - pravne ugroženosti Hrvata. Nažalost, sve su ostala mrtva slova na papiru, kao i citirana Vajdnerova tvrdnja. Ali, ali, ali...ne treba odustajati od ovakvih i sličnih pisanja; jer što nije zapisano nije se ni dogodilo.

Napuljski nadbiskup, kardinal Crescenzo SEPE, će godišnju plaću i dio vlastite uštedevine staviti, ako to već nije učinio, kao početni kapital biskupijske banke koja će potrebitim osobama dijeliti male zajmove.

Prethodne redove preuzeo sam iz Katoličkog tjednika od 26. travnja 2009. godine, a sa željom ne bi li probudio domaće financijske moćnike da učine nešto slično u Bosni i Hercegovini.

Iz pouzdanih i p(ri)ovjerljivih izvora nedavno sam saznao kako se dr. Jozo ĐEREK, odnedavno uspješno bavi pčelarstvom.

Čestitam medikusu Đereku i onako uzgred dodajem kako ni najmanje ne stoje „dušmanske“ tvrdnje da muškarci u trećem životnom dobu nisu sposobni i zainteresirani za slatki život.

Imenjak medikusa Đereka velečasni Jozo BATINIĆ, župnik u Morančanima, ne bavi se pčelarstvom, ali je dobro proučio, a možda i dalje proučava povijesno-filozofsku literaturu. U to sam se osobno uvjerio slušajući njegova visokoumna pitanja i komentare koje je izrekao na tribini pošt. dr. Zdravka TOMCA, u Tuzli.

Još samo da se odluči na pisanje sličnih tema za Hrvatski Glasnik ili bar za rubričicu iskrivljeno ogledalo, prije nego bude razbijeno.

Pitaše me neki znanci, česti gledatelji televizijskih prijenosa zasjedanja Sabora Republike Hrvatske, tvrdeći kako ja to kao novinar moram znati, zašto zastupnik Ivo ANDRIĆ-LUŽANSKI, Živiničanin s tuzlanskom adresom, uvijek sjedi u zadnjem redu saborske dvorane.

Pretpostavio sam zašto, ali i provjerio, pa saznao kako to čini radi cjelovitijeg uvida u zbivanja među zastupnicima, ali i radi sigurnosti, jer mu na toj poziciji nitko ne sjedi iza leđa. Inače, koliko mi je poznato, od početka njegove političke karijere nitko mu niti sjedi, niti stoji iza leđa.

P.S. Tvrdnja mojih znanca kako puno toga, kao novinar, moram znati potpuno je pogrešna, jer su novinari, što je davno izjavio legendarni Moša PIJADE, samo univerzalne neznalice.

I još jedno meni postavljeno pitanje. Neki čitatelji Hrvatskoga Glasnika uočili su kako krivo ne gledam aktualnog gvardijana Franjevačkog samostana u Tuzli fra Zdravka ANDIĆA, kao nekada ranije fra Petra MATANOVIĆA.

Pa, razlog tomu je što se mlada Andić, puno, puno manje medijski eksponira pa nemam mogućnosti uloviti njegove gafove.

Na području deset kantona u Federaciji BiH ima 17 kamera koje bilježe prolasku na crveno i prekoračenje brzine i evidentirale su, početkom 2009. godine, više od 50.000 prekršaja, što je vozače koštalo oko 2,5 milijuna maraka. U Sarajevskom kantonu četiri kamere zabilježile su 17.700 prekršaja, za koje su nesavjesni vozači platili oko 1.100.000 KM. Nusret SELIMOVIĆ, komandir Saobraćajne policije Sarajevskog kantona, ističe da je broj naplaćenih kazni vjerojatno veći, jer sudije nisu izrekle kazne za još 360 prekršaja.

Dobar način za dopunu proračuna. Istu formulu bi trebalo primijeniti i u RS-u, ali i što više kazni naplaćivati od političara, jer oni prave svakodnevne prekršaje i bez saobraćaja.

Traži se idejno rješenje za najmoderniji zatvor u državi. Objekt će biti izgrađen na parceli od 50.000 četvornih metara, pisale su neke sarajevske novine.

Šteta što BiH nema Goli otok, ali ne bi bilo teško naći zamjenski kamenolom. Kandidata ima i previše, a svaka presuda bi mogla nositi oznaku „U IME NA-RODA“.

IZETBEGOVIĆ (Bakir sin Alije op.a.) i TUĐMAN (Miroslav sin Franje op.a.) hoće u predsjednike, glasilo je jedan nedavni novinski naslov.

Ništa čudno, niti neobično. Odavna je poznata poruka: „Ne pada iver daleko od klade“, ali ima i izuzetaka, koja potvrđuju pravilo.

Aliji, nikad se ne zna kada će neki sin ili kći krenuti očevim stopama, a moguće i „iznenada“ biti imenovani na neko ministarsko mjesto ili veleposlaničku dužnost i tako unovčiti roditeljski (pre)minuli rad.

Novinar Asaf BEČIROVIĆ je u komentaru „Oslobođenja“ napisao: „Imate uramljenu fotografiju Nedžada BRANKOVIĆA, premijera Federacije BiH?! I kanite je obesiti na zid! Prije nego to i uradite, razmislite malo. Imajte na umu da mali lopovi više na vješalama, a veliki na zidu.“

Svaki dodatak na ovo mi se čini suvišnim.

„Ko nema šta da jede nek' se od muke pojede“, napisao je i objavio sarajevski humorist Osman DŽIHO.

Ama, grizem samoga sebe godinama, ali osim što sam stariji muke su sve veće.

Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan MESIĆ, nedavno je izjavio, a bosanskohercegovački mediji prenijeli: „Interes Hrvatske je da BiH uđe u EU.“

Zanimljivo!?! Na ovu izjavu nije bilo sarajevskih reakcija kako se predsjednik zapadnog susjeda BiH miše u politiku i poslove druge države. Aaaa,...! glede ove izjave Bosanci i Hercegovci nemaju ni štete, ni koristi.

Birač uštedio 17,4 milijuna - glasilo je naslov u jednim novinama, pa sam se pitao kako jedan čovjek, birač koji bira ili glasač koji glasuje može toliko uštedjeti. Kad ono...Uprkos nepovoljnoj situaciji na svjetskom tržištu i padu cijena aluminija i glinice, Fabrika glinice „Birač“ u prošloj godini ostvarila je uštedu od 17,4 milijuna maraka.“ Kako bi spriječili zabunu urednici, redaktori ili lektori mogli su i trebali riječ „Birač“ staviti pod navodnike.

Ali, tada bi izostala navlakaša i rijetki bi pročitali citirani tekst. Osvete radi, što su me ovom varkom navukli na čitanje, ne spominjem novine koje su to objavile.

Krivo (o)gledao: Nikola J. IVANOVIĆ

Milo moje...

Kada sam neki dan pročitala naslov u jednim novinama „Nedostaje mi mama“, ostala sam frapirana, kao vjerojatno i većina onih koji su došli do ove priče. Jedna malena lva od pet

godina tako je vješto učiteljici u vrtiću opisala svoje obiteljske trenutke s mamom i tatom, da svaki put kada imam priliku vraćam se na ovaj članak samo zato da u budućnosti ne bih pogriješila. Čitam priču i zazirem od modernog zapada koji odvaja mame od tata, tate od mama, djecu od mama i tata. Naime, učiteljica priča kako je danima morala uvjeravati lvu da treba ići kući kada baka dođe po nju u vrtić što je lva stalno odbijala. Nakon nekog vremena učiteljica posljednje lvu pred sebe i pita je zašto ne želi doma. Lva se rasplače. Kaže, umjesto poljupca ona dobije vrećicu punu slatkiša i umjesto njihovog međusobnog razgovora ostane sama pred TV-om. Kada je prije par dana htjela sjesti tati u krilo, on joj je grubo rekao „pazi na laptop“, a najgore od svega joj je to kada subotom ujutro kada bi se htjela s njima maziti, oni joj daju da legne pored njih, ali da malo šuti jer bi oni još koji sat odspavali. Tako, kaže mala lva, uzme svoju bojanuku i sama se zabavlja. Učiteljica i dalje sluša malu lvu i da skrene pažnju s te njezine tužne priče želeći da je malo razveseli pita je, kako joj je bilo na proslavi rođendana. Kaže lva, bilo je lijepo, ali mama i tata su sve kupili u jednoj sastičarnici, došlo mnoštvo djece i opet rođendan bez majčinske topline. Tek iz kuce je sve promatrala i pazila na red jedna od baka....

Ovo je tek jedan dio napisane lvine i učiteljicine priče koji svedjedno nije lagan. Mame i tate preopterećeni poslom, željni karijere i poslovnog uspjeha duhovno su skroz osiromašili. Jer za svoju jedinicu nemaju vremena, a i kada bi ga mogli naći gledaju da se koliko toliko odmore kako bi opet odmorni otišli na posao. Malena lva nakon pet godina ne želi više ni ići kući. Ljepše joj je u vrtiću s tetama koje joj koliko toloko posvećuju pažnju i obraćaju joj se s toplim riječima.

Ovo je tek jedna od veoma bolnih priča današnje dječice koja zavide onoj drugoj djeci čiji roditelji imaju vremena za njih i koji se svakodnevno s njima igraju u parkovima. Tko je kriv za ovaj ubrzani način življenja u kojem ništa ne stizemo, osim lijepo se dotjerati misliti na to kako će na poslu sve dobro funkcionirati. Stoga ne treba postavljati pitanje zašto se posljednjih mjeseci u medijima stalno govori o porastu malodobičke delikvencije. Jer tko može biti kriv za takvu opasnu djecu, ako im vlastiti roditelji ne pružaju dovoljno pažnje i ljubavi i ne uče ih pravim životnim vrijednostima. Djeca danas ostaju nakon vrtića i škole prepuštena sama sebi, mogu otići kud god žele, svratiti u svaku obližnju kladionicu i tako sama sebe odgajati baš onako kako žele. No, problem ne prestaje ni ovdje. Naime, brojni su bračni drugovi koji i ne žele djecu, smatrajući da se prvo sve materijalno treba osigurati, a duh treba i dalje ostati prazan i pohlepan. Do svega

ovoga doveo je moderni zapad od kojeg ne treba bježati, već ga prihvatiti i učiniti ga ljepšim. Zar čovjek nije pozvan biti u službi ovom svijetu, a ne postati njegov jadni rob. Spremnimo samo na kritike, ne želimo ništa mijenjati, već sjedimo u kutu našeg ureda ili sobe, zadivljeni čudima tehnologije, ne gledamo kroz prozor već naš pogled činimo ograničenim „bujajući“ u mrtve slike s računara.

Obitelj je svetinja i stvoriti obitelj nije običaj ili nešto što se podrazumjeva, to je izazov. Priča i jecaji malene lve poziv su svim roditeljima da preispitaju svoj odnos s djecom, jer njihova djeca ne trebaju igrice, već toplinu i blizinu. Djeca se ponašaju onako kako ih sami naviknemo, mi smo njihovi uzori i često baš nas oponašaju. Oni uče od nas i za njih je ljubav ono što im mi kažemo da je taj divni osjećaj.

Brojni su oni koji ovo ne smatraju problemom današnjice već su zahvalni blagodatima zapada u kojima njihova djeca uživaju. No zapad nikad neće izmisliti zamjenu za istinsku majčinsku toplinu, niti će ikada moći stvoriti nešto što može zamijeniti mamu ili tatu. Koliko god puno radili, djecu ne smijemo zanemariti. Oni trebaju naš poziv, našu poruku, naš zajednički odlazak u šetnju i večernju priču pred spavanje. Ako se pak za djecu nema vrmena ona odrastaju u usamljenosti i ogorčenosti. Blagodeti zapada zaista su privlačne i treba ih pozdraviti, ali ih trebamo znati iskoristiti na pravi način. Ako smo već odlučili našoj djeci darovati mobitel već za njihovu prvu pričest, onda neka taj mobitel u njihovim rukama bude jedna korisna stvar putem koje će oni dobivati naše poruke kako i osjetili našu brigu i toplinu i onda dok nismo uz njih.

Zakoračili smo duboko u jedno novo stoljeće koje sa sobom nosi brojne novine, kušnje, ali i ljepote. U ovom ishitrenom i brzom stoljeću djeca nas pretiču. Zato s razlogom postavljamo pitanje što će biti za deset godina, kakve ćemo biti mame i hoćemo li znati djecu usmjeriti tamo gdje treba. Jer svjedoci smo teškog vremena i to ne samo onog vremena u kojem se spominje teška ekonomska kriza, već vremena u kojem je nastupila kriza obitelji. Usamljenih žena je sve više, fali nam mama, fali nam djece, a ljubavi čini se ponajviše. Bude li novac počeo vladati našim srcima i počnemo li kupovati i ljubav, naš idealni svijet će se vrlo brzo urušiti. Nije istina da je muškarcima teško naći ženu, niti ženama muškarca. Treba samo početi gledati oko sebe, primjećivati drage ljude, jer muškarci trebaju shvatiti da se svaka žena jako veže za svog muškarca, a žene trebaju znati da ako znaju na pravi način postaviti stvari, muškarci tada postaju njihovi ovisnici. Onda kada ljubav, romantika i sitnice počnu postavljati stvari na svoje mjesto, onda se može i očekivati idealan brak - brak u kojem dan započinje poljupcem, nastavlja međusobnom toplinom, a u kojem u svoj toj toplini i bliskosti uživa i milo moje, a ne jedna usamljena lva....

Maja Nikolić

Za sretniji početak školske godine

Općinski odbor HDZ BiH Tuzla proteklog vikenda je dodijelio jednokratne novčane naknade osnovcima i srednjoškolcima kako bi u ova teška vremena olakšao nabavu osnovnih potrepština za prve školske dane.

Rado Pejić predsjednik OO HDZ BiH Tuzla ističe da je ovo već druga godina kako se djeci dodjeljuju ove naknade te da će nastojati da ovakav način pomoći bude svake školske godine. „Prošle godine smo podijelili 70 ovakvih naknada, a to isto činimo i ove godine. Na ovaj način nastojimo barem za kratko roditeljima olakšati nabavku školskih knjiga. Također, želimo pokazati da uvijek ima dobre volje da se ljudima pomogne i da je potrebno vrlo malo da se djeca usreće a to i jeste konačni cilj ovakvih akcija. Mi ćemo već odmah krenuti prikupljati sredstva za narednu godinu kako bi osigurali što više sredstava jer ovakve akcije pokazuju da ima veliki broj roditelja kojima treba financijska pomoć za obrazovanje njihove djece“ kazao je Pejić.

Pejić s osnovcima

Okupljenoj djeci i roditeljima Pejić je na kraju dodao: „Svjesni smo činjenice da sredstva koja dodjeljujemo nisu niti blizu dostatna za potrebe školovanja ali svako ulaganje u djecu jeste ulaganje u našu bolju budućnost.“

Iz HDZ BiH se nadaju da će naredne godine uspjeli prikupiti još više sredstava kako bi se za što veći broj djece osigurala novčane naknade i kako bi najmlađi i njihovi roditelji osjetili da uvijek ima netko tko će im biti podrška.

Ovom prigodom podijeljeno je 50 novčanih naknada u iznosu od 100KM.

M. N.

Dvojbe koje to nisu

IGNORIRANJA ILI PREVIDI SPRAM KAZALIŠTA U TUZLI?!

S proljeća 2009. godine javno je obilježena 60. obljetnica rada Narodnog pozorišta Tuzla. Onako kako je to primjereno uglednoj instituciji kulture i umjetnosti izvedena je primjerena i kvalitetna kazališna predstava, te održan (ne)primjeren i netočan govor u svezi s gruntnim vlasništvom ovoga objekta. Rečeno je kako je objekt kupljen od neke udovice, što je u konačnom ishodištu točno. Međutim, svjesno ili nesvjesno, namjerno ili nenamjerno nije rečeno kako su ovu građevinu, davno prije nastanka kazališta, kupili ugledni tuzlanski Hrvati, dogradili ju i pod njen krov smjestili Društvo „Hrvatski dom“. Pod istim tim krovom i nazivom Društvo je uspješno radilo dok nove, partizansko-socijalističke vlasti, nisu 1949. godine zabranile rad svim nacionalnim društvima i oduzele im imovinu. Nikakvo pravo žalbe nije postojalo pa su tako i tuzlanski Hrvati ostali bez svojega objekta. Ni najveći optimisti nisu se nadali kako će doći vrijeme da se zdanje vrati gruntnim vlasnicima, ali su originalne vlasničke knjige sačuvane. Slijedom toga i u očekivanju primjene zakona o restituciji (povratu imovine) oživjele su i nade kako će se tuzlanski Hrvati vratiti pod jedan od svojih tuzlanskih krovova. Po ljudskim, državno-političkim i Božjim zakonima to im pravo pripada, a jedno takvo zdanje im je potrebno, jer ono čime sada raspolažu, na drugom katu bivšeg Radničkog univerziteta, nije ni približno onomu što im treba i pripada.

Zbog svega toga, a i zbog propisa po kojima je vlasništvo jedno od najneprikosnovenijih prava mnogima je, s pravom, zasmetalo što prigodom obilježavanja kazališne obljetnice, Društvo „Hrvatski dom“ nije spomenuto ni jednom riječju. Jesu li u pitanju previdi ili je na „dnevnom redu“ ignoriranje činjenica, a time i tuzlanskih Hrvata, ostalo je nejasno i ostala su pitanja bez odgovora. A, u suštini još se nemaju kome ni postaviti, jer nitko u Bosni i Hercegovini, još ne nudi cjelovite odgovore na pitanja o restituciji. Doduše, ponešto je, u nekim sredinama, vjerskim zajednicama i nacionalnim društvima vraćeno i bez Zakona o restituciji. Istina, sredinom kolovoza 2009. godine u javnost je procurilo nešto informacija kako će teatar biti vraćen „Hrvatskom domu“, da će Islamska zajednica dobiti više od pola tuzlanske čaršije, te kako će Pravoslavnoj crkvi ili Srpskom prosvjetnom i kulturnom društvu „Prosvjeta“, osim ostale imovine, biti ustupljeno i jedno od panonskih jezera. Javnih i glasnih reakcija na medijske informacije nije bilo, pa do daljnjeg ostaje nejasno i nepoznato kada, kako i što će kome biti vraćeno.

Do konačnog rješenja ovih imovinsko-pravnih kočnica nezadovoljnima ostaje da čekaju, da se ljute i prigovaraju. Ali i da se, kao Hrvati u slučaju kazališne obljetnice, osjete zanemarenim i ignoriranim. Tim prije što to nije ni prvi, ni jedini slučaj ignoriranja Hrvata. Do kada i zašto, također su pitanja bez odgovora, jer oni koji to čine svoja nedjela ne priznaju.

N. J. I.

HRVATSKI NAŠ SAMOSVOJNI¹ (UVODNI TEKST)

Što se hrvatskoga jezika tiče, njegova standarda napose, svi su svjesni da se radi o jednoj instanci kojoj se ne može nauditi. On je organizam za sebe i, ma koliko mali bio (broji jedva desetak milijuna govornika), moćan je u činjenici da je njegovo normiranje uspješno izvedeno², standard se konsolidirao i elastično se stabilizirao, onako kako je potrebno. Naš standardni jezik funkcionira dobro i primjeren je svemu što se od njega očekuje i traži; nema tu više teškoća osim onakvih kakve se javljaju i u drugim izgrađenim standardnim jezicima. Vidi se to i po tome što uspješno odolijeva pokušajima onih koji nisu zadovoljni standardizacijom kakva se ostvarila te pokušavaju svjesnim i samovoljnim zahtevima razbiti postignutu stabilnost da bi preoblikovali norme onako kako misle da je poželjno. Takvo je nastojanje štetno, ali i posve uzaludno. Naime, koliko god tu bilo nesporazuma, to više nisu temeljni problemi jednoga standardnog jezika i njegove norme.

No upravo zato što su tehnička pitanja standardizacije uspješno riješena, otvorila su se pitanja shvaćanja i tumačenja kulturne i vrijednosne relevancije toga standarda i historijske perspektive iz koje se promatra. To, jasnijim riječima, ostavlja mnogo prostora za promišljanje o stavu prema tome jeziku, što se naravno može promatrati iz više vizira. Za nas je posebno zanimljivo i značajno opservirati kakav stav prema hrvatskom jeziku razvijaju i imaju prvenstveno njegovi govornici u Bosni i Hercegovini, a s druge strane kako se prema njemu postavljaju ostali narodi u nas.

Hrvati se u Bosni i Hercegovini uglavnom služe nekim od idioma u hijerarhiji koja tvori sklop nacionalnoga jezika, bilo da je riječ o organskim mjesnim govorima, interdijalektima, razgovornim varijantama ili, u javnom životu, književnim jezikom. Oni taj jezik nazivaju hrvatskim i ponose se njime shvaćajući ga jednom od najvažnijih sastavnica narodnog identiteta. Oni su svjesni njegove važnosti. Drugi narodi pak većinom poštuju hrvatski, odnosno pravo hrvatskog naroda na nj, barem u onolikoj mjeri, u koliko očekuju da se i njima prizna pravo na njihov jezik. Treću skupinu, doduše mnogo manju brojem, ali zato fanatično tvrdoglavu, tvore, neovisno o tome kojem narodu pripadaju, oni koji su uvjereni kako su sva tri jezika u Bosni i Hercegovini zapravo konstrukt i posljedica isključivo političke situacije u novijoj povijesti (od 1990. naovamo). Po takvima ni ne postoje tri jezika, nego samo jedan koji je nasilu razdvojen, rastrojen, raščetvoren itd. Ni jedni, ni drugi, ni treći (posebno ovi potonji, jer su zbog grubog ustrajavanja u nepoznavanju starije povijesti potpuno u krivu; suprotno od njihova mišljenja, upravo je srpsko-hrvatski/hrvatsko-srpski bio usiljeni politički konstrukt) našalost u bilo kakvoj raspravi ne mogu ponuditi valjane argumente.

Naime, u suvremenom društvu vlada moda plitke povijesti; ta, osim stručnjaka, rijetki se mogu pohvaliti sustavnim znanjem o značajnim događanjima prije, recimo, 1964. ili, najdalje u prošlost, prije Drugoga svjetskog rata. Kad je znanje opće povijesti tako oskudno, što treba očekivati po pitanju specijaliziranih povijesti, kakve su, primjerice, povijest jezika, kulture ili književnosti. A opet ova su područja zbog svoje osjetljivosti najprijemčivija za politička ili diletantska petljanja po njima.

Serijski članaka iz povijesti hrvatskoga jezika prvenstveno cilja na prvu skupinu, Hrvate, koji vole svoj jezik, ne libe se koristiti ga u bilo kojoj pojavnosti, ali o njegovoj povijesti znaju malo ili nikako. Dakle, budući da je hrvatski književni jezik vrlo izrazit primjer jezičnoga standarda, koji ulazi u osobito složene povijesne, društvene i kulturno-vrijednosne odnose, svaka svijest o tom jeziku, svaka samosvijest njegovih govornika, ako će mu biti iole primjerena, mora obuhvatiti vrlo široke i izdiferencirane historijske i teoretske perspektive ili bar stvoriti pojam o njima.

Dobar, prema tome, standardni jezik imamo, što i jest bitno i presudno, ali je svijest o njemu oklaštrena. Upravo tu, u obogaćivanju jezične kulture, može nastupiti zamišljena serija članaka o osnovnim razvojnim etapama i putovima hrvatskoga jezika. Pritom će se koristiti mnogo pojednostavljenih primjera, ne bi li se što bolje ilustriralo dug put koji je prešao naš jezik. Jedan od postupaka bit će i popularna usporedba sa srpskim, ali ne samo deskriptivno, tj. sinkronijski, nego kroz povijest – komparacijom razvojnih putova dvaju jezika, i to ne da se naglase razlike, nego s ciljem osvještavanja razloga njihova nastanka i upoznavanja s njima te dubljeg razumijevanja problematike.

Alen Matošević

¹ Iz razloga razvidnih u tekstu dosadašnji naslov jezične rubrike (*Hrvatski naš svagdanji*) mijenjamo u *Hrvatski naš samosvojni*. Glavno usmjerenje zamišljene serije tekstova jest dijakronijsko, tj. cilj je upoznavanje hrvatskoga jezika kroz povijest.

² Od gramatika valja izdvojiti iscrpnu trojdelnu Akademijinu, popularno nazvanu Sivu gramatiku te najsvježiju, i vremenski i mnogim rješenjima, autorā Pranjčkovića i Silića. Dva su prvipisna priručnika najznačajnija: jedan autorā Babića, Finke i Mogušića te drugi autorā Anića i Silića. Također, ne nedostaje ni kvalitetnih rječnika kao što su Anićev, zatim onaj Krležina zavoda te Liberov enciklopedijski.

Republika Hrvatska proslavila svoju punoljetnost

Dan državnosti susjedne Republike Hrvatske svečano je proslavljen i u Tuzli 23. lipnja.

Generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli Josip Juras u svom govoru podsjetio je na 25. lipanj 1991. godine kada je njegova zemlja postala samostalna i kada je Hrvatski Sabor donio povijesne odluke na osnovu re-

ferendumske glasovanja većine hrvatskih građana. No, nakon tog glasovanja nekima se nije svidjela odluka da Hrvatska postane samostalna te je uskoro bila pogođena ratom. „Reakcija agresora je bila opće poznata, strdavali su hrvatski gradovi i civili, a ubijanja je bilo posvuda. Ipak, vrijeme rata je prošlo i u cijelosti se mogla pokrenuti svojim problemima. Mislim da je kroz ovaj vremenski period Hrvatska napravila puno“, rekao je Juras. Kroz sve izgrađivanje Hrvatskoj zasigurno nije bilo lako, no konzul RH u Tuzli Josip Juras smatra da je dosta toga dobrog napravljeno. „Na vanjskom planu ističem i uvijek ću isticati da su veoma važni dobrosusjedski odnosi. Susjedi su veoma bitni za raspoloživost i za opću egzistenciju svake zemlje. Sa susjedima se uvijek mora biti u dobru i s njima se treba razgovarati i pregovarati, jer nakon toga slijede uspjesi“, naglašava Juras i kaže da i onda kada bude neuspjeha čovjek u njima treba ustrajati. On je podsjetio na veliki korak Republike Hrvatske koja je ušla u NATO Savez. „To ne znači sigurnost samo za Hrvatsku, nego za sve zemlje u okruženju, a na prvom mjestu mislim na BiH. NATO Savez donosi mogućnost jačanja gospodarstva. Hrvatska jača i vodi stalne pregovore s BiH. Ima također i određene nesporazume, ali oni se rješavaju i rješavat će se. Hrvatska ujedno želi i sve čini da uđe u EU“, ističe Juras. Temeljna odrednica hrvatske politike je konstitutivnost sva tri naroda u BiH. Generalni konzul RH u Tuzli Josip Juras na kraju je naglasio da svi narodi u BiH moraju raditi za uspješniju i bolju budućnost. On smatra da je za realizaciju dobrosusjedskih odnosa potrebno uzajamno povjerenje, suverenitet i teritorijalna cjelovitost.

M. N.

Ostavka hrvatskog premijera i predsjednika HDZ-a Hrvatske

Sanaderov odlazak neće utjecati na bh. Hrvate

“Ne vjerujem da je to konačan cilj, nego privremeno rješenje. No, kazao bih da je izabrao pravi trenutak jer odlazi kao najjači”, istaknuo je Dragan Čović nakon što je Sanader podnio ostavku

Vijest da je premijer Hrvatske i predsjednik HDZ-a Ivo Sanader podnio ostavku na sve funkcije i objavio da se definitivno povlači iz političkog života šokirala je cjelokupnu bh. javnost. Ovaj Sanaderov potez zatekao je većinu hrvatskih političara u BiH. Iz sestrinske stranke, odnosno iz HDZ-a BiH su samo kratko komentirali da “Sanader odlazi kao najveći”!

“Ne vjerujem da je to konačan cilj, nego privremeno rješenje. No, kazao bih da je izabrao pravi trenutak jer odlazi kao najjači. Malo koji lider u svijetu se povukao u usponu snage. Treba sačekati par dana i vidjeti o čemu se radi. I kad je u pitanju EU, on je ostavio poseban trag u regiji”, istaknuo je Dragan Čović, predsjednik HDZ-a BiH o ostavci premijera Hrvatske.

Ostavka neće utjecati na odnose s BiH

Predsjednik HDZ-a 1990. Božo Ljubić također je izrazio iznenađenje ovim potezom, no navodi da odnosi “jednog naroda koji živi u dvije države nisu i neće zavisi od jednog čovjeka na čelu stranke i Vlade”. Na upit kako će Sanaderova ostavka utjecati na proces ujedinjenja dvaju HDZ-ova u BiH Ljubić je rekao da odnosi između dva HDZ-a u BiH imaju svoju evoluciju u kojoj je poznata Sanaderova uloga.

“Što se tiče samoga procesa i rezultata on će se odigrati u BiH. Njegov ishod u prvom redu zavisi od toga, a od Zagreba, bilo tko da je na čelu HDZ-a RH, očekujemo da pruži podršku onoj politici koja će najbolje zastupati suradnju Hrvata ove države”, rekao je Ljubić komentirajući nastalu situaciju nakon Sanaderove ostavke.

Predsjednik HSP-a (Đapić-dr. Jurišić) Zvonko Jurišić kaže da ova odluka nije iznenađujuća, te da bi Vlada RH pala do jeseni da je nastavila ovakvim tempom. Smatra i to da je politički život Hrvatske u posljednje vrijeme u velikim problemima.

Ujedinjenje dva HDZ-a u BiH

Izastanstva HDZ-a BiH i HDZ-a 1990 nazočila su na Sabora hrvatskog HDZ-a u Zagrebu i simbolično su pružili ruku pomirenja te su obećali da će u interesu hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini postati jedna stranka. Poruke koje su s tribine uputili čelnici dva HDZ-a Dragan Čović i Martin Raguž dale su potvrdu kako je nastupilo pomirenje članstava. Dragan Čović, predsjednik HDZ-a BiH je pred punom zagrebačkom Arenom naglasio kako je nužno napraviti katarzu i pročišćenje te na taj način omogućiti djelovanje najjačoj političkoj opciji Hrvata u BiH, pojasnivši kako bi se ovaj proces trebao završiti u roku od tri mjeseca. Zatražio je i punu potporu Hrvatske u ostvarenju jednakopravnosti Hrvata u BiH., kazavši da je hrvatskom narodu u BiH potreban vjetar u leđa te je pozvao hrvatske vlasti da ne dopuste ukidanje dvojnih državljanstava. Njega je u potpunosti podržao zamjenik predsjednika HDZ-a 1990. Martin Raguž, kazavši kako su spremni prihvatiti ruku pomirenja uz uzajamno poštivanje uz svesrdnu pomoć hrvatskog HDZ-a. “Odgovorno podržavam riječi Dragana Čovića kako treba napraviti katarzu i pročišćenje bez poraženih i pobijeđenih te na taj način stvoriti političku opciju koja će doprinijeti stabilnosti i suradnji među narodima”, kazao je Raguž. Inače, proces pomirenja ove dvije sestrinske stranke u BiH započeo je prije godinu dana pod “pokroviteljstvom” dojučerašnjeg predsjednika HDZ-a Hrvatske Ivo Sanader.

“Nagomilali su se problemi u Vladi, obveze prema međunarodnoj zajednici, pritisci EU-a, svi procesi koji se događaju, a koji su vezani uz podzemlje, kriminal i ubojstva koja nisu razriješena. Tu je i razrješenje Fabera koje je bilo čisto političko i koje je preliło čašu. Morao se ogradići od kriminalnih radnji i afera”, smatra Jurišić. Čelnik HSP-a smatra da ni do sada odnosi RH prema Hrvatima u BiH nisu bili na najboljoj razini. “Treba li se uključiti u politička pitanja BiH koja su vezana uz jednakopravnost, nitko pa ni RH nije postavio pitanje koji su to uzroci nejednakopravnosti Hrvata u BiH”, kaže Jurišić i dodaje da bi nakon Sanaderove ostavke hrvatska politika prema BiH Hrvatima mogla samo biti bolja.

Dodik Sanaderu želi svako dobro

Milorad Dodik, premijer RS-a i predsjednik SNSD-a kaže da ga je ostavka Ive Sanadera potpuno iznenadila.

“Pravi razlog ne znam, ali mišljenja sam da je takva autoritativna osoba potrebna Hrvatskoj. Sanadera sam upoznao i znam ga. Na nekim pitanjima smo radili zajedno. Ne znam njegove prave razloge, kao što ne zna ni javnost Hrvatske, ali u svakom slučaju, želim mu svako dobro”, kazao je Dodik o ostavci Sanadera.

Hrvatski general i bjegunac od pravosuđa RH Branimir Glavaš misli da se radi o još jednoj Sanaderovoj igri. “Sve njegove riječi, ostavke i kadrovske rokade unutar HDZ-a treba uzeti s rezervom jer se radi o osobi deformiranog karaktera koja je spremna na sve”, izjavio je Glavaš medijima u BiH komentirajući ostavku hrvatskog premijera. Kaže da želi upozoriti hrvatske građane da ne nasjedaju na Sanaderovu slatkorječivost i razloge koje je naveo kao odlučne za odstupanje s mjesta čelnog čovjeka Vlade i HDZ-a.

“Ono što je rekao na konferenciji za novinare sigurno nije istina nego isključivo laž. Sve je to dio režije pripremljene nekoliko mjeseci prije jer nije slučajno što se u subotu u najvećoj sportskoj dvorani uz nazočnost, kako organizatori očekuju, petnaestak tisuća HDZ-ovaca, održava sabor stranke. Dakle to je jasan pokazatelj da se radi o najobičnijoj režiji i manipulaciji pod izričitim pokroviteljstvom i nalogom najvećeg kriminalca u hrvatskoj državi - Ive Snadera”, rekao je Glavaš komentirajući ostavku Ive Sanadera.

Arijana Beus

VAŽNOST MEĐUOBROKA

Količinu namirnica koja osigurava dovoljno hranjivih tvari i energije raspodijelite u tri glavna obroka i dva međuobroka.

Hrana ima važnu ulogu u našim životima. Stoga se velika briga posvećuje njezinoj sastavu i unosu tijekom dana. Kakva je vaša prehrana prosuđuje se na temelju kvalitete, količine i sadržaja konzumiranih namirnica, a ovisi i o vremenu konzumacije pojedinih obroka.

Nakon dugogodišnjih istraživanja, postavljena su pravila preporučenih dnevnih unosa te predloženi rasporedi unosa koji su fiziološki najprihvatljiviji. Izdaju se u vidu smjernica s predloženim standardnim vrijednostima.

Promatrajući običaje tradicionalne kuhinje, možemo zaključiti da se ritam unosa jela u posljednjim desetljećima znatno promijenio, što je posljedica promjene životnoga stila.

Prije naglog razvoja gradskog načina života planiranje jela i rada bili su povezani s klimatskim uvjetima. Tako je dan započinjao s izlaskom sunca, dok su se zadnje dnevne obveze završavale sa zalaskom sunca. Na taj su način organizirani i odmor, počinak i hranjenje. Danas opisujemo takav ritam kao "život po sunčanom satu".

Prema mišljenju dijetetičara, izbjegavanje napada gladi jedna je od najvažnijih uloga međuobroka koji osim što potiskuje glad i umiruje želudac.

Koliko obroka trebamo

Količinu namirnica koja daje određenu ravnotežu hranjivih tvari i dovoljnu energiju potrebno je podijeliti u tri glavna obroka i dva međuobroka. Na taj način u organizam unosimo dovoljno energije, čime onemogućujemo pojavu osjećaja gladi te održavamo maksimalnu radnu sposobnost.

Kao najčešće loše prehrambene navike spominju se:

- višesatno izgladnjivanje (prevelika pauza između obroka)
- preskakanje doručka (prvi obrok tek u popodnevnom satima)
- prejedanje (rijetki i preobilni obroci)
- kasni obroci (kasno navečer).

Iako je odabir jela dobar te su zadovoljeni standardi unosa pojedinih tvari, navedene loše navike mogu dovesti do narušavanja zdravlja i pada radne sposobnosti.

Jutarnji obroci

Poneseni dnevnim obvezama i u stalnoj utrci s vremenom često na hranu ne stignemo niti pomisliti. Potajno smo ponosni na sebe pa smanjenje želje za jelom doživljavamo kao svoju odlučnost u uspješnoj kontroli tjelesne mase. Najčešće je smanjena želja za jelom rezultat rezervi i zaliha od kasnih i obilnih obroka prethodnoga dana a ne naše iznenađujuće odlučnosti.

I zato je dobro da suvremeni čovjek sve više usvaja naviku doručka koji se konzumira neposredno prije izlaska iz kuće. Tehnolozi su osmislili brojne proizvode te je priprema doručka jednostavna uz minimalnu upotrebu posuđa i, što je najvažnije, zahtijeva iznimno malo vremena.

Isto je tako važan i međuobrok u prijedodnevnom satima koji zahtijeva samo nekoliko minuta našeg dragocjenog vremena. Uz kratki predah od posla i obnovu energije, zajamčen vam je kvalitetniji ostatak ranog dana. I zato svaki dan odvojite nekoliko minuta vremena za mali zalagaj.

Što postizemo prijedodnevnom međuobrokom

Raspoloženje je znatno bolje, optimistično i opušteno ukoliko nismo gladni. Radni rezultati su bolji ako je opskrba energijom (potrebni i dragocjeni gorivi) u skladu s potrošnjom. Želite li bolje radne rezultate od sebe i suradnika, svakako odvojite potrebno vrijeme za međuobrok, koje je i izvrsna prilika za neformalne, opuštajuće razgovore.

Prema mišljenju dijetetičara, izbjegavanje napada gladi jedna je od najvažnijih uloga međuobroka. Osobe koje korigiraju tjelesnu masu (čitaj: mršave) pojavom napada velike gladi gube kontrolu unosa te su u stanju unijeti velike količine hrane (bilo što). Tu važnu ulogu igra međuobrok koji umiruje želudac i potiskuje glad.

Prije naglog razvoja gradskog života, planiranje jela i rada bili su povezani s prirodom pa je dan kao i prvi obrok započinjao s izlaskom sunca.

Što odabrati

Damama bi prvi odabir svakako trebao biti voće. Za bolji i sjajni izgled, manje je energetske vrijednosti, a jamči dovoljno energije za dnevne aktivnosti.

Školarcima predlažemo higijenski prilagođene obroke. Nikako pržena, preslana jela koja mogu otežati radne sate. Idealan je originalno upakiran obrok u ambalaži koja osigurava maksimalnu higijenu. Stoga su primjereni sušeno i svježe voće, energetske pločice, jogurti, maslovi sendviči, voćni sokovi...

SMIJANJE I ZDRAVLJE

Smijeh uzrokuje mnoge fiziološke promjene u našem organizmu. Uslijed jakog i dugotrajnog smijanja više od tristo različitih mišića dijafragme, lica, trbuha, leđa, nogu i ruku postaje aktivno, očne zjenice se šire, a vrhovi prstiju postaju vlažni. Disanje postaje duboko i brže te dostiže brzinu i do 100 km na sat. Podiže se i frekvencija srca, koja može dosegnuti i 120 otkucaja u minuti. Zahvaljujući tome, aktiviraju se obrambene snage organizma, potiče se izmjena tvari i opskrbljenost krvlju srca i pluća te snižava krvni pritisak i razina šećera u krvi. K tome, smijeh razgrađuje hormone stresa adrenalin i kortizol, pa na taj način relaksira čitav organizam.

Smijeh potiče zdravlje

Smijeh dokazano jača imunološki sustav ljudskog organizma potičući stvaranje i koncentraciju stanica koje uništavaju tumorske stanice i bakterije, viruse i ostale mikroorganizme, uzročnike mnogih bolesti. Pogoduje i funkcioniranje srca i krvotoka, reducira hormone stresa, adrenalin i kortizol, potiče cirkulaciju i opskrbljenost kisikom te tako smanjuje kolesterol u krvi, začepljenost arterija, pojavu krvnih ugrušaka i visoki krvni tlak, a time i opasnost od infarkta.

Smijanje povećava i kapacitet pluća i njihovu opskrbljenost krvlju bogatom kisikom, a pogoduje i izmjeni plinova prilikom disanja. S obzirom da se uslijed smijanja luče i hormoni sreće, endorfini, koji između ostalog ublažavaju bolove, smijanje je i prirodni analgetik. Znanstvena istraživanja dokazuju da terapije smijehom ublažavaju ili čak i uklanjaju bol kod artritisa, grčeva u mišićima, spondilozu te uslijed glavobolje i migrene.

Kako smijanje opskrbljuje krvlju i relaksira mišiće, smanjuje razinu hormona stresa i potiče lučenje hormona sreće, ono je i najprirodniji i najučinkovitiji lijek protiv za zdravlje pogubnog stresa. Osim toga, kako smijeh ljudima daje snagu, ohrabruje ih i čini optimističnima, on dokazano potiče i ubrzava proces ozdravljenja. Znanstvena istraživanja pokazuju da bolnice u kojima klaunovi nasmijavaju bolesnu djecu i, primjerice, pacijente koji boluju od Alzheimerove bolesti imaju bolje rezultate u liječenju.

Smijeh jača psihi

Osim što potiče dobro raspoloženje, smijeh je djelotvorni obrambeni mehanizam koji pomaže ljudima u kriznim životnim situacijama, dajući im snagu da ih uspješno prebrode i pružajući vjeru u budućnost. Terapija smijehom pomaže u ublažavanju psihičkih oboljenja kao što su depresija, anksioznost, živčani slom ili nesanica, te smanjuje različite emocionalne i psihičke poremećaje. Teško oboljelim osobama smijeh pomaže da se suoče, prihvate i nose sa svojom bolešću, a kod ostalih bolesnika olakšava liječenje i ozdravljenje.

Smijeh je i najzdraviji ventil kojim se čovjek oslobađa negativnih osjećaja kao što su strah, srdžba, agresivnost ili trema. Omogućava objektivnije sagledavanje stvarnosti, oslobađa od okova obrazaca u razmišljanju, pa tako potiče pažnju, koncentraciju i kreativnost. Doda li se tome i činjenica da pozitivno utječe i na samopouzdanje i samokritičnost, ne čudi da mnogi menadžeri unose humor u radno okruženje kako bi osigurali pozitivno ozračje i povećali produktivnost.

glasnikova skandinavka

AUTOR: ROBERT STRAUS	USPOSTAVLJATI RAVNOTEŽU	PRILATAN MIRIS	KLJUPE, ISLUŽENI KONJI	VRESTA NARODNOG PLESA	HRV. BLAŽENIK KANONIZIRAN 1995. god.	LATINSKI PRIJEDLOG	AUTO OZNAKA TAJLANDA	RUKA U ITALIJU	RIJKA IZ PO-KOČICE TRAVA, KUNICA	GLAZBENA PREDIGRA UMI. POSUJE ZA VODU	DIVLJE PATKE	DOMAĆE GOVEĐO	LJUBAVNA STRAST	SREDNJO-VJEKOVNI VITEZ	OZNAKA ZA "TAKSA"	JEDNAKI, ISTOVJETNI	TELEČAK, NAKUPILJICA (mrež.)	SPREČAVANJE RAZVOJA NEKOG ORGANIZMA
TLAKOMER																		
UGASU VULKAN U TURSKOJ							PODRUČJA KUNIGA (crop.)										DOŽALJAJ U VREMENE SPANJALJA	
PRIVREMENO BORAVIŠTE, TABOR						HRON. ŠEPAV SLAVENSKA PLAMENA			SREDSTVA ZA ANEST. MEZOPOTAM. BOZANSTVO			PLEME DALJANA NA BORBU	AKT			VRESTA EKSPLOZIVA PILA		
UZDAH NEGODOVANJA				OTOČJE U MOLICMA ROJTA, RESA														
KRAT. SAD DRŽAVE NEBRASKA			DODIR, VEZA LOVAC NA RAKOVE								JELO OD KRUMPIRA POKAZNA ZAMJENICA						"BIDEM" OSOBE KOJE KALEME	
KOJI JE JASNO ODREĐEN									MORALIST, ETIČAR "TEMPO"						"SPORTSKI KLUB"		ITALIJA JEDINICA ZA DUŽINU	
TREĆI SAMO-GLASNIK		SVJOSTVO ISUSOV UČENIK							KUKAC SLUČAJ PEČI					ONDIJE ONAMO RIJANSKI BLAGODAN BOM				
GRAD U UGANDI															KRIŽANAC, MJEŠANAC			
ZADAH, MIRIS				ZAD. SLOVO LATINICE NAKNADA ZA OTKUP TRAVE											ŽENA FENIČKOG KRALJA ALKINJA			
ROBENDANSKI KOLAČ															BUDIŠTIČKI SVEČENIK			PATVORINA
STARI GRAD U KILIKIJU			"RADNO VRIJEME" MORSKI GREBEN												KRATICA ZA "ANNO"		ZEMLJIŠNE MJERE AMNESTIJA	
OGOVARANJE, SPLETKARENJE															DRUGI NAZIV ZA JEGULJU			"METAR" GLASNICI NA KONJIMA
VLASNIK KAPITALA															POKUSI, EKSPERIMENTI			
ANKER, SIDRO															KRATICA ZA "SVJERUČNO"		"ASTATIN" MJESTO NEDALEKO ZADRA	
ZNAK ZA ELEMENT ALUMINIJ			NJEMAČKI PRIJELOG UČESTALI GLAČOL															
KEMJSKI ZNAK ZA FOSFOR		JEZERO U S. AMERICI ELEMENT "KRIPTON"						PREMA BIBLIJI ŽENA PRAOČA ABRAHAMA	UZBUJLJIV KRIMI ROMAN	EGIPATSKI BOG SUNCA	ŽITELJI AZIJE	MAKEDONSKA PJEVAČICA SPIROVA	"ALLIED TRAVEL OFFICE"	VRATARNICA, PORTIRNICA				
GRČKI GRADITELJ U PERIKLOVO DOBA						STRMINA								KEMJSKI ELEMENT PRINEJSKA DIVOKOZA				
ČASAK, TREHUTAK					NAMETNICI CRKVENO PRAVILO									STRELISTE				KREDIT, POZAJMICA
ŠESTI TON GLAZBENE LJESTVICE		GROBARI DVO GLAVE						STVARANJE VLAKANA SPANSKO ŽENSKO IME						SLJED, SERIJA PTICA TRKAČICA				
RUJKA NA SZ KONGA			JUDEJSKA KRALJICA RUJKA U BJELORUSJI										OTOK U ALEUTIMA PRIMORSKO ŽENSKO IME				"AMPER" OTOK U OTOČJU ARU	
MORALNI IDEAL						GLUMICA BEGOVIĆ AUTO OZNAKA KRALJA				JAP. SLIKAR "TATSUO" "ENIGMATIČKE NOVINE"						USKLIK DOŽIVLJANJA USKLIK TUGE		
MJEŠKO IME, STJEPAJN OD MILJA					SLABOUMNIK "ALT"								IVANOVA IMENJAKINJA "NJEMAČKA"					
ŽITELJ TAVANA								DUHOVNI I SVJETLOVNI SUD STARE JUDEJE										

TRADICIJA I KVALITET U GRADITELJSTVU

GRAĐEVINARSTVO I GRAĐEVINSKA INDUSTRIJA D.D.

48260 KRIŽEVCI, KRALJA TOMISLAVA 45
Tel. (048) 279-300, Fax. (048) 279-333

www.radnik.hr e-mail: radnik@kc.htnet.hr

SJEĆANJE

JURAJ NOVOSEL
23. 8. 2008. – 23. 8. 2009.

Prazninu i bol bez vas vrijeme ne može izbrisati.
Hvala vam za godine našeg zajedničkog života.

POČIVAJTE U MIRU BOŽJEM!
Sin Damir, snaha Zikrenta i unuke: Jasna i Vedrana.

MIRA NOVOSEL
24. 7. 1994. – 24. 7. 2009.

SJEĆANJE

Dana, 6. lipnja 2009. godine navršila se godina dana od smrti mog supruga

VJENCESLAV JURIĆ zv. Milo

S ljubavlju i lijepim sjećanjem čuvam uspomenu na Tebe.

Tvoja supruga Janja.

SJEĆANJE

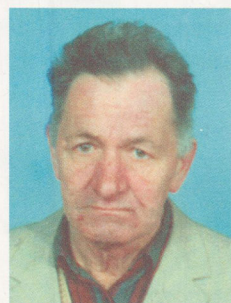
Dana, 2. svibnja 2009. godine navršilo se deset tužnih i bolnih godina od smrti naše drage i nikada zaboravljene

ANA (rođ. ILIĆKOVIĆ) ČAJIĆ

Sjećanje na Tebe bolno je, vrijeme koje prolazi tužno je, život bez tebe težak je, ali ljubav prema Tebi vječna je.

Počivala u miru Božjem!
TVOJI NAJMILIJ

SJEĆANJE

Dana, 3. srpnja 2009. godine navršilo se deset godina od smrti našeg dragoga

filipa (MIJO) ČANIĆA – PILJE
3. 7. 1999. – 3. 7. 2009.

Hvala ti za svu ljubav, pažnju, dobrotu i brižnost koju si nam uvijek pružao.
Bio si naš oslonac, sreća i prijatelj bez interesa.
Zauvijek ćeš ostati u našim srcima.
Počivao u miru Božjem!

TVOJI: supruga, djeca i unučad.

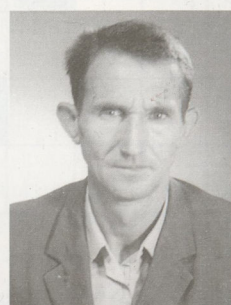
SJEĆANJE

ANTO (JOZO) TOMIĆ
5. 7. 1993. – 5. 7. 2009.

S ljubavlju i poštovanjem.
Supruga Eva i sin Nikola.

SJEĆANJE

Dana, 25. travnja 2009. godine navršilo se dvanaest godina od smrti našega dragoga

RAFE (ILIJA) ĐULABIĆA

Vrijeme prolazi, ali sjećanje na tvoju dobrotu i plemenitost zauvijek ostaje u nama.

Počivao u miru Božjem.
TVOJI NAJMILIJ

SJEĆANJE

Dana, 7. svibnja 2009. godine navršilo se devet godina od smrti naše majke i supruge

ŽIVOJINKE (rođ. VELJKOVIĆ) PAVIĆ

Vrijeme prolazi, a ti si stalno u našim mislima.
Budi naša zvijezda vodilja na ovozemaljskom životu.

Hvala ti za ljubav i dobrotu koju si za nas činila.
TVOJI NAJMILIJ

SJEĆANJE

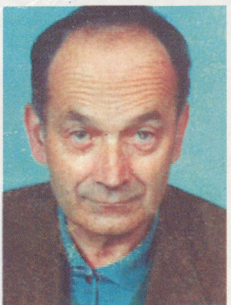
na našega dragog

dr. ALOJZIJA (EMIL) SEPPIJA,
spec. pneumofiziolog
20. 5. 2005. – 20. 5. 2009.

Vrijeme prolazi, a bol i tuga ostaju.
Počivao u miru Božjem!

Obitelji: SEPPI i OBRADOVIĆ

SJEĆANJE

Dana, 9. svibnja 2009. godine navršilo se četrdeset dana od smrti dragog nam

DRAGE MIJATOVIĆA
1934. – 2009.

Tvoj lik ostaje uvijek s nama.

TVOJI NAJMILIJ

SJEĆANJE

na našu voljenu suprugu i majku

ANU MARINOVIĆ
7. 7. 2003. – 7. 7. 2009.

Bol nije u suzama i riječima,
bol je u našim srcima gdje ostaješ
uvijek voljena i nikad zaboravljena

TVOJI: suprug Marko i kćerke Jozefina i Janja.

SJEĆANJE

30. srpnja 2009. godine navršilo se šest bolnih godina kako je tragično nastradala u svojoj trideset petoj godini života naša voljena kći i sestra

IRENA (ANDRIJA) KAPETANOVIĆ
30. 7. 2003. – 30. 7. 2009.

Sve je utihnulo otkako te nema. Tvoj dragi lik, vedri osmijeh i dobrotu ne mogu se zaboraviti. Tvoje srce je bilo veliko i svakoga si voljela i svi su voljeli tebe. Istina je teška, a riječi premale da bismo rekli koliko nam nedostaješ. Uvijek si u našim mislima i srcima.

Počivala umiru Božjem!

Tugujući roditelji i brat s porodicom.

SJEĆANJE

DRAGICA (rođ. STJEPIĆ) BARUKČIĆ
iz Orašja

13. 2. 2004. – 13. 6. 2009.

Ostala si suza u očima
i neizbrisivi glas koji vječno
doziva nas.

Bol i samo bol i preteška tuga
su druga lve, kćeri i Maria
sina tvog.

VOLIMO TE!

SJEĆANJE

JAKOB Braco KRIŽAN
22. 8. 2007. – 22. 8. 2009.

Za sve ono što si učinio za naš grad, naša hrvatska društva i našu zajednicu vječno smo ti zahvalni

POČIVAO U MIRU BOŽJEM.

SJEĆANJE

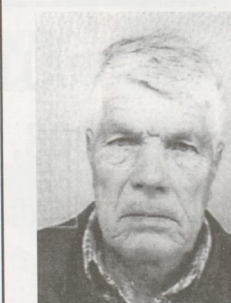
Dana, 20. srpnja 2009. godine navršila se bolna godina dana od smrti našeg dragog supruga, oca i djeca

MARTIN (ANA) PETRIČEVIĆ
20. 7. 2008. – 20. 07. 2009.

Dragi i nikada zaboravljeni, rana u našim srcima je duboka i bolna, a ljubav prema tebi vječna. Uspomena na tebe ostat će u nama sve dok živimo. Počivao u miru Božjem!

TVOJI: supruga Marija, sin Ranko, kćerka Ranka, snaha Amela, zet Miro, unuci Vedra i Omar.

SJEĆANJE

Dan 20. kolovoza 2009., godina je dana od pre-rane smrti tvoje

FRANJO (ANTO) STJEPIĆ
iz Kosaca

Vrijeme prolazi, a sjećanje na tebe ostaje, samo oni koji se ne zaboravljaju vječno će živjeti.
Tvoj zet Ivo, unuka Lidija i unuk Mario.

SJEĆANJE

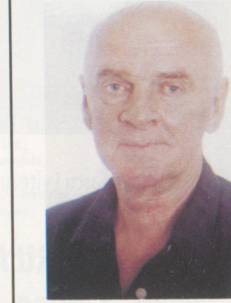
Dana, 7. srpnja 2009. godine navršilo se devet godina od smrti našega dragog supruga, oca i djeda

MIRKA PETROVIĆA

S tugom, neizmjernom ljubavlju i velikim poštovanjem uvijek ćemo te se sjećati jer ne postoji zaborav, nego sjećanje i ljubav.

TVOJI: supruga Ljuba, sinovi Petar i Miroslav, snaha Milka i Marica, unučad: nevena, Sanja, Kristina i Mirko.

SJEĆANJE

ZDENKO CERIĆ - CERA
2006. – 2009.

Vrijeme prolazi i svjedoči koliko dugo smo uskraćeni za tvoju ljubav koju si nam nesebično darivao

TVOJI NAJMILIJ

SJEĆANJE

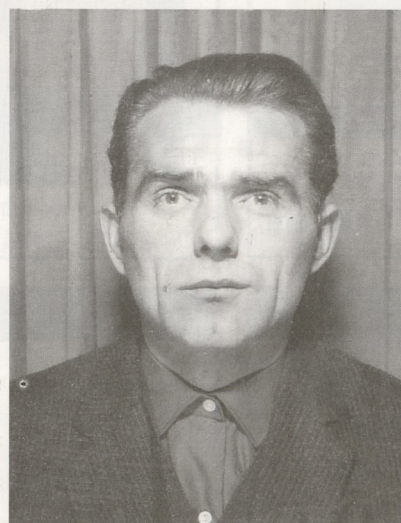

JURAJ NOVOSEL
23. 8. 2008. – 23. 8. 2009.

Hvala ti, dragi naš Jurek!

HKD „NAPREDAK“
GLAVNA PODRUŽNICA TUZLA

SJEĆANJE

Uz posljednji pozdrav hrvatskom revolucionarcu i vitezu, bratu, vodi akcije „FeniKS 72“, Adolfa i Ambroza Andrića

PETRU ANDRIĆU
27. 3. 1930. – Grabovica,
Tuzla – 24. 5. 2009. – Nica, Francuska

koji je cijeli svoj život posvetio borbi za čast i slobodu Hrvatskoga naroda duboku sućut obitelji, mnogobrojnim prijateljima i suradnicima iskazuje njegov rodak, u ime Hrvatskoga revolucionarnog bratstva (HRB),

Ivo Stjepanović iz Australije

CVJEČARA FLORAMI

Vam nudimo veliki izbor rasade, saksija, žardinijera, zemlje za cvijeće od 50 l, 20 l, 10 l, 6 l, 5 l, te zemlje u pakiranju od 1kg iz vlastite proizvodnje pod nazivom FLORATRES, rezanog cvijeća, lončanica, svijeća, lampinjona, lukovica svih vrsta, ruža sadnica i ukrasnog šiblja.

Sve to možete nabaviti uz najpovoljnije cijene u gradu i dobiti stručne savjete.

Vaše je samo da dođete na MALU PIJACU i da se uvjerite u našu ponudu.
FRANJO BOSANKIĆ

JAVNO PODUZEĆE
RADIO TELEVIZIJA
TUZLANSKOG
KANTONA

MOTEL ORION ORMANICA SREBRENİK
TEL. 035 650-035 061 143-337 VI. Mato Jurić

VAS AUTOSERVIS SENKOVIĆ

...još jedan **plus** za Škodu!

Postanite pozitivni uz Škoda pakete!

Da ne povjeruješ...

Fabia plus

16.450 KM

1.2 HTP sa 51 kW / 70 KS. 5 vrata, servo upravljač, centralno ručno zaključavanje, četirne felge 14"... **plus** tračni jastuci vozača i suvozača
plus klima uređaj **plus** bočne ukrasne lajsne
plus podstaklo vozačevog sjedišta po visini...

a tek... **Octavia plus**

25.000 KM

1.4 MPI Ambier 38 kW / 52 KS

29.710 KM

1.9 TDI Ambier 77 kW / 105 KS

sa klima uređajem, el. podizačima prozora naprijed, putnim računarsom, hladnjem prozora ispred suvozača, 15" felgama... **plus** radio CD/Mp3 player
plus alarm sa nadzorom putničkog prostora **plus** centralno daljinsko zaključavanje **plus** parking senzori nazad...

...ovo može samo Škoda!!!

Paketi i izdaci se odnose na sve modele i tipove opreme. Više informacija kod Vašeg ovlaštenog Škoda partnera.

www.skoda.ba

Tilova 108, 76 290 Odžak; Prodaja vozila: Antonija Jurić,
Tel.: 031 761 552, 762 718, email: antonija@assenkovic.com

Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel: 035 553-673, 553-386
Fax: 038 553-673
rivin@bih.net.ba

RIVIN d.o.o.
Trgovina, transport i usluge

GRAĐEVINARSTVO
PROIZVODNJA
TRGOVINA

LUCIANA

Adresa: Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel/fax: ++387 35 553 454, 553 453

E-mail: luciana@bih.net.ba
www.luciana.ba

PLIVA

Članica Barr grupe

PLIVA Hrvatska d.o.o.
Predstavništvo u BiH
Trg heroja 10, 71000 Sarajevo
Tel. + 387 33 72 35 35
Fax. + 387 33 65 39 86

HOLDINA

TRGOVINA NAFTNIM DERIVATIMA

ŠIROKA MREŽA MALOPRODAJNIH OBJEKATA

- Kvalitetno gorivo svih vrsta
- Bogat izbor robe široke potrošnje

VELEPRODAJA SKLADIŠTE PODLUGOVI

- Dnevna isporuka naftnih derivata bez ograničenja u količinama
- Dostava loživog ulja na Vašu adresu

Azize Šaćirbegović 4b, 71 000 Sarajevo
tel.: 033 276 430 Fax: 033 658 616

ŠTEDNO OSIGURANJE DJECE

Srebrešnjak na dar!

Siguran korak u život!
www.croatiaosiguranje.com

ISSN 1840-1260

9 771840 126007